

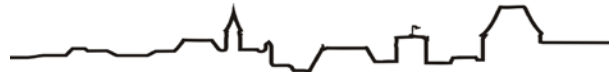

***RAPORT O STANIE
GMINY MIASTA TORUŃ
ZA ROK 2019***

MAJ 2020

-
- I. Wstęp**
 - II. Zarządzanie i struktura organizacyjna**
 - III. Finanse**
 - IV. Partycypacja społeczna i budżet obywatelski**
 - Konsultacje społeczne
 - Budżet obywatelski (d. „partycypacyjny”)
 - Współpraca Gminy Miasta Toruń z organizacjami pozarządowymi
 - Spotkania Prezydenta Miasta z mieszkańcami
 - Inicjatywy lokalne
 - V. Demografia**
 - VI. Lokalny rynek pracy, współpraca z uczelniami wyższymi**
 - Lokalny rynek pracy
 - Bezrobocie na lokalnym rynku pracy
 - Współpraca z uczelniami wyższymi
 - VII. Polityka społeczna, działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych**
 - Działania na rzecz osób z niepełnosprawnością
 - Działania na rzecz seniorów i osób niesamodzielnych
 - Działania na rzecz osób i rodzin posiadających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci
 - Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3
 - Pieczna zastępcza
 - VIII. Ochrona zdrowia**
 - IX. Oświata i wychowanie**
 - X. Bezpieczeństwo i porządek publiczny**
 - XI. Mieszkalnictwo**
 - Program „Mieszkanie plus”
 - Osiedle „JAR”, Osiedle „Glinki”
 - Program „Mieszkanie na start”
 - XII. Ochrona środowiska naturalnego**
 - XIII. Kultura, ochrona dziedzictwa kulturowego i turystyka**
 - Kultura
 - Wydarzenia kulturalne w Toruniu w 2019r.
 - Ochrona dziedzictwa kulturowego
 - Turystyka
 - Wydarzenia miejskie i działania promujące Toruń w 2019r.
 - Współpraca z miastami partnerskimi
 - XIV. Sport i rekreacja**
 - Miejska baza sportowa
 - Rozwój sportu
 - Upowszechnianie kultury fizycznej i rekreacji
 - Stypendia i nagrody sportowe
 - Sport szkolny
 - XV. Infrastruktura techniczna**
 - Infrastruktura drogowa
 - Gospodarka odpadami
 - Sieć wodociągowa i kanalizacyjna
 - Transport publiczny
 - XVI. Rewitalizacja i rozwój miasta**
 - XVII. Działania w obszarze centrum miasta (TCM)**
 - XVIII. Sprawozdanie z realizacji uchwał Rady Miasta Torunia podjętych w 2019 r.**
 - XIX. Wykaz dokumentów strategicznych, planów i programów obowiązujących w Gminie Miasta Toruń opisanych w dokumencie**
-

I. WSTĘP

Obowiązek przygotowania „Raportu o stanie gminy za 2019 rok” wynika z art. 28 aa ustawy o samorządzie gminnym. Rada Miasta Torunia, uchwałą nr 57/19 z dnia 7 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących raportu o stanie gminy, wyznaczyła obszary działalności Gminy Miasta Toruń, z których w szczególności powinien być składany doroczny raport o stanie gminy:

- 1) zarządzanie i struktura organizacyjna,
- 2) finanse,
- 3) partycypacja społeczna i budżet obywatelski,
- 4) demografia,
- 5) lokalny rynek pracy, współpraca z uczelniami wyższymi,
- 6) polityka społeczna i działania na rzecz rodziny, seniorów i osób niepełnosprawnych,
- 7) ochrona zdrowia,
- 8) oświata i wychowanie,
- 9) bezpieczeństwo i porządek publiczny,
- 10) mieszkalnictwo,
- 11) ochrona środowiska naturalnego,
- 12) kultura, ochrona dziedzictwa kulturowego i turystyka,
- 13) sport i rekreacja,
- 14) infrastruktura techniczna.

Niniejsze opracowanie stanowi syntetyczną informację o działaniach jakie Gminy Miasta Toruń realizowała w 2019 roku w najważniejszych obszarach funkcjonowania miasta.

II. Zarządzanie i struktura organizacyjna

Organami Gminy Miasta Toruń jest Rada Miasta Torunia, składająca się z 25 radnych oraz Prezydent Miasta Torunia. Rada, będąca organem stanowiącym, pełni funkcję uchwałodawczą oraz kontrolną. Kontroluje działalność prezydenta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy, poprzez powołaną w tym celu Komisję Rewizyjną. Rozpatruje również skargi na działania prezydenta oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych, a także wnioski oraz petycje składane przez mieszkańców miasta (Komisja Skarg, Wniosków i Petycji). Ponadto, Rada powołała 7 innych Komisji, którym zostały przypisane konkretne zakresy zadań, tj. Komisja Rozwoju Miasta; Komisja Kultury, Turystyki i Promocji; Komisja Oświaty i Sportu; Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego; Komisja Zdrowia i Rodziny; Komisja Gospodarki Komunalnej oraz Komisja Budżetu.

Prezydent, stanowiący władzę wykonawczą, reprezentuje miasto na zewnątrz, jest odpowiedzialny za realizację uchwał Rady Miasta oraz zadań przypisanych dla miasta, zgodnie ze statutem oraz przepisami prawa. Działalność Prezydenta wspomagana jest przez trzech Zastępców, Skarbnika Miasta oraz Sekretarza Miasta.

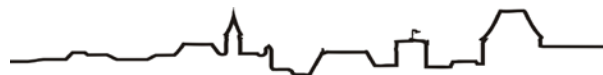
Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zadania Gminy realizowane były przez: 89 jednostek budżetowych, 2 zakłady budżetowe, 9 instytucji kultury, 3 samodzielne publiczne zakłady opieki

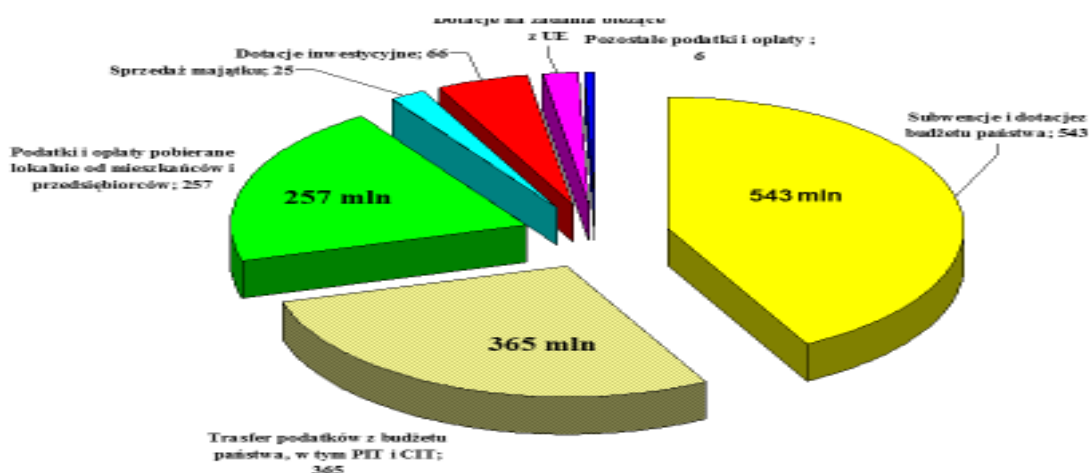
zdrowotnej, 5 jednostek powiatowej administracji zespolonej (wykaz jednostek – załącznik nr 3 do Regulaminu Organizacyjnego UMT, Zarządzenie PMT nr 378/2013 z dnia 30 października 2013r. z późn. zm.). Ponadto, Gmina posiada 100% udziałów w 7 spółkach prawa handlowego (Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o., Miejski Zakład Komunikacji w Toruniu Sp. z o.o., Toruńskie Wodociągi Sp. o.o., Toruńskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., CK Jordanki Sp. z o.o., Urbitor Sp. z o.o., Toruńska Infrastruktura Sportowa Sp. z o.o.) oraz jest kapitałowo zaangażowana w 5 spółkach (Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., PGE Toruń S.A., Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. oraz KS Toruń Hokejowa S.A.).

III. Finanse

Gospodarka finansowa Gminy prowadzona jest zgodnie z zasadami ustawy o finansach publicznych, a podstawowymi dokumentami planistycznymi w tym zakresie są przyjmowane przez Radę Miasta Torunia w formie uchwał: roczny plan finansowy, tj. budżet miasta oraz wieloletnia prognoza finansowa. Źródła dochodów budżetu miasta, determinujące możliwości wydatkowe, określa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. W strukturze dochodów wyodrębnić można dochody bieżące i majątkowe. W dochodach bieżących największy udział mają środki transferowane z budżetu państwa (70%), w dalszej kolejności dochody pozyskiwane przez Gminę z podatków i opłat pobieranych od mieszkańców i przedsiębiorstw działających na terenie miasta, a także dotacje pozyskane z funduszy Unii Europejskiej na realizację tzw. projektów „miękkich”, tj. nie inwestycyjnych (głównie w obszarze poprawy jakości edukacji, polityki społecznej i remontów zabytków). Dochody majątkowe to wpływy pochodzące ze sprzedaży majątku i pozyskane przez miasto dotacje na dofinansowanie inwestycji, w tym w głównej mierze ze środków Unii Europejskiej. Całość dochodów majątkowych przeznaczana jest na inwestycje. Dochody bieżące służą finansowaniu bieżącej działalności miasta. Zaznaczyć należy, że dotacje i subwencje otrzymane z budżetu państwa są środkami celowymi, tzn. w pełnej wysokości przeznaczane są na zadania, których realizacja nałożona jest na samorząd ustawami lub wydanymi na ich podstawie rozporządzeniami odpowiednich ministrów. Podstawowym założeniem polityki finansowej Gminy jest poszukiwanie możliwości zwiększania dochodów w źródłach zewnętrznych (np. dotacje unijne) oraz we wzroście gospodarczym (dochody z udziału miasta we wpływach do budżetu państwa z podatku PIT i CIT). W zakresie dochodów pobieranych lokalnie stosowana jest zasada optymalizacji oznaczająca wzrost stawek podatkowych (podatek od nieruchomości i od środków transportowych) wyłącznie o wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, a w zakresie pozostałych opłat najczęściej ich poziom na przestrzeni wielu lat nie ulega zmianom lub stawki i ceny są obniżane (np. ceny za przejazdy komunikacją miejską).

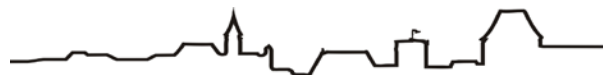

STRUKTURA DOCHODÓW W R. 2019 (1.289 mln zł)

Dochody budżetu miasta w l. 2017-2019 (w tys. zł)

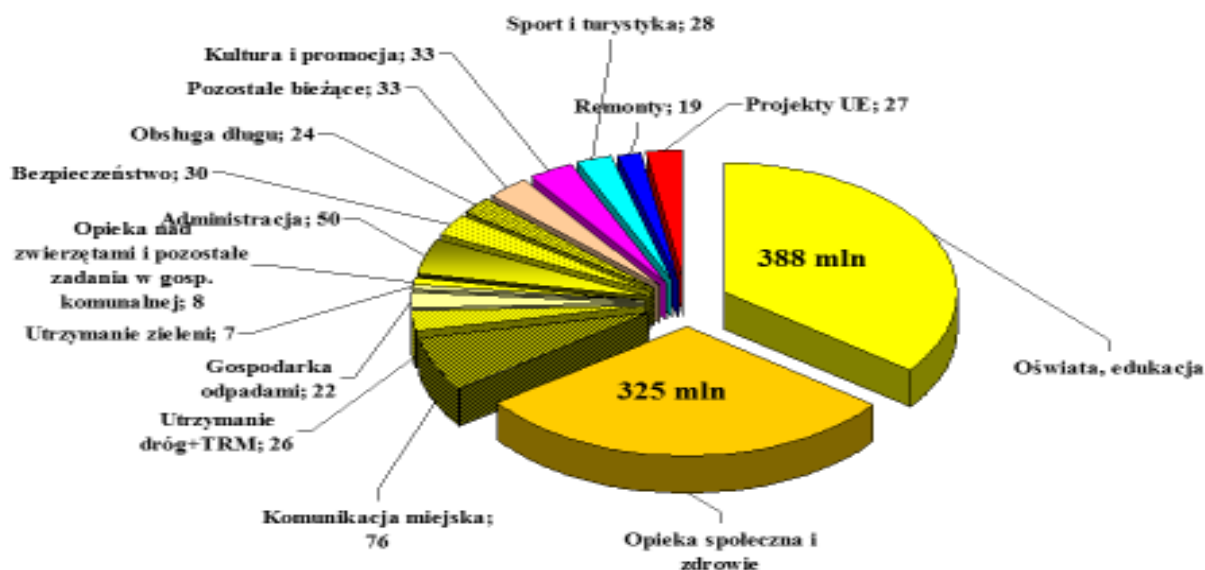
l.p.	Wyszczególnienie	2017	2018	2019	udział w dochodach ogółem (dla r. 2019)	dynamika 2017-2019
I	TRANSFERY DOCHODÓW BIEŻĄCYCH Z BUDŻETU PAŃSTWA	760 616	801 428	907 405	70%	119
1	Dotacje i subwencje z budżetu państwa	455 381	465 378	542 743	42%	119
2	Dochody z udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	282 571	314 394	338 819	26%	120
a	Podatek dochodowy od osób fizycznych - PIT	262 826	291 861	316 297	25%	120
b	Podatek dochodowy od osób prawnych - CIT	19 745	22 533	22 522	2%	114
3	Dochody z innych podatków- transfery z budżetu państwa	22 664	21 656	25 843	2%	114
II	DOCHODY Z PODATKÓW I OPŁAT POBIERANYCH LOKALNIE	250 571	256 288	257 366	20%	103
1	Podatek od nieruchomości	117 857	123 494	126 280	10%	107
2	Sprzedaż biletów komunikacji miejskiej	38 993	37 937	37 493	3%	96
3	Opłata za gospodarowanie odpadami	21 920	21 931	21 869	2%	100
4	Pozostałe podatki i opłaty	71 801	72 926	71 724	6%	100
III	DOTACJE Z UE NA ZADANIA BIEŻĄCE	4 792	27 925	25 632	2%	535
IV	DOCHODY MAJĄTKOWE	73 413	111 332	98 236	8%	134
1	Dochody ze sprzedaży nieruchomości gminnych	44 616	44 830	25 306	2%	57
2	Dotacje na realizację inwestycji z UE	15 249	47 320	59 283	5%	389
3	Dotacje na realizację inwestycji ze środków krajowych	7 294	10 821	7 191	1%	99
4	Pozostałe dochody (w tym rozliczenia z ub. roku)	6 254	8 361	6 456	1%	103
OGÓŁEM DOCHODY		1 089 392	1 196 973	1 288 639	100%	118

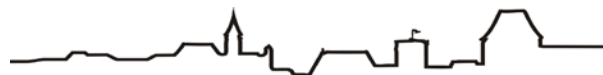
W strukturze wydatków budżetu miasta wyodrębnić można wydatki bieżącej inwestycyjnej. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych wydatki bieżące – związane z zapewnieniem bieżącego funkcjonowania miasta i jego jednostek organizacyjnych – finansowane mogą być wyłącznie z dochodów bieżących i dochodów ze sprzedaży majątku. Wydatki inwestycyjne finansowane mogą być ponadto dotacjami inwestycyjnymi, a także kredytami i pożyczkami. Polityka finansowa Torunia prowadzona jest w taki sposób, aby dochody ze sprzedaży majątku służyły jego powiększeniu, a zatem przeznaczane były na inwestycje.

W strukturze wydatków Torunia, podobnie jak w innych miastach kraju, wydatki bieżące stanowią ok. 75%-80% wydatków ogółem. W strukturze wydatków bieżących największy udział mają wydatki na utrzymanie systemu oświaty (w roku 2019 w 72% finansowane środkami budżetu państwa), następnie wydatki na zadania z zakresu pomocy społecznej, polityki społecznej i ochrony zdrowia, a w dalszej kolejności - utrzymanie systemu komunikacji miejskiej; utrzymanie, oświetlenie i oczyszczanie dróg; odbiór i zagospodarowanie odpadów; utrzymanie zieleni, terenów miejskich; utrzymanie administracji; obsługę długu; kulturę; sport; remonty. Około 85% wydatków bieżących to tzw. „wydatki sztywne” związane z realizacją zadań obligatoryjnie nałożonych na samorząd ustawami.

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH w roku 2019 (1.096 MLN ZŁ)

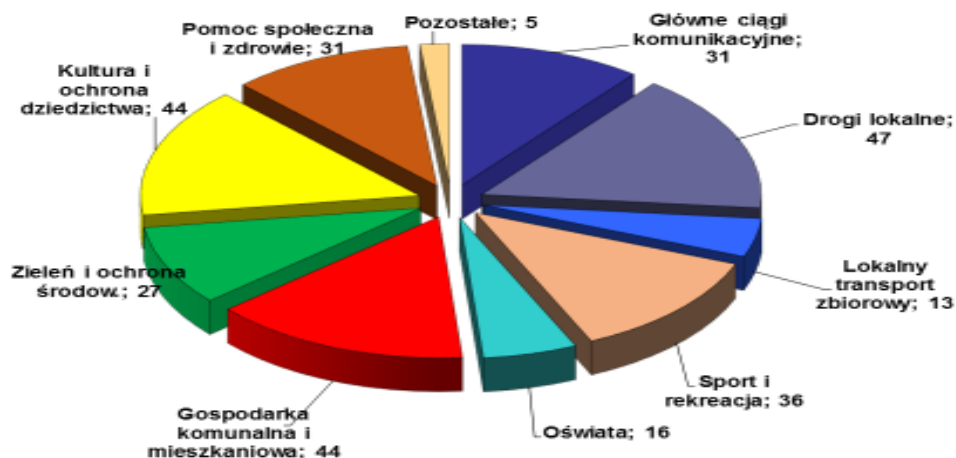

Plan zamierzeń inwestycyjnych Torunia ustalany jest w oparciu o uchwalone przez Radę Miasta *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia* określające główne kierunki rozwoju oraz o pozostałe dokumenty planistyczne i programowe opisane w niniejszym raporcie. Ze względu na ograniczone możliwości finansowe polskich samorządów, w planach Torunia priorytetowo traktowane są te inwestycje, które mogą uzyskać wsparcie ze środków Unii Europejskiej lub wpisują się w programy rządowe gwarantujące dofinansowanie ze źródeł krajowych. Kwota wydatkowanych środków na inwestycje

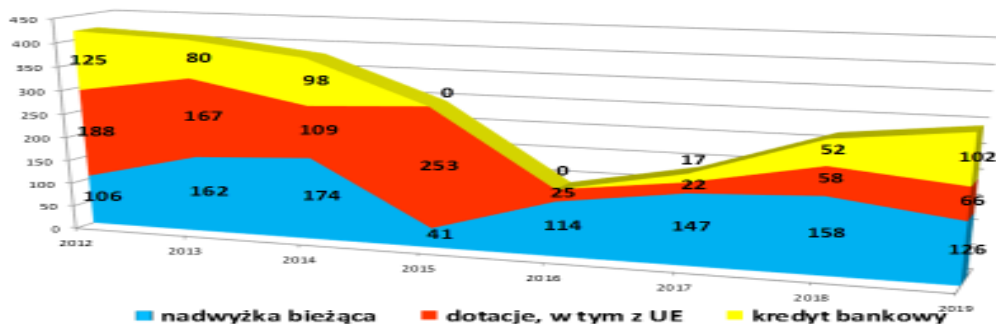
zdeteminowana jest w dużej mierze poziomem pozyskanych środków zewnętrznych na ich realizację. Od lat Toruń stara się inwestować corocznie w każdą dziedzinę życia miasta zapewniając mu tym samym zrównoważony rozwój.

KIERUNKI INWESTOWANIA W ROKU 2019 (294,2 mln zł)

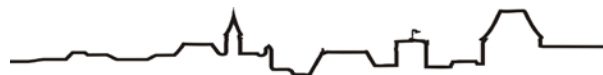

Źródłami finansowania inwestycji w Toruniu są środki własne, pozyskane dotacje oraz kredyty. Możliwość pozyskania dotacji inwestycyjnych z UE uzależniona jest od priorytetów ustalonych przez Komisję Europejską dla wspierania inwestycji w państwach członkowskich, a także od celów i programów operacyjnych na poziomie krajowym. Środki europejskie wspierają także inwestycje realizowane przez miejskie spółki, w tym przede wszystkim w zakresie rozwoju transportu publicznego, sieci wod-kan, gospodarki odpadami.

STRUKTURA FINANSOWANIA INWESTYCJI W LATACH 2012-2019

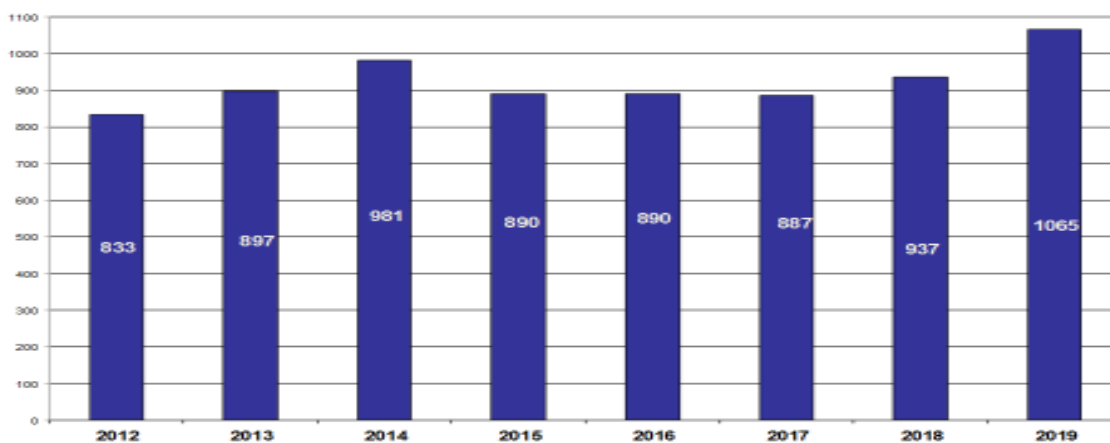

W ciągu prezentowanych lat kredyty bankowe stanowiły średniorocznie ok. 20% źródeł finansowania inwestycji. Dla obniżenia kosztów ich obsługi Toruń poszukuje najtańszych źródeł zadłużenia i w tym celu skutecznie współpracuje od wielu lat z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym w Luksemburgu, oferującym kredyty spłacane w okresie 25 lat z preferencyjnym

oprocentowaniem - niższym, niż kredyty krajowe o ok. 1% rocznie. Na ogólną kwotę długu wynoszącą na koniec 2019 roku 1.065 mln zł, 57% pochodziło z tego źródła (604 mln zł). Poziom zadłużenia miasta jest stale monitorowany.

ZADŁUŻENIE MIASTA W LATACH 2012-2019 (mln zł)

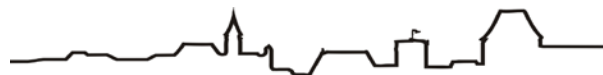
Zgodnie z obowiązującą ustawą o finansach publicznych, od roku 2014, miernikiem dopuszczalnego poziomu zadłużenia miasta nie jest (stosowany przed 2014 rokiem) wskaźnik udziału nominalnej kwoty długu w dochodach ogółem, a indywidualnie dla każdego samorządu obliczany wskaźnik rocznej obsługi zadłużenia. Wskazuje on, jaki procent dochodów miasta może być corocznie przeznaczany na wydatki związane ze spłatą rat kapitałowych i odsetek. Wskaźnik obliczony dla Torunia w roku 2019 wynosił 12,66%, co oznacza, że miasto mogło w roku 2019 przeznaczyć na obsługę zadłużenia 163 mln zł. W rzeczywistości wydatkowano 47% dopuszczalnego limitu, tj. 24 mln zł na odsetki i 53 mln zł na spłaty rat kapitałowych. Oznacza to wysoki poziom bezpieczeństwa finansowego miasta, co potwierdzają coroczne badania renomowanej agencji ratingowej Fitch Ratings SA, która w marcu 2020 roku po raz kolejny potwierdziła międzynarodowy rating miasta Torunia na poziomie BBB ze stabilną perspektywą.

IV. Partycypacja społeczna i budżet obywatelski

Konsultacje społeczne

Głównym celem konsultacji społecznych prowadzonych przez Gminę Miasta Toruń jest poznanie oczekiwań i opinii mieszkańców, dotyczących planowanych zamierzeń oraz zebranie materiału wspomagającego proces podejmowania decyzji w sprawach miasta. Zasadą towarzyszącą organizowanym procesom konsultacyjnym jest szukanie rozwiązań, które w możliwie wysokim stopniu satysfakcjonują wiele grup interesariuszy.

„Plan konsultacji społecznych na 2019 r.” został zatwierdzony uchwałą RMT nr 39/19 z dnia 10 stycznia 2019 r. oraz zmieniony uchwałą RMT nr 305/2019 z dnia 19 grudnia 2019 r.

Przewidywano realizację 23 konsultacji. W ciągu roku plan został poszerzony - przeprowadzono łącznie 26 procesów konsultacyjnych i 1 działanie o charakterze konsultacyjnym - budżet obywatelski na 2020 r. Tematyka przeprowadzonych konsultacji obejmowała: zagospodarowanie przestrzeni (8 tematów), ruch pieszcy, rowerowy i drogowy (3 tematy), problematykę społeczną (3 tematy), politykę zdrowotną (2 tematy), edukację (2 tematy), współpracę gminy z organizacjami pozarządowymi (2 tematy), politykę kulturalną (2 tematy), ochronę środowiska (1 temat), problematykę rewitalizacji (1 temat), reklamę w przestrzeni miejskiej (1 temat), ograniczenie sprzedaży napojów alkoholowych (1 temat).

Spośród przeprowadzonych konsultacji: 12 dotyczyło dokumentów programowych i projektów aktów prawnych, a 14 kwestii praktycznych, takich jak: zagospodarowanie przestrzeni, ruch drogowy, itp.

Wykres: Tematyka konsultacji społecznych

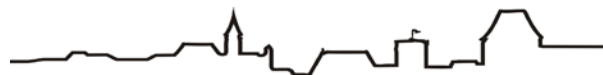
W 2019 r. w konsultacjach społecznych wzięło udział łącznie 12.921 osób, z czego 11.411 w głosowaniu na projekty do budżetu obywatelskiego Torunia (specyficzna forma konsultacji społecznych), ok. 440 osób - w konsultacjach dokumentów programowych, strategicznych i projektów aktów prawnych, ok. 1.070 - w konsultacjach dotyczących szczegółowych rozwiązań praktycznych (zagospodarowania przestrzennego, ruchu drogowego).

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji „Planu konsultacji społecznych na 2019 rok” – odrębna informacja przedkładana Radzie Miasta Torunia zgodnie z procedurą.

Budżet obywatelski (edycje realizowane w latach 2014-2019 – „budżet partycypacyjny”)

Budżet obywatelski jest szczególną formą konsultacji społecznych, w których miasto zachęca mieszkańców do składania własnych propozycji działań i zobowiązuje się wykonać zadania wybrane przez mieszkańców w głosowaniu.

W 2019 r. procedura odbyła się po raz siódmy - wybrano w niej zadania do realizacji w roku 2020. Torunianie zdecydowali o sposobie wydania kwoty w wysokości 7,41 mln zł. Złożono 154 projekty, z czego 113 zostało poddanych pod głosowanie. Głosujący wybrali do realizacji 73 zadania, które zostały wpisane do budżetu miasta na 2020 r.

W 2019 r. realizacji podlegało 67 projektów wybranych w procedurze na ten rok, spośród których:

- 61 wykonano w roku budżetowym 2019,
- 3 ujęto w wykazie wydatków niewygasających (realizacja do 30 czerwca 2020 r.),
- 2 zostały ujęte w budżecie miasta na 2020 r. i ich realizacja nastąpi w tym roku,
- 1 jest przewidywany do realizacji w 2021 r. (z uwagi na trwającą budowę Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, zadanie musiało zostać przesunięte w czasie i zostanie ujęte w projekcie budżetu miasta na 2021 r.).

Uchwałą RMT nr 52/2019 z dnia 7 lutego 2019 r. w sprawie Regulaminu budżetu obywatelskiego w Toruniu wprowadzono nowe regulacje dotyczące tej formy partycypacji. Regulamin zakłada m.in. wczesną publikację pełnej treści złożonych projektów w Internecie (2 tygodnie od zakończenia naboru), opiniowanie przez mieszkańców złożonych projektów, publikację wstępnej oceny wniosków, procedurę odwoławczą od wstępnej decyzji komisji weryfikującej wnioski, dotyczącej nieumieszczenia zadania na liście do głosowania. Umożliwia również udział w procedurze budżetu obywatelskiego wszystkim mieszkańcom Torunia, bez ograniczenia wiekowego. Dzięki temu jeszcze bardziej zwiększył się wpływ torunian na przebieg procesu oceny merytorycznej projektów i tworzenia list do głosowania.

Współpraca Gminy Miasta Toruń z organizacjami pozarządowymi

Przy realizacji zadań publicznych Gmina podejmuje współpracę z organizacjami działającymi w zakresie pożytku publicznego, tj. fundacjami, stowarzyszeniami oraz klubami sportowymi. Na koniec 2019 r. w Toruniu było zarejestrowanych 1.220 organizacji, w tym 705 stowarzyszeń, 345 fundacji, 100 klubów sportowych, 43 stowarzyszenia zwykłe oraz 27 uczniowskich klubów sportowych. Status organizacji pożytku publicznego posiadało 91 organizacji.

Współpraca ta odbywa się na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, dokumentów strategiczno - programowych miasta oraz rocznego programu współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi. „**Program współpracy Gminy Miasta Toruń z organizacjami pozarządowymi w 2019 r.**” przyjęty został uchwałą RMT nr 951/18 z dnia 18 października 2018 r.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji programu współpracy Gminy Miasta Toruń z organizacjami pozarządowymi w 2019 r. zostanie przedłożone Radzie Miasta Torunia, jako odrębna informacja, zgodnie z procedurą.

Podstawową i najbardziej powszechną formą współpracy Gminy z podmiotami pozarządowymi było zlecenie realizacji zadań publicznych zmierzających do rozwoju miasta i poprawy jakości życia jego mieszkańców. W 2019 r. Gmina ogłosiła 54 otwarte konkursy ofert na wykonanie zadań publicznych przez organizacje pozarządowe (o 14 więcej niż w 2018 r.). Przy wsparciu finansowym Gminy 500 organizacji pozarządowych zrealizowało 575 projektów na rzecz mieszkańców naszego miasta. Szacuje się, że liczba odbiorców działań realizowanych na zlecenie miasta przez sektor pozarządowy znacznie przekracza 2 mln osób. Łącznie w 2019 r. Gmina przeznaczyła ponad 37 mln zł na finansowanie zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe.

W 2019 r. współpraca z pozarządówkami miała również wymiar pozafinansowy. Organizacje brały udział w tworzeniu miejskich polityk i strategii, były ważnym głosem doradczym i eksperckim, a także niezbędnym partnerem w budowaniu marki i wizerunku Torunia. Współpraca obu sektorów miała przede wszystkim na celu wspieranie aktywności społeczności lokalnych oraz tworzenie warunków do powstawania nowych inicjatyw obywatelskich, promocję wolontariatu, zwiększenie dostępu do usług publicznych, zwiększenie wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej w gminie, poprawę jakości życia mieszkańców Torunia.

Gmina rozwija dobre warunki do powstawania nowych inicjatyw oddolnych mieszkańców. Jedną z takich form wsparcia, szczególnie dla młodych organizacji pozarządowych była działalność Toruńskiego Centrum Aktywności Lokalnej 2. Piętro (uruchomionego w listopadzie 2018 r.), które oferowało fundacjom i stowarzyszeniom przestrzeń do prowadzenia działalności statutowej. Natomiast mieszkańcy Torunia planujący powołanie organizacji mogli także skorzystać z adresu i zasobów „2. Piętra”, zarejestrować się pod adresem Centrum (ul. Konopnickiej 13) i prowadzić tam swoją działalność. W roku sprawozdawczym podpisanych zostało 138 porozumień o współpracy z organizacjami chcącymi korzystać z tego miniinkubatora dla ngo. Odbyło się tam ponad 320 różnego rodzaju spotkań i wydarzeń.

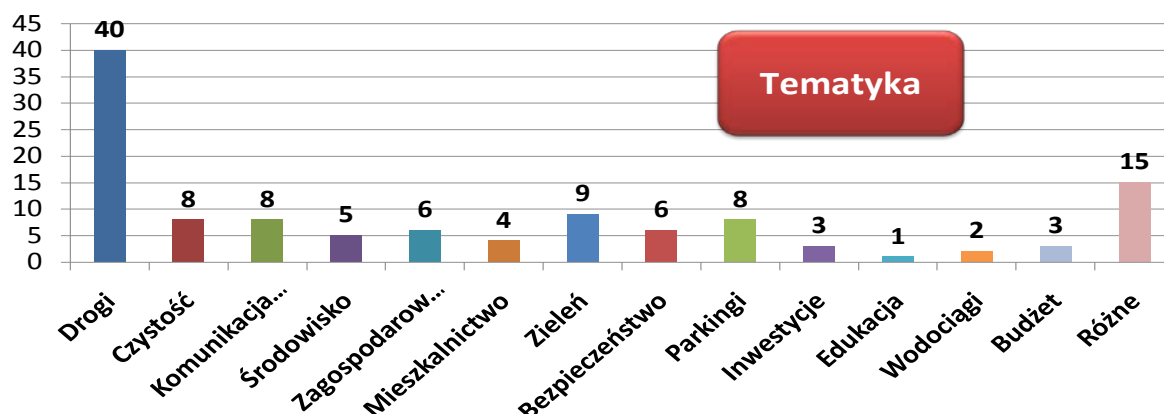
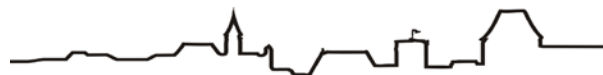
Warto dodać, że w Toruniu rozwijana jest cała sieć Centrów Aktywności Lokalnej, czyli lokalnych miejsc spotkań, otwartych na pomysły mieszkańców. Z roku na rok zwiększa się więc liczba CAL-i, których operatorami są organizacje pozarządowe. W 2019 r. funkcjonowało już 6 lokalnych miejsc spotkań - miasto przeznaczyło na ten cel łącznie 640.000 zł. W roku sprawozdawczym ogłoszono także konkursy na prowadzenie CAL-i w kolejnych rejonach miasta.

Ponadto, organizacje pożytku publicznego działające na terenie Gminy mogą skorzystać ze wsparcia w formie obniżonej stawki czynszu za najem lokali będących własnością miasta. W 2019 r. z gminnych lokali użytkowych korzystało prawie 60 organizacji, a łączna kwota udzielonej obniżki z tytułu zniżek wyniosła ok. 600 tys. zł.

W listopadzie 2019 r. odbyło się XVI Toruńskie Forum Organizacji Pozarządowych, podczas którego przeprowadzono wybory przedstawicieli toruńskich organizacji pozarządowych do V kadencji Rady Działalności Pożytku Publicznego Miasta Torunia (na lata 2020-2022). W tej grupie, składającej się z osiemnastu osób, połowę stanowią reprezentanci środowiska pozarządowego.

Spotkania Prezydenta Miasta Torunia z mieszkańcami

W 2019 r. odbył się siedemnasty cykl spotkań Prezydenta z mieszkańcami. W ramach spotkań odbyło się trzynaście zebrań osiedlowych, po jednym w każdym okręgu - jednostce pomocniczej Gminy, na których mieszkańcy zgłosili ok. 220 zagadnień / uwag / propozycji /wezwań do działania. Wszystkie zostały poddane analizie pod kątem zasadności i możliwości realizacji. Znaczna część z nich została uwzględniona w bieżących działaniach miasta jeszcze w 2019 r., inne stały się podstawą do planowania budżetowego na kolejne lata.

Wykres: Zestawienie tematyki zagadnień poruszanych przez mieszkańców podczas spotkań PMT z mieszkańcami w 2019r.

Inicjatywy lokalne

Na podstawie art. 19 b ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z 24 kwietnia 2003 r., mieszkańcy Torunia, lokalne społeczności oraz stowarzyszenia, organizacje pozarządowe mogą składać wnioski i ubiegać się o środki finansowe na działania budujące sąsiedzkie więzi i społeczeństwo obywatelskie. W 2019 r. zostało zrealizowanych 59 inicjatyw lokalnych na łączną kwotę prawie 126.300 zł, z czego 14 umów zostało podpisanych z organizacjami pozarządowymi, w wysokości środków ponad 28.500 zł.

V. Demografia

Według stanu na dzień 31.12.2019 r. Toruń liczył 189.201 mieszkańców, w tym 181.031 stanowiły osoby zameldowane na pobyt stały, a 8.170 zameldowane na pobyt czasowy (w 2018 roku w Toruniu zameldowanych było 190.542 osób, w tym 182.472 na pobyt stały i 8.070 na pobyt czasowy). Wśród mieszkańców Torunia 54% stanowią kobiety, 46% to mężczyźni.

W naszym mieście w 2019 r. zamieszkiwało 1.669 cudzoziemców (o 421 cudzoziemców więcej niż w 2018 r.), w tym 333 zameldowanych na pobyt stały a 1.336 na pobyt czasowy.

W 2019 r. 881 osób zgłosiło wyjazd za granicę na pobyt czasowy powyżej 6 miesięcy (o 29 osób mniej niż w 2018 r.), 68 osób zgłosiło wyjazd za granicę na pobyt stały (16 osób więcej wyjechało na stałe niż w 2018 r.), a 112 osób zgłosiło powrót z pobytu czasowego poza granicami kraju (91 osób więcej powróciło do Torunia z zagranicy niż w 2018 r.).

W 2019 r. w Toruniu zarejestrowano 3.808 urodzeń, 2.623 zgony oraz 988 małżeństw.

VI. Lokalny rynek pracy, współpraca z uczelniami wyższymi

Lokalny rynek pracy

Toruń jest jednym z najważniejszych ośrodków gospodarczych w województwie kujawsko-pomorskim. Rozwojowi przedsiębiorczości oraz lokalnego rynku pracy sprzyjają: centralne położenie regionu, udoskonalana sieć komunikacyjna, atrakcyjność turystyczna oraz bogata oferta kulturalna i sportowa. Toruń jako jedna z ciekawszych atrakcji Polski, wpisanych na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO, przyciąga rzesze turystów i organizatorów wydarzeń naukowych, kulturalnych, promocyjnych i sportowych, co przyczynia się do rozwoju branży gastronomicznej i hotelarskiej.

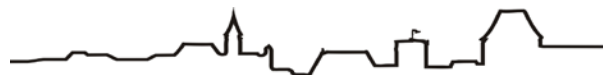
Na rozwój przedsiębiorczości oraz lokalnego rynku pracy mają również wpływ preferencje jakie miasto gwarantuje w postaci ulg podatkowych. W 2019 r. z różnego rodzaju form zwolnień w podatku od nieruchomości, w tym związanych z nowymi inwestycjami, budową lokali mieszkalnych i tworzeniem nowych miejsc pracy skorzystały 72 podmioty, na łączną kwotę prawie 3.950 tys. zł.

Kolejną formą wspierania rozwoju przedsiębiorczości są realizowane przez miasto projekty mające na celu zwiększenie zainteresowania założeniem własnej działalności gospodarczej, a także pomoc w rozwoju już istniejących firm. Wśród inicjatyw, które dotychczas cieszyły się największym zainteresowaniem uczestników wyróżnić można: warsztaty „Wsparcie na starcie”, szkolenia z zakresu e-marketingu, szkolenia w ramach projektu pn. „*torun.direct – dobre połączenie z biznesem*”, cykl wizyt studyjnych pn. „Poznaj naszą firmę”, konferencja dotycząca nowych trendów w biznesie pn. „Robotyzacja i sztuczna inteligencja - czy mnie na to stać?”, spotkania networkingowe „Poszerz Horyzonty”, konferencja „Harvard rusza w Polskę” czy warsztaty organizowane przez Randstad „Spełniony pracownik to spełniony pracodawca”. Ważnym projektem (wprowadzonym po raz pierwszy w roku 2018) promującym lokalną przedsiębiorczość, jest program „Made in Toruń”. W 2019 r. tytuł - znak „Made in Toruń” otrzymały 73 firmy (od początku trwania programu do końca 2019 r. uhonorowano łącznie 134 firmy).

W 2019 r. miasto kontynuowało realizację, uchwalonego w 2013 r., „**Programu wspierania przedsiębiorczości w Toruniu na lata 2014-2020**”. W celu realizacji założeń wynikających z przedmiotowego dokumentu podjęto szereg działań sprzyjających tworzeniu korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz lokowania nowych inwestycji w Toruniu, w tym m.in. poprzez: wdrażanie różnych płaszczyzn wsparcia merytorycznego osób rozpoczynających działalność gospodarczą; tworzenie instrumentów umożliwiających powstanie funduszy i sieci: „Aniołów Biznesu”, funduszy załączkowych i funduszy „venture capital”, inicjatyw typu crowdfunding oraz wspieranie warunków działania tych sieci; zorganizowanie konkursu dla usług i produktów toruńskich firm odznaczających się wysoką jakością; wspólne akcje promocyjne przedsiębiorców i Urzędu Miasta Torunia.

W 2019 r. kontynuowana była intensywna promocja kształcenia na poziomie ponadpodstawowym – szkół branżowych i technicznych.

W roku sprawozdawczym odbył się także, podobnie jak w latach poprzednich, cykl kampanii promujących potencjał gospodarczy miasta i terenów inwestycyjnych oraz promocja postępowań

przetargowych - skutkiem czego jest wzrost zainteresowania inwestowaniem w Toruniu. Działania te, prowadzone przez m.in. przez Centrum Wsparcia Biznesu, skutkowały sprzedażą 39 działek inwestycyjnych na kwotę prawie 6.450 tys. zł. To dzięki podjętym działaniom lokalnego samorządu, Toruń w 2019 r. rozwinął się pod względem inwestycyjnym poprzez m. in. budowę centrum dystrybucyjnego jednego z największych deweloperów powierzchni przemysłowych w Europie, o łącznej powierzchni ponad 57,5 tys. m².

W 2019 r. Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (spółka z 59,9% udziałem Gminy Miasta Toruń) udzielił 220 poręczeń kredytowych. Wartość udzielonych poręczeń wyniosła ponad 22.000 tys. zł, poręczonych kredytów – prawie 56.000 tys. zł, a korzystające z nich podmioty zadeklarowały utworzenie 212 nowych miejsc pracy.

Ilość podmiotów gospodarczych w Toruniu w 2019 r.:

Lp.		Ilość podmiotów
1	Liczba wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Toruniu	26.455
2	Liczba wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Toruniu sektora publicznego	438
3	Liczba wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Toruniu sektora prywatnego	25.652
4	Liczba aktywnych przedsiębiorstw w Toruniu wpisanych do bazy CEiGD	17.327

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji „Programu wspierania przedsiębiorczości w Toruniu na lata 2014-2020” - odrębna informacja przedkładana Radzie Miasta Torunia zgodnie z procedurą.

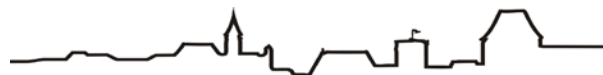
Bezrobocie na lokalnym rynku pracy.

Według stanu na dzień 31.12.2019 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy dla Miasta Torunia zarejestrowane były 3.874 osoby bezrobotne (w tym 2.182 kobiety), z czego osób z prawem do zasiłku - 15% (tj. 582 osoby). Było to o 589 osób mniej niż na koniec 2018 roku. Z ogółu wszystkich rejestrujących 86,4% stanowiły osoby ponownie rejestrujące się w Urzędzie. W końcu 2019 roku wskaźnik osób zarejestrowanych z prawem do zasiłku wyniósł 582 i w porównaniu z rokiem wcześniejszym zmniejszył się o 43 osoby.

Stopa bezrobocia w mieście Toruniu na koniec grudnia 2019 roku wyniosła 4,1%, w województwie natomiast - 7,8%. Dla porównania - na koniec 2018 r. w Toruniu było to 4,7%, 2017 r. - 5,2%, 2016 r. - 6,1%, 2015 r. - 6,9%, 2014 r. - 8,1%, 2013 r. - 10,2%, 2012 r. - 9,5%, 2011 r. - 8,0%, 2010 r. - 8,2%.

W 2019 roku zarejestrowano w PUP:

- 6.567 osób (w tym 3.386 kobiet stanowiących 51,6%) – w tym 92,6% było osobami poprzednio pracującymi,

- 532 osoby w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki (w tym 333 kobiety) – w końcu 2019 roku ich liczba wyniosła 122 (w tym 78 kobiet),
- 17 cudzoziemców (w tym 8 kobiet) – w dniu 31.12.2019 r. w bazie PUP figurowało 9 osób (w tym 3 kobiety), z których 2 posiadały prawo do zasiłku.

Znaczny odsetek osób bezrobotnych w rejestrach PUP dla MT stanowiły osoby z wiodących grup (m.in. osoby do 30 roku życia, długotrwale bezrobotne, powyżej 50 roku życia, posiadające co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia, niepełnosprawni). Na koniec 2019 roku było ich 3.112, stanowiących 80,3% ogółu bezrobotnych.

W 2019 roku zgłoszono do tutejszego Urzędu 7.072 wolne stanowiska pracy, z czego 690 pochodziło z sektora publicznego. Oferty prac subsydiowanych zamknęły się w liczbie 1.000 (14,1% ogółu). Oferty zatrudnieniowe stanowiły 89,0% ogółu (6.296 ofert). Pozostała część dotyczyła miejsc aktywizacji zawodowej (776). Co osiemnasta oferta skierowana była do osób niepełnosprawnych (393 oferty). Na koniec 2019 r. w dyspozycji bezrobotnych i poszukujących pracy pozostawało 211 ofert pracy.

W roku sprawozdawczym ogółem na 7.156 klientów, którzy skorzystali z oferty urzędu: 3.731 osób zgłosiło podjęcie pracy (52,1%), 161 rozpoczęło szkolenie, 416 osób staż, 232 osoby prace społecznie - użyteczne. Z kolei 1.522 osoby nie potwierdziły w terminie gotowości do podjęcia zatrudnienia, a kolejne 379 osób dobrowolnie zrezygnowało ze statusu bezrobotnego. Nabycie praw emerytalno-rentowych lub praw do świadczenia przedemerytalnego stwierdzono u 103 bezrobotnych.

PUP dla MT sukcesywnie korzysta z możliwości pozyskiwania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego, które przeznaczane są m.in. na działania aktywizacyjne w postaci staży, szkoleń, a także dofinansowań na różnego rodzaju pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy czy doposażaniu istniejących już stanowisk. Ponadto Urząd korzysta ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego, jako instrumentu adresowanego zarówno do pracowników, jak i pracodawców chcących skorzystać z różnych form kształcenia ustawicznego. W 2019 roku podpisano umowy ze 154 pracodawcami, w ramach których objęto wsparciem 729 osób. Z tego: z kursów skorzystało 715 osób, ze studiów podyplomowych - 14 osób.

W 2019 roku realizowane były m.in. działania w ramach projektów własnych oraz we współpracy (tzw. partnerskie): "Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Toruniu (IV)", "Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (IV)", „Aktywna Kobieta”, "Młodzież aktywna społecznie", "Nowe Możliwości" oraz "Wspieramy mamy", "Aktywna Stokrotka III" - program reintegracji w ramach Centrum Integracji Społecznej, "Stokrotkowa przyszłość" - program reintegracji w ramach Centrum Integracji Społecznej, "Wspieranie przechodzenia ze szkoły na rynek pracy - innowacyjne modele współpracy publicznych służb zatrudnienia ze szkołami zawodowymi", "Aktywna mama, aktywny tata".

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji „Miejskiego Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy do 2020 r.”- odrębna informacja przedkładana Radzie Miasta Torunia zgodnie z procedurą.

Współpraca z uczelniami wyższymi.

Na terenie Torunia funkcjonuje 5 uczelni wyższych: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Wyższa Szkoła Bankowa, Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej, Kolegium Jagiellońskie – Toruńska Szkoła Wyższa oraz Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Toruńskiej. Toruńscy seniorzy mogą poszerzać swoją wiedzę na Toruńskim Uniwersytecie Trzeciego Wieku.

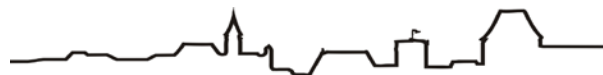
Uniwersytet Mikołaja Kopernika jest największą, jedyną publiczną, placówką szkolnictwa wyższego w naszym mieście. W 2019 r. na uczelni kształciło się łącznie ponad 30 tys. studentów, na 16 wydziałach (13 w Toruniu, 3 w Bydgoszczy) oraz Interdyscyplinarne Centrum Nowoczesnych Technologii, a zatrudnionych było ponad 4,3 tys. pracowników (w tym: ponad 2,2 tys. nauczycieli akademickich i ponad 2 tys. pracowników obsługi administracyjnej). Ważnym wydarzeniem w roku sprawozdawczym było uzyskanie przez UMK statusu uczelni badawczej przyznanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w konkursie „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”, rozstrzygniętym 30 października 2019 r.

Gmina, doceniając rolę miastotwórczą uczelni, od wielu lat współpracuje z wszystkimi toruńskimi uczelniami i szkołami wyższymi, skutecznie realizując przy tym różnorodne działania i programy, m.in. w zakresie: tworzenia nowych kierunków studiów, wspólnej realizacji projektów finansowanych środkami Unii Europejskiej, wspierania rozwoju przedsiębiorczości.

Gmina Miasta Toruń wraz z uczelniami wyższymi przy jednoczesnym wsparciu finansowym z Unii Europejskiej realizuje także różnorodne programy. W 2019 r. w ramach współpracy z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika trwały prace nad m.in.:

- projektem "Zaprogramowani - czyli zespołowo i kreatywnie w świecie robotyki". Projekt miał na celu wyposażenie szkół w roboty, klocki do budowania robotów oraz naukę programowania. Dla nauczycieli zorganizowano seminarium oraz szkolenia dotyczące wykorzystywania robotów i klocków. Projekt przeznaczony był dla klas pierwszych oraz nauczycieli,
- projektem „Toruńska szkoła ćwiczeń dla województwa kujawsko-pomorskiego”. Dzięki realizacji tego projektu tworzone są szkoły ćwiczeń dla nauczycieli i studentów,
- projektem „Technik logistyk poszerza wiedzę i umiejętności we współpracy z Katedrą Logistyki UMK”. Projekt stawia za cel dostosowanie kształcenia i szkolnictwa zawodowego do potrzeb zmieniającej się gospodarki. W ramach projektu zaplanowano wypracowanie i upowszechnienie przykładowych rozwiązań w zakresie współpracy szkół zawodowych ze szkołami wyższymi, w tym przykładowego programu nauczania dla zawodu technik logistyk, uwzględniającego w jego realizacji współpracę szkoły zawodowej z uniwersytetem,
- projektem „Lubimy ścisłe”. W roku 2019 odbyła się druga edycja programu, który kształci i realizuje innowacyjne pozaszkolne zajęcia edukacyjne z matematyki i informatyki. Projekt przeznaczony jest dla dzieci w wieku od 6 do 16 lat.

Ponadto Gmina na podstawie porozumienia zawartego z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w 2003 r. przekazała w 2019 r. środki w wysokości prawie 60 tys. zł na zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych dla Studium Politechnicznego.

Gmina wspiera studentów uczelni wyższych realizując programy stypendialne:

- **Miejski Program Stypendialny dla studentów pierwszego roku toruńskich szkół wyższych** (do czerwca 2019 r.),
- **Miejski Program Stypendialny dla studentów kontynuujących naukę w toruńskich uczelniach wyższych** (do czerwca 2019 r.),
- **Miejski Program Stypendialny dla studentów toruńskich uczelni wyższych** (od października 2019 r. - jako jeden program powstały z połączenia ww. programów).

Łączna kwota stypendiów wypłaconych w 2019 r. wyniosła 360 tys. zł i objęła 192 studentów. Ponadto 134 uczniów Zespołu Szkół Uniwersytetu Mikołaja Kopernika Gimnazjum i Liceum Akademickiego (od 1 września 2019 r. - Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące) otrzymało stypendium Prezydenta Miasta Torunia. Łączna kwota wypłaconych stypendiów dla uczniów ULO w 2019 r. wyniosła ponad 135 tys. zł.

W ramach programu „**Mieszkanie dla absolwenta**” (w celu zatrzymania w Toruniu najzdolniejszych absolwentów) miasto przydzieliło w 2019 r. kolejnych 5 mieszkań.

VII. Polityka społeczna, działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych

Toruń jest miastem wspierającym rodzinę oraz dążącym, w oparciu o partnerstwo publiczno-społeczne, do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom poprzez ich aktywizację i integrację. Taką misję formułuje, przyjęta w 2013 r., „**Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Torunia na lata 2014-2020**”.

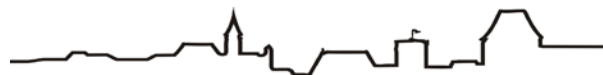
Szczegółowe sprawozdanie z realizacji „Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Torunia na lata 2014-2020” - odrębna informacja przedkładana Radzie Miasta Torunia zgodnie z procedurą.

W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie objął pomocą 4.399 rodzin, w tym: 3.817 rodzin w formie świadczeń pieniężnych oraz 1.847 rodzin w formie świadczeń niepieniężnych. Spośród wszystkich osób korzystających w roku sprawozdawczym z różnych form pomocy i wsparcia, 1.588 stanowiły osoby w wieku emerytalnym (1.197 kobiet po 60 roku życia i 391 mężczyzn w wieku po 65 roku życia). W 2019 r. wśród najczęstszych powodów ubiegania się o pomoc wymienia się: długotrwałą chorobę (2.506 środowisk), niepełnosprawność (1.432 środowiska) i bezrobocie (1.216 środowisk).

Od kilku lat odnotowywano spadek liczby środowisk korzystających z różnych form pomocy i wsparcia, na co wpływ miały przede wszystkim: spadek poziomu bezrobocia w Gminie, zwiększenie ofert aktywizujących osoby korzystające z pomocy do poprawy własnej, niekorzystnej sytuacji oraz poprawa sytuacji materialnej rodzin w związku z możliwością korzystania z innych programów osłonowych.

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnością

Działania Gminy na rzecz osób z niepełnosprawnością realizowane były w roku sprawozdawczym zgodnie z założeniami, przyjętego w 2013 r. (ze zmianami w 2019 r.) „**Programu Działań Miasta Torunia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością na lata 2014 – 2020**”, kontynuowanego przyjętym w dniu 21.11.2019 r. przez Radę Miasta Torunia

„Programem Działań Miasta Torunia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością na lata 2014 – 2023. Aktualizacja”.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji „Programu Działań Miasta Torunia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością na lata 2014 – 2023”- odrębna informacja przedkładana Radzie Miasta Torunia zgodnie z procedurą.

Pomoc osobom z niepełnosprawnościami odbywa się w głównej mierze poprzez:

- wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. W 2019 r. dotacje otrzymały 32 organizacje pozarządowe, na realizację 40 programów na ogólną kwotę 781.000 zł, z których skorzystało ok. 4.000 osób;
- pozyskiwanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z przeznaczeniem na rehabilitację zawodową i społeczną. W 2019 r. na rehabilitację zawodową przeznaczono 842.232 zł, a na rehabilitację społeczną 3.884.267 zł.

W ramach środków PFRON przeznaczonych na rehabilitację zawodową, osoby z niepełnosprawnością miały możliwość uczestniczenia w szkoleniach (skorzystało 5 osób), uzyskania dofinansowania na zwrot kosztów poniesionych na wyposażenie lub przystosowanie stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnością (8 osób), podjęcia działalności gospodarczej (6 osób), zwrot wydatków na instrumenty rynku pracy dla poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu (11 osób) oraz zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu (3 osoby). W roku 2019 z możliwości wsparcia w zakresie rehabilitacji zawodowej skorzystało 40 osób.

W zakresie rehabilitacji społecznej osoby z niepełnosprawnością skorzystały z dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych (304 osoby), likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych (59 osób), zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (669 osób) oraz z usług tłumacza migowego (1 osoba). Ponadto z ww. środków finansowany był udział 125 osób niewidomych oraz niepełnosprawnych intelektualnie w warsztatach terapii zajęciowej. W roku 2019 na ogólną liczbę 1.770 złożonych wniosków o wsparcie w zakresie rehabilitacji społecznej pozytywnie rozpatrzono 1.258 wnioski;

- organizację obsługi komunikacyjnej osób z niepełnosprawnościami. W 2019 r. wykonano 157.500 km efektywnych przebiegów pojazdów (6 samochodów) i przewieziono 14.228 osób z niepełnosprawnością. Przewozy finansowane są w 90% ze środków Gminy, w 2019 r. koszt realizacji zadania wyniósł 532.000 zł.;
- uprawnienia do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów komunikacją miejską;
- likwidację barier architektonicznych. W 2019 r. przy dofinansowaniu z PFRON w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III” zrealizowano następujące działania: budowa windy zewnętrznej dla osób niepełnosprawnych w Szkole Podstawowej nr 10 (dofinansowanie - 99.677 zł), zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych dla Centrum Pielęgnacji CARITAS Diecezji Toruńskiej (dofinansowanie - 73.095 zł), zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych dla Kujawsko - Pomorskiej Fundacji Pomocy Osobom Starszym i Niepełnosprawnym (dofinansowanie - 79.950 zł), zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych dla Warsztatów Terapii Zajęciowej Polskiego Związku Niewidomych (dofinansowanie - 68.000 zł). Stopniowe dostosowywanie infrastruktury miejskiej

do potrzeb różnych grup mieszkańców (osoby starsze, z niepełnosprawnością), kontynuowane będzie w latach kolejnych. W 2019 r. wykonana została inwentaryzacja potrzeb w ww. zakresie. W 2019 roku Toruńskie Centrum Świadczeń Rodzinie, w ramach realizacji programów rządowych, udzieliło 4.270 osobom z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunom świadczeń na łączną kwotę 27.803 tys. zł., z których skorzystały 3.122 osoby z niepełnosprawnościami (z tytułu zasiłku pielęgnacyjnego) oraz 1.148 opiekunów osób z niepełnosprawnościami (z tytułu: świadczenia pielęgnacyjnego, zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego).

Rodziny wychowujące dzieci z niepełnosprawnością, mieszkające na terenie Gminy Miasta Toruń, otrzymały też wsparcie z toruńskiego programu „Pomagamy”. Z tej pomocy skorzystało 966 dzieci na łączną kwotę 640.400 zł.

W ramach rządowych programów mieszkańcy Torunia otrzymali też świadczenia dla dzieci, tj. z programu „Dobry Start” środki na pokrycie kosztów związanych z rozpoczęciem przez dzieci roku szkolnego w wysokości 300 zł (płatnego jednorazowo) - z tej formy pomocy skorzystało ponad 14.612 rodzin na łączną kwotę prawie 5.944 tys. zł oraz świadczenie wychowawcze (500 plus) otrzymało 20 tys. rodzin na łączną kwotę ponad 139.650 tys. zł.

Działania na rzecz seniorów i osób niesamodzielnych

Wyzwania wynikające z procesu starzenia się społeczeństwa wymagają podjęcia wielokierunkowych działań, których celami głównymi są: zapewnienie godnego starzenia się poprzez poprawę jakości i poziomu życia oraz tworzenie warunków do aktywności zawodowej i społecznej osób starszych. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom, w 2016 r. uchwalony został **„Program Rodzina Razem – Toruń dla Pokoleń”**.

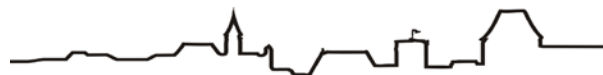
Szczegółowe sprawozdanie z realizacji „Program Rodzina Razem – Toruń dla Pokoleń”- odrębna informacja przedkładana Radzie Miasta Torunia zgodnie z procedurą.

W ramach programu wydawana jest (m.in.) Toruńska Karta Seniora, która upoważnia beneficjentów do korzystania ze zniżek i ulg udzielanych przez partnerów Programu. Na koniec grudnia 2019 r. z Toruńskiej Karty Seniora korzystało 8.795 osób, podpisano 99 umów partnerskich z przedsiębiorcami oferującymi posiadaczom karty swoje produkty i usługi.

Ponadto, w roku sprawozdawczym, przyznane zostały dotacje dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych skierowanych do seniorów, na łączną kwotę 320 tys. zł (m.in. Kamienica Inicjatyw – w ramach którego działa punkt informacyjny dla seniorów, kawiarenka senioralna, bank czasu seniorów, organizowane są wydarzenia kulturalne, inicjowany jest udział seniorów w życiu publicznym i społecznym miasta; Aktywny senior – wolontariusz - projekt przygotowujący seniorów wolontariuszy do opieki dla osobami w śpiączce; zajęcia informatyczne dla seniorów; spotkania: fajfy dla seniorów, emisja programu w TVP Bydgoszcz „Seniorzy potrafią”, Święto Seniora „Senioriada 2019” - w którym udział wzięło ok. 2.000 osób). Ogółem z powyższych działań skorzystało ok. 16.900 seniorów.

W mieście prowadzone są również działania m.in. na rzecz seniorów z zakresu opieki instytucjonalnej, w tym opieki zdrowotnej długoterminowej i w ramach pomocy społecznej:

a) opieka całodobowa długoterminowa realizowana w zakładach opieki zdrowotnej:

- Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy – 116 miejsc w opiece stacjonarnej (dodatkowo 45 miejsc w opiece dziennej). W 2019 r. rozpoczęła się rozbudowa Zakładu, na którą pozyskano wsparcie ze środków UE (zwiększenie o 33 miejsca),
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Fundacji „Światło” – 46 miejsc,
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy prowadzony przez ZCMBB „SERAFITKI” – 85 miejsc.

b) opieka instytucjonalna realizowana w ramach pomocy społecznej, w tym całodobowa, prowadzona przez 3 podmioty.

W 2019 r. opieka instytucjonalna realizowana była (m.in. na rzecz seniorów) poprzez:

a) opiekę całodobową długoterminową (3 podmioty, 222 miejsca):

- Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Gminę (174 miejsca),
- Dom Pomocy Społecznej dla osób dorosłych prowadzony przez Fundację im. Brata Alberta (35 miejsc dla osób z niepełnosprawnością intelektualną),
- Miejsca Całodobowe Okresowego Pobytu prowadzone przez parafię Rzymsko-Katolicką p.w. Miłosierdzia Bożego i Św. Faustyny (13 miejsc);

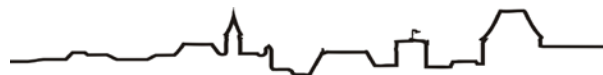
b) opiekę dzienną (3 podmioty, 160 miejsc):

- Dzienny Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Gminę (85 miejsc),
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez parafię Rzymsko-Katolicką p.w. Miłosierdzia Bożego i Św. Faustyny (37 miejsc),
- Dzienny Dom Pobytu dla Seniorów prowadzony przez Toruńskie Centrum Caritas (38 miejsc).

Uzupełnieniem opieki instytucjonalnej były usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, z których w 2019 r. skorzystało 908 osób (ok. 280 tys. godzin) oraz realizacja opieki wytchnieniowej. Świadczenie usługi opieki wytchnieniowej było realizowane w ramach Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” - edycja 2019, współfinansowanego ze środków państwowego funduszu celowego pn. Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Program kierowany był do dzieci i osób niepełnosprawnych, których członkowie rodzin lub opiekunowie wymagali wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki. Łącznie z realizacji programu w 2019 roku skorzystało 49 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności w formie pobytu dziennego i 3 osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności w formie pobytu całodobowego.

Do osób starszych i niepełnosprawnych/niesamodzielnych skierowane były również działania 3 projektów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowanych przez MOPR:

- 1) „Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w Gminie Miasta Toruń” – zakres wsparcia: usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania seniora (137 osób), usługi asystenckie (asystenta osoby niepełnosprawnej) dla 51 osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz klub samopomocy,
- 2) „Rozwój usług opiekuńczych w Gminie Miasta Toruń” - zakres wsparcia: 4 Kluby samopomocy: na Lewobrzeżu (ul. Poznańska 49, od 1 lipca 2019 r. - lokalizacja przy

ul. Kujawskiej 1), na Chełmińskim Przedmieściu (ul. Podgórna 14), na Bielawach (ul. Olsztyńska 20 c), na Bydgoskim Przedmieściu (ul. Bydgoska 62),

3) „Skoordynowana opieka środowiskowa skierowana do osób z chorobą otępienną i ich opiekunów” – zakres wsparcia: zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami świadczącymi usługi na rzecz osób z chorobami otępiennymi i ich opiekunów, koordynacja usług – pomoc w uzyskaniu właściwego wsparcia oraz prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych, zwiększających poziom świadomości społeczeństwa na temat chorób otępiennych. Projekt realizowany jest w partnerstwie z Zakładem Pielęgnacyjno – Opiekuńczym.

W 2019 r. zakończono budowę 48 gminnych lokali mieszkalnych w ramach programu „Mieszkania na wynajem dla osób starszych i niepełnosprawnych” przy ul. Watzenrodego 15 i 15a. Na wyposażenie lokali pozyskano środki z funduszy UE.

Działania na rzecz osób i rodzin posiadających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci

W ramach realizacji programu "Rodzina Razem - Toruń dla Pokoleń" wydawana jest Toruńska Karta Dużej Rodziny, dedykowana toruńskim rodzinom wielodzietnym, posiadającym na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. W 2019 roku wydano 3.717 Kart Dużej Rodziny, podpisano 86 umów partnerskich z przedsiębiorcami oferującymi posiadaczom karty swoje produkty i usługi.

Ponadto, w budżecie GMT w roku 2019 zaplanowano środki finansowe w wysokości 298 tys. zł na zlecenie zadań publicznych w ww. zakresie organizacjom pozarządowym, w tym m.in.: prowadzenie Punktu Informacji dla Dużych Rodzin, prowadzenie działań edukacyjnych, organizację przedsięwzięć związanych z uczestnictwem dzieci i młodzieży w kulturze i rekreacji (warsztaty tematyczne dla dzieci, wydarzenia sportowe, mecze i rozgrywki sportowe), organizację zajęć nauki języka angielskiego dla dzieci i młodzieży czy warsztatów dla rodziców.

Zgodnie z uchwałą nr 160/19 RMT z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie ustalenia cen urzędowych za usługi przewozowe w publicznym transporcie zbiorowym i sposobu ustalania opłat dodatkowych, do korzystania z biletów specjalnych imiennych lub na okaziciela za kwotę 1 zł uprawnione są dzieci, uczniowie i studenci zamieszkali na terenie GMT z rodzin wielodzietnych, w których jest czworo i więcej dzieci będących na utrzymaniu rodziców, nie dłużej niż do 24 roku życia - na wszystkich liniach dziennych.

Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3

Od 2011 r., tj. od chwili wejścia w życie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, systematycznie zwiększa się w Toruniu liczba miejsc opieki nad tą grupą wiekową. Powstają nowe placówki niepubliczne, na co istotny wpływ ma dotacja z budżetu GMT w wysokości 400 zł na każde dziecko i 500 zł na dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością objęte opieką niepublicznego żłobka. Na koniec 2019 r. funkcjonowało 37 żłobków (3 publiczne i 34 prywatne), na łączną liczbę miejsc 1.854 (282 w żłobkach publicznych i 1.572 w żłobkach niepublicznych), 2 kluby dziecięce, liczące 40 miejsc oraz 2 dziennych opiekunów, którzy łącznie objęli opieką 10 dzieci. Na koniec 2019 r. w Toruniu były 1.904 miejsca opieki dla dzieci w wieku do lat 3. Wykorzystanie miejsc w żłobkach publicznych było na poziomie 100%, a w niepublicznych – na poziomie ok. 70%.

W roku sprawozdawczym realizowane były zadania inwestycyjne rozbudowy 3 żłobków miejskich, po 25 miejsc w każdym oraz budowa żłobka miejskiego przy ul. Andersa 21 - na 145 miejsc.

W 2019 roku w ramach działań, prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, udzielona została pomoc w projektach: „Wspieramy Mamy” - 209 uczestników, „Aktywna Mama, aktywny Tata” - 199 uczestników. Oba projekty realizowane są w ramach RPO WK-P 2014-2020 Oś Priorytetowa 8.

Wydawane są także bony żłobkowe, które są dofinansowane w ramach projektu „Aktywni na rynku pracy” (Działanie 8.4 Godzenie życia zawodowego i rodzinnego Poddziałanie 8.4.1 Wsparcie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuńcze).

Pieczą zastępczą

Dzieci pozbawione opieki biologicznych rodziców mogą liczyć na pomoc Gminy organizowaną w systemie instytucjonalnej lub pozainstytucjonalnej pieczy zastępczej. Działania realizowane są w ramach „**Programu Gminy Miasta Toruń na rzecz wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019 – 2021**”, przyjętego uchwałą RMT nr 180/19 z dnia 25.07.2019 r. W 2019 r. Gmina:

- prowadziła 9 instytucjonalnych placówek opiekuńczo - wychowawczych, w tym 3 placówki opiekuńczo - wychowawcze typu rodzinnego i 1 placówka niepubliczna „INSIEME-RAZEM”, dysponujących łącznie 106 miejscami dla dzieci,
- finansowała 13 rodzinnych domów dziecka i 12 zawodowych rodzin zastępczych, w których umieszczonych było 139 dzieci,
- wspierała finansowo 76 niezawodowych rodzin zastępczych i 221 rodziny zastępcze spokrewnione, w których opieką objętych było łącznie 370 dzieci.

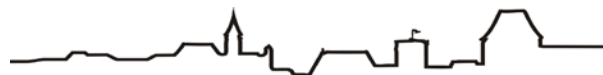
Ponadto, w ramach prowadzonych w tym zakresie działań, Gmina zatrudnia koordynatorów pieczy zastępczej, finansuje szkolenia dla opiekunów i wypoczynek letni dla dzieci oraz udziela jednorazowych świadczeń dla osób usamodzielniających się.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Toruniu w 2019 r. zatrudnionych było 12 asystentów rodziny (w ramach umowy o pracę), którzy pracowali łącznie z 234 rodzinami (578 dzieci).

VIII. Ochrona zdrowia

Miasto jest organem założycielskim dla trzech samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej: **Specjalistycznego Szpitala Miejskiego im. M. Kopernika, Miejskiej Przychodni Specjalistycznej oraz Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego im. ks. J. Popieluszki.**

W 2019 r., w celu zapewnienia właściwego poziomu usług Specjalistycznego Szpitala Miejskiego, Gmina pokryła stratę szpitala za 2018 rok, wynikającą z udzielanych świadczeń zdrowotnych ponad limit finansowany przez NFZ, w kwocie ok. 2.274 tys. zł. Ponadto, wszystkie miejskie zakłady opieki zdrowotnej uzyskały wsparcie Gminy w zakresie finansowania prac remontowych i modernizacyjnych oraz zakupu specjalistycznego sprzętu

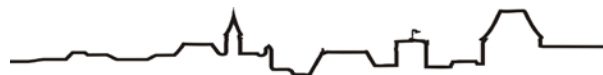

i aparatury medycznej. W 2019 roku, przy wsparciu funduszy unijnych, realizowano termomodernizację trzech budynków szpitala oraz budowę nowego, czterokondygnacyjnego budynku w celu zwiększenia dostępności usług medycznych związanych z leczeniem udarów i przeszczepem szpiku. Kontynuowano także nadbudowę obiektu Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego (zwiększenie ilości miejsc o 33 w opiece długoterminowej).

W 2019 roku Gmina Miasta Toruń przyjęła do realizacji, podjętą na podstawie uchwały RMT nr 177/19 z dnia 25 lipca 2019 r. „**Politykę zdrowotną dla miasta Torunia na lata 2019 – 2025**”. Określa ona zasady stanowiące ogólne wytyczne, kryteria i granice podejmowania decyzji w różnych obszarach ochrony zdrowia. Polityka odnosi się również do sposobów inicjowania, koordynowania i wspierania przez miasto działań wszystkich podmiotów ochrony zdrowia, także tych które nie podlegają miastu.

Rada Miasta Torunia uchwałą nr 110/2015 z dnia 9 lipca 2015 r. przyjęła dokument pn. „**Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla Miasta Torunia na lata 2015-2020**”, który jest jednym z programów służących realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Torunia na lata 2015-2020. Zadaniem Programu jest zwiększenie świadomości prozdrowotnej i edukacja zdrowotna mieszkańców, zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców Torunia, zapobieganie skutkom chorób cywilizacyjnych oraz zwiększanie dostępności do badań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży. W jego ramach realizowane są programy polityki zdrowotnej wpisujące się w mapy potrzeb zdrowotnych, które otrzymały pozytywną opinię Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w Warszawie oraz wojewody kujawsko-pomorskiego. Realizatorami programów są podmioty lecznicze wybierane w drodze otwartego konkursu ofert. Konkretnie działania prozdrowotne były podejmowane poprzez:

- program promocji zdrowia wśród toruńskiej młodzieży - w 2019 r. realizowany był na terenie 45 szkół w wymiarze 899 godzin/miesiąc przez dodatkowo zatrudnioną kadrę medyczną. Koszt realizacji projektu wyniósł 587.427 zł,
- program profilaktyki i leczenia wad postawy pn. „Postawa to podstawa” - w 2019 r. zbadano ponad 1.000 osób, a 300 uczniów skorzystało z indywidualnych i grupowych zajęć korekcyjnych oraz 120 osób dorosłych, aktywnych zawodowo ze schorzeniami kręgosłupa. Koszt realizacji projektu 121.904 zł,
- program szczepień ochronnych przeciw HPV - w 2019 r. pierwszą dawką zaszczepiono 279 dziewcząt – rocznik 2006 (II dawka - w pierwszej połowie 2020 r.). Koszt realizacji – 67.375 zł,
- program profilaktyki próchnicy i urazów zębów mlecznych i stałych skierowany do dzieci i młodzieży, ich rodziców i opiekunów oraz pracowników oświaty pt. „Toruń olśniewa uśmiechem” - w 2019 r. wykonano ponad 4.000 świadczeń zdrowotnych, za kwotę 140.000 zł,
- pilotażowy program polityki zdrowotnej pn. Qźnia zdrowia” program wczesnego wykrywania nadwagi i otyłości wśród osób w wieku produkcyjnym po 40 roku życia. w Toruniu” - w 2019 r. realizowany pilotażowo w okresie od 20 marca do 20 grudnia. Wzięło w nim udział ponad 260 osób,
- „Program szczepień ochronnych przeciwko grypie dla mieszkańców Torunia po 65 roku życia na lata 2015-2020” - celem programu jest zwiększenie dostępności do szczepień przeciw grypie mieszkańcom Torunia po 65 roku życia oraz pensjonariuszom Domu Pomocy Społecznej

i zakładów opieki długoterminowej w Toruniu. W ramach programu w 2019 r. zaszczepiono 4.337 osób. Koszt realizacji 178.468 zł.

W partnerstwie z samorządem województwa kujawsko-pomorskiego realizowano również:

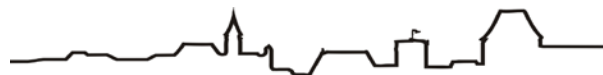
- „Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim” - obejmujący szczepienia osób po 65 roku życia będących mieszkańcami Torunia. W ramach programu zaszczepiono 108 osób. Koszt realizacji 15.120 zł,
- program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim - |w ramach którego przeprowadzono badania kwalifikacyjne oraz 40 godzin zajęć aktywizujących na rzecz 16 seniorów. Koszt realizacji 9.000 zł,
- „Program Wykrywania Zakażeń WZW B i C w Województwie Kujawsko-Pomorskim” - w ramach programu u 166 mieszkańców Torunia wykonano badania laboratoryjne (ag HBs i anty HCV) oraz zorganizowano szkolenie dla mieszkańców. Koszt realizacji 1.743 zł.

Opracowano również kolejny program polityki zdrowotnej dotyczący szczepień przeciw HPV skierowany do 13-letnich dziewcząt i chłopców pn. „HPV - odporni w Toruniu”, który uzyskał pozytywną opinię Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w Warszawie oraz Wojewody Kujawsko-Pomorskiego.

Poprzez wspieranie organizacji pozarządowych wyłonionych w drodze postępowań konkursowych oraz w trybie pozakonkursowym realizowano również projekty z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. W 2019 r. dotacje otrzymało 6 organizacji pozarządowych na realizację 8 programów na ogólną kwotę 61.000 zł.

W nurcie realizowanej przez GMT polityki społecznej istotnym wątkiem są działania profilaktyczne oraz naprawcze podejmowane w związku z problemem używania środków psychoaktywnych. Działania te ujmowane są w rocznym przyjmowanym przez Radę Miasta Torunia dokumencie pn. **„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień”**.

Działania GMT zrealizowane w ramach Programu w 2019 r. (stanowiącego w dużej części kontynuację sprawdzonych i pożądaných działań prowadzonych w latach wcześniejszych) to w głównej mierze wsparcie finansowe udzielone 25 organizacjom pozarządowym statutowo działającym w przedmiotowym obszarze, na realizację często całorocznych projektów obejmujących m.in.: działania profilaktyczne (informacyjne/edukacyjne) skierowane do dzieci i młodzieży szkolnej, zwiększanie kompetencji lokalnych środowisk zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom (m.in. zajęcia warsztatowe dla nauczycieli / pedagogów / kuratorów / służb miejskich), wspieranie rozwoju umiejętności wychowawczych rodziców (m.in. Szkoła dla rodziców, Animator osiedlowy), udzielanie specjalistycznej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom, ochronę przed przemocą domową (punkty konsultacyjne, grupy wsparcia dla rodziców, konsultacje specjalistyczne), pomoc (w tym dożywianie) dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych lub dotkniętych problemem uzależnień (wspieranie funkcjonowania 9 świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych, do których uczęszczało 377 dzieci) czy organizację lokalnych kampanii profilaktycznych skierowanych do całej społeczności lokalnej. Ponadto gmina jako koordynator Programu, była organizatorem lokalnej kampanii

profilaktycznej z cyklu „Październik – miesiąc wolny od uzależnień” (ok. 10.000 bezpośrednich odbiorców).

Zgodnie z postanowieniami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zadania określone w Programie finansowane były ze środków pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych – na realizację Programu w 2019 r. wydano kwotę prawie 4.600 tys. zł., obejmując działaniami ok. 50.000 mieszkańców Torunia.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień”- odrębna informacja przedkładana Radzie Miasta Torunia zgodnie z procedurą.

W celu rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Toruń, Rada Miasta Torunia podjęła uchwałę nr 471/16 z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie **„Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Toruniu na lata 2017-2020”**. Podstawowe działania w zakresie realizacji celów przyjętych w Programie realizował Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, powoływany przez Prezydenta Miasta Torunia.

W 2019 roku realizowano m.in.: akcje informacyjne o zjawisku przemocy w rodzinie oraz o możliwościach uzyskania pomocy; bezpłatne poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, socjalne i rodzinne); konsultacje lekarzy psychiatrów i lekarzy rodzinnych oraz terapeutów rodzinnych i psychoterapeutów, a także prowadzono statystykę ujawnianych przypadków przemocy w rodzinie na terenie miasta Torunia i badania ilościowe dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” (w 2019 roku zakończono 286 procedur).

IX. Oświata i wychowanie

W 2019 r. w Toruniu uczniowie realizowali zajęcia edukacyjne w następujących typach jednostek oświatowych (j. ośw.):

Typ placówki	W okresie od I do VI 2019			W okresie od IX do XII 2019		
	Liczba j. ośw.	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba j. ośw.	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Przedszkole miejskie	18	138	3 268	18	140	3 298
Oddział przedszkolny w szkole podstawowej	21	58	1 378	20	57	1 323
Oddział przedszkolny w szkole specjalnej	2	8	41	2	8	40
Szkoła podstawowa	28	605	13 393	26	614	13 417
Klasy dotychczasowego gimnazjum	21	61	1 539	0	0	0
Szkoła ponadpodstawowa/ ponadgimnazjalna (bez szkół specjalnych)	23	273	7 936	24	355	10 775
Szkoły dla dorosłych (+ realizacja kursów zawodowych)	3	51	1 158	3	17	1 357
Szkoła specjalna	3	54	284	3	56	267
Szkoła artystyczna	4	46	702	4	47	694
Razem uczniów			29 699	Razem uczniów		31 171

Ponadto, na zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia w placówkach oświatowo – wychowawczych w 2019 roku uczęszczało średnio 2.405 wychowanków.

Dopełnienie oferty edukacyjnej Gminy Miasta Toruń stanowią Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Centrum Kształcenia Zawodowego (przekształcone w 2019 r. z Centrum Kształcenia Praktycznego).

Zatrudnienie w sektorze toruńskiej oświaty w trakcie roku 2019 wyniosło średnio 4.714 etatów, w tym 3.538 etatów nauczycieli i 1.176 etatów pracowników administracji i obsługi.

Od 1 września 2019 r. nastąpił wzrost wynagrodzenia dla nauczycieli o 9,76%, wzrost dodatków motywacyjnych i funkcyjnych przyznawanych na podstawie nowej uchwały nr 169/19 RMT z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie regulaminu określającego wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania niektórych składników wynagrodzenia nauczycielom zatrudnionym w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Miasta Toruń.

Rok 2019 był ostatnim rokiem działalności gimnazjów. Stąd po raz ostatni został przeprowadzony egzamin gimnazjalny, zaś po raz pierwszy egzamin ósmoklasisty. Wyniki egzaminu ósmoklasisty oraz egzaminu gimnazjalnego w 2019 r. na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz kraju były wyższe niż przeciętny wynik egzaminu ósmoklasisty lub egzaminu gimnazjalnego. Wyjątek stanowił język niemiecki, w którym odnotowano, zarówno w przypadku egzaminu ósmoklasisty, jak i egzaminu gimnazjalnego, niższe wyniki na tle województwa i kraju. Również zdawalność toruńskich uczniów egzaminu maturalnego w roku 2019 na tle województwa kujawsko-pomorskiego i kraju był wyższy lub równy.

W roku sprawozdawczym zakończyły się prace związane z zapewnieniem miejsc nauki w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, związanych z tzw. „podwójnym rocznikiem” w klasach I.

W 2019 r. dokończono zmiany w sieci szkół wynikające z wdrażania reformy ustroju szkolnego. Uchwałami Rady Miasta Torunia z dnia 23 maja 2019 roku (uchwały nr: od 130 do 133) przekształcono zespoły szkół składające się z trzyletnich liceów oraz klas dotychczasowego gimnazjum (ZS Nr 1, ZS Nr 10, ZSO Nr 2, ZSO Nr 4) w czteroletnie licea ogólnokształcące (odpowiednio w VI LO, X LO, II LO, IV LO). Uchwałami RMT nr: od 197 do 212 z dnia 12 września 2019 r. stwierdzono przekształcenie 12 trzyletnich liceów ogólnokształcących - w czteroletnie i 8 czteroletnich techników - w pięcioletnie. W 2019 r. nie została zlikwidowana żadna ze szkół.

Największą inwestycją w placówkach oświatowych w 2019 roku była budowa basenu rehabilitacyjnego z ruchomym dnem oraz zapleczem w Zespole Szkół Nr 26. Podczas termomodernizacji infrastruktury oświatowej wykorzystano źródła energii odnawialnej – zamontowano panele fotowoltaiczne (m.in. w PM nr 15, SP nr 8). Wybudowano boisko wielofunkcyjne przy SP nr 3, prowadzono prace inwestycyjne przy zagospodarowaniu terenów wokół dziewięciu innych placówek. Remonty bieżące w budynkach szkolnych były przeprowadzone w 62 placówkach.

Gmina realizowała liczne projekty z udziałem środków zewnętrznych w ramach programów operacyjnych oraz programu Erasmus+, dzięki którym modernizowano i wzbogacono bazę i wyposażenie oraz ofertę zajęć dodatkowych dla uczniów i formy doskonalenia nauczycieli.

Przykładowe projekty: „Nowoczesne pracownie zawodowe kluczem innowacyjnego kształcenia w Toruniu” (ZSIŚ, ZSG-H, CKP, ZSE), „Nauka – to takie proste” (m.in.: CKU, SP nr 1, SP nr 13, SP nr 7, VI LO, ZSS, IX LO), „Toruńskie przedszkolaki – kreatywne dzieciaki” (m.in.: PM nr 8, PM nr 11), „Toruńska szkoła ćwiczeń dla województwa kujawsko-pomorskiego” (m.in.: CKU, SP nr 1, SP nr 6, SPS nr 19, ZSIŚ), w ramach programu Erasmus+ realizowano 29 umów (m.in. SP nr 27, X LO, SP nr 8, IV LO).

W okresie od stycznia do czerwca 2019 r. wypłacono stypendia na podstawie uchwały Rady Miasta Torunia nr 268/16 z dnia 7 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania świadczeń pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym uczniom zamieszkałym w Toruniu, form i zakresu tych świadczeń oraz trybu postępowania w tych sprawach - 218 osobom w kwocie 240.000 zł. Natomiast w okresie od września do grudnia 2019 r. wypłacono stypendia na podstawie nowej uchwały nr 107/19 Rady Miasta Torunia z dnia 11 kwietnia 2019r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania świadczeń pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym uczniom uczęszczającym do szkół w Toruniu, form i zakresu tych świadczeń oraz trybu postępowania w tych sprawach 250 osobom (Toruński Omnibus 216 uczniów, Toruński Fachowiec 21 uczniów, Toruński Maestro 13 uczniów) w kwocie 232.400 zł. Łącznie na stypendia w roku 2019 wypłacono 472.400 zł. Ponadto przyznano absolwentom 26 nagród Prezydenta Miasta Torunia, na które przeznaczono 52.000 zł.

Informacje za 2019 r. w zakresie wypłaconych stypendiów dla studentów uczelni wyższych przedstawiono w rozdziale „Współpraca z uczelniami wyższymi”.

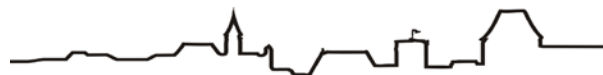
W 2019 roku „**Strategię Rozwoju Edukacji Miasta Torunia na lata 2016-2023**”, przyjętą w lipcu 2016 r., w pełni realizowano trzeci rok. Strategia jest dokumentem, który wskazuje kluczowe cele i kierunki rozwoju toruńskiej edukacji w wieloletniej perspektywie. Wszystkie jednostki oświatowe prowadzone przez Gminę realizują cele zapisane w strategii.

Cel strategiczny „Nowoczesna edukacja podstawą rozwoju Torunia i regionu oraz wysokich kompetencji jego mieszkańców” był wdrażany poprzez cele cząstkowe (oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb rynku pracy; wysoka jakość kształcenia, wychowania i opieki; organizacja i zarządzanie oświatą zgodnie z potrzebami). Zespół monitorujący stan realizacji strategii w dwóch celach cząstkowych odnotował kolejny wzrost 2 mierników (liczba zajęć kształcenia praktycznego na rzeczywistych stanowiskach pracy oraz modernizacji obiektów szkół i placówek).

X. Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Ustawowe możliwości działań Gminy w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego to: utrzymywanie Straży Miejskiej oraz wspieranie służb państwowych (Komendy Miejskiej Policji w Toruniu oraz Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu).

W 2019 r. (stan na koniec grudnia) w toruńskiej Straży Miejskiej zatrudnionych było 123 strażników. W ramach bieżącej działalności Straż Miejska w roku sprawozdawczym wystawiła łącznie 7.990 patroli, w tym 7.175 samodzielnych patroli strażników miejskich oraz 815 patroli wspólnych z funkcjonariuszami Policji i Żandarmerii Wojskowej. W czasie pełnienia służb

prewencyjno-interwencyjnych oraz systematycznych kontroli, strażnicy dokonali legitymowania 28.657 osób oraz przeprowadzili 27.009 interwencji.

Straż Miejska, oprócz zadań o charakterze prewencyjno-interwencyjnym, prowadziła również działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym realizując liczne programy, w tym m.in.: Akcja „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczny internet”, kurs samoobrony.

W ramach działania Straży Miejskiej w 2019 r. Patrol Eko, który wyposażony jest w specjalistyczny pojazd służący do bezpiecznego chwywania zwierząt, zrealizował m.in. 751 interwencji oraz ustawił w 12 newralgicznych miejscach tzw. „fotopułapki” mające na celu automatyczne wykonywanie zdjęć oraz filmowanie przypadków popełniania wykroczeń przez obywateli próbujących pozbyć się w nielegalny sposób odpadów komunalnych.

Szczegółowa informacja została przedstawiona przez Komendanta Straży Miejskiej w Toruniu, w ramach sprawozdania z działalności za 2019 r.

W roku sprawozdawczym., podobnie jak w latach ubiegłych, Gmina wspierała funkcjonowanie służb państwowych, w tym: sfinansowała 3.607 dodatkowych służb patrolowych, pełnionych na terenie Torunia przez funkcjonariuszy Policji, dofinansowała zakup samochodów służbowych dla Komendy Miejskiej Policji w Toruniu, dofinansowała zakup umundurowania specjalnego i specjalistycznego sprzętu treningowego dla Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu.

Gmina utrzymywała, modernizowała i rozwijała w 2019 r. system monitoringu wizyjnego na terenie miasta (314 kamer i 8 radiowych stacji bazowych) oraz współfinansowała funkcjonowanie zintegrowanego stanowiska służb ratowniczych w Toruńskim Centrum Zarządzania Kryzysowego. W zakresie monitoringu wizyjnego Gmina kontynuowała także współpracę z toruńskimi spółdzielniami mieszkaniowymi, dofinansowując zakup kolejnych 28 kamer osiedlowych.

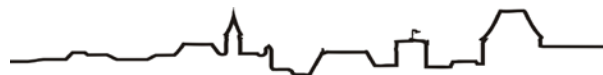
Kontynuowano realizację, rozpoczętego w 2016 r., **„Programu poprawy bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych i przejazdach dla rowerzystów”**, w ramach którego sukcesywnie na przejściach dla pieszych i przejazdach dla rowerzystów instalowane są elementy poprawiające bezpieczeństwo: malowanie przejść i przejazdów, instalacja tzw. „kocich oczek”, montaż wysp azylu, lamp doświetlających, aktywnych znaków pionowych, sygnalizacji świetlnej. Ponadto w 2019 r., przy współpracy Straży Miejskiej i Policji, przeprowadzona została kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie poprawy bezpieczeństwa rowerzystów w ruchu drogowym.

XI. Mieszkalnictwo

Na koniec 2019 r. liczba lokali mieszkalnych w zasobie Gminy (administrowanych przez Zakład Gospodarki Mieszkaniowej) wyniosła 5.114, w tym 916 lokali socjalnych. Ponadto, gminny zasób uzupełniało 1.934 lokali administrowanych przez gminną spółkę Toruńskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

W 2019 r. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej zawarł 164 nowe umowy najmu lokali komunalnych (93 mieszkalne, 71 socjalne/tymczasowe).

W ramach realizacji, przyjętego w 2015 r., **„Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Toruń na lata 2015-2019”**, Gmina w okresie

od 2015 r. do 2019 r. wybudowała 399 lokali mieszkalnych (w tym 48 gminnych lokali mieszkalnych w ramach programu „Mieszkania na wynajem dla osób starszych i niepełnosprawnych” przy ul. Watzenrodego 15 i 15a).

Program „Mieszkanie plus”

Na realizację programu (docelowo ponad 320 lokali) Gmina przeznaczyła nieruchomości przy ul. Okólnej 12 (3,0010 ha) i ul. Inowrocławskiej 3 (1,2298 ha). W 2019 r. uzyskano pozwolenie na budowę. W grudniu 2019 r. spółka celowa (utworzona w 2018 r. – MDR Toruń sp. z o.o. z udziałem TTBS sp. z o.o.) ogłosiła przetarg na wybór generalnego wykonawcy inwestycji w ramach programu „Mieszkanie plus” w Toruniu. Wybór Generalnego Wykonawcy realizacji inwestycji i rozpoczęcie budowy planowane jest w 2020 r.

Osiedle „JAR”

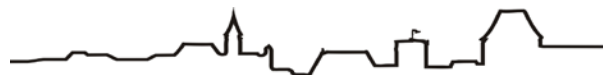
Szczególnie istotnym przedsięwzięciem w zakresie budownictwa mieszkaniowego, przeprowadzonym w ostatnich latach przez Gminę, było udostępnienie inwestorom obszaru tzw. osiedla Jar. Równocześnie miasto realizowało inwestycje w uzbrojenie tego terenu: drogi, parkingi, kanalizację, oświetlenie, instalacje teletechniczne i infrastrukturę autobusową. Na ww. terenie powstało kilkadziesiąt budynków wielorodzinnych (zbudowanych przez prywatnych deweloperów i TTBS Sp. z o.o.), rozwija się infrastruktura towarzysząca (place zabaw, nowe przedszkole miejskie przy ul. Grassera, hipermarket i centrum handlowe, punkty usługowe, a wkrótce także kościół).

Osiedle „Glinki”

Duże inwestycje mieszkaniowe są realizowane także w rejonie ul. Poznańskiej 294-296, na tzw. „Glinkach”. Zaplanowana jest tam docelowo budowa kilkunastu budynków wielorodzinnych, w tym kolejnych budynków komunalnych wybudowanych wspólnie z TTBS sp. z o.o. Dotychczas na tym terenie wybudowano 177 lokali komunalnych w trzech budynkach. W połowie 2020 roku oddany zostanie do użytku budynek z 72 lokalami komunalnymi, a na rok 2021 zaplanowano oddanie kolejnego budynku komunalnego.

Program „Mieszkanie na start”

Gmina w 2019 r. przystąpiła do programu „Mieszkanie na start”, który reguluje Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania. W ramach programu najemcy określani w ww. ustawie mogą otrzymać dopłaty do czynszów. W 2019 r. Gmina podpisała z BGK sześć umów w sprawie stosowania dopłat do czynszów, dotyczących budynków stanowiących własność TTBS sp. z o.o. położonych przy ul. Hubego 2-2B i 4-4D (razem 108 mieszkań). W 2019 r. miesięczna wysokość dopłaty za 1 m² powierzchni normatywnej wynosiła 6,74 zł.

XII. Ochrona środowiska naturalnego

W ramach realizacji „**Programu ochrony środowiska dla miasta Torunia do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024**” w 2019 roku zmniejszono niską emisję pochodzącą z indywidualnych źródeł ciepła, poprzez udzielanie mieszkańcom dofinansowania na likwidację pieców i palenisk domowych opalanych węglem i koksem oraz zastępowanie ich bardziej ekologicznymi czynnikami grzewczymi. W roku sprawozdawczym na ten cel wydatkowano kwotę prawie 2,3 mln zł, w efekcie zlikwidowano 490 węglowych punktów ogrzewania.

W 2019 roku stan jakości powietrza na terenie miasta monitorowany był w sposób ciągły na 10 stacjach pomiarowych, działających w ramach „Miejskiego systemu monitoringu jakości powietrza dla miasta Torunia”. Wyniki są publikowane na miejskiej stronie internetowej pod adresem <http://mapaakustyczna.um.torun.pl/Portal/AirPortal> oraz na urządzeniach mobilnych w aplikacji EKOToruń. Dzięki temu mieszkańcy mają możliwość śledzenia zmian jakości powietrza w swojej okolicy, a przy włączonej w telefonie funkcji lokalizacji aplikacja na smartfonie zapewnia dokładne wskazania wielkości stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

Od 2004 r. Gmina wspomaga mieszkańców w kosztach usunięcia wyrobów zawierających azbest, a od września 2014 r. w ramach realizowanego „**Programu usuwania azbestu z terenu miasta Torunia**”. Od 2015 roku działania związane z demontażem i unieszkodliwieniem wyrobów azbestowych są współfinansowane również przez Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Na lata 2019-2020 GMT uzyskała dofinansowanie do 70% poniesionych z tym zadaniem kosztów. W ramach dotacji w 2019 roku z terenu GMT usunięto 75,59 ton eternitu falistego z 52 nieruchomości. Łączny koszt zrealizowanego zadania wyniósł ponad 34.000 zł, w tym prawie 23.000 zł stanowiła dotacja z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W ramach realizacji Programu w 2019 r. GMT uzyskała dotację z Ministerstwa Przedsiębiorczości i Rozwoju na wykonanie aktualizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest znajdujących się jeszcze na terenie gminy. Z przeprowadzonego rozpoznania wynika, że do usunięcia pozostało jeszcze około 1.232 ton falistych i płaskich płyt AC.

W ramach uchwalonego w lipcu 2018 r. „**Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Torunia na lata 2018-2022**”, określającego działania mające na celu zapewnienie odpowiedniego standardu akustycznego, w 2019 roku realizowano zadania inwestycyjne i bieżące poprzez: zastosowanie tzw. cichej nawierzchni, elementów spowalniających ruch drogowy, wprowadzanie zmian w organizacji ruchu poprzez montaż sygnalizacji świetlnej i wprowadzenie dodatkowych ograniczeń prędkości ruchu pojazdów, a także budowę ekranów akustycznych, kolejnych ciągów pieszo-rowerowych i dróg rowerowych, jak również wprowadzanie w pasach drogowych zieleni izolacyjnej.

Realizacja powyższych działań wpisuje się także w wykonanie założeń „**Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2015-2020**”. Zadania w obszarach wskazanych w dokumencie: budownictwo, transport, energetyka, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii oraz działania międzysektorowe, realizowane są przez wskazanych w planie interesariuszy w ramach bieżących inwestycji, w tym tutaj. Urząd i jednostki organizacyjne Gminy

oraz spółki: MZK Sp. z o.o., Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. Ocena osiągnięcia wskaźników wyznaczonych w planie zostanie przeprowadzona na podstawie Raportu, którego opracowanie zostanie zlecone po zakończeniu okresu obowiązywania planu (w roku 2021).

W dniu 21.11.2019 r. uchwałą nr 285/19 Rada Miasta Torunia przyjęła „**Plan Adaptacji Miasta Torunia do zmian klimatu do roku 2030**”, co stanowiło zwieńczenie prac nad opracowaniem tego dokumentu w wykonaniu uchwały Rady Miasta Torunia nr 785/17 z dnia 28.12.201 r. w sprawie przystąpienia do powyższych działań. W realizacji zapisów planu, w 2019 r. prowadzone były działania m.in. w ramach zadań:

1. Miejski system monitoringu jakości powietrza – kontynuacja od 2017 roku,.
2. Informacja o zagrożeniach, system "Toruń SMS" – zwiększenie świadomości mieszkańców miasta o zagrożeniach – kontynuacja,
3. Przebudowa układu torowo-drogowego w ul. Wały gen. Sikorskiego i al. św. Jana Pawła II wraz z budową pasa tramwajowo-autobusowego w Toruniu – BiT-City II - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł liniowych (transport publiczny miejski),
4. Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zieleni (Park Tysiąclecia, Park Glazja, na osiedlu Jar) - zwiększenie powierzchni zielonych w mieście.
5. zakończono prace nad opracowaniem „**Programu Gospodarowania Wodami Opadowymi dla miasta Torunia**” (zleconym przez spółkę Toruńskie Wodociągi sp. z o.o.), który będzie podstawą do podejmowania działań w celu racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w latach kolejnych, począwszy od 2020 r.

W marcu 2019 r. Rada Miasta Torunia przyjęła „**Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Toruniu na rok 2019**”. W ramach programu zrealizowano m.in.: zabiegi sterylizacji i kastracji 340 kotów wolno żyjących oraz ich dokarmianie, objęto opieką w schronisku dla bezdomnych zwierząt 1.071 psów i 738 koty. Wszystkie zwierzęta adoptowane ze schroniska są czipowane – w roku 2019 mikroczipem oznakowano 672 psy i 538 kotów. Natomiast dzięki szeroko zakrojonym akcjom informacyjno-edukacyjnym uzyskano bardzo wysoki procent adopcji: ponad 95 % dla psów i prawie 85 % dla kotów.

Tereny zieleni

Toruń jest miastem bogatym w tereny zieleni, które zajmują około 30 % jego powierzchni. System przestrzenny tych obszarów tworzy układ pierścieniowo-klinowy. Tkanę zieloną miasta stanowią lasy, tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej. O zmieniających się standardach świadczyć może, iż realizowane obecnie projekty z dofinansowaniem zewnętrznym wzbogacają zieleń w nowe, atrakcyjne zagospodarowanie tych miejsc, które służyć będą mieszkańcom jako miejsca rekreacji i wypoczynku.

W roku 2019 zakończono prace nad zagospodarowaniem turystyczno-rekreacyjnym lasu miejskiego na Rudelce (dofinansowanie z UE w ramach POIiŚ: 0,5 mln), zrealizowano: projekt pn. „Zielona brama gotyckiej starówki”, czyli zagospodarowanie i odnowę terenów zieleni przy CKK Jordanki i Muzeum Etnograficznym (dofinansowanie z UE w ramach POIiŚ: 2,3 mln zł), oraz rewitalizację dwóch stawów w Parku Miejskim na Bydgoskim Przedmieściu (dofinansowanie z UE w ramach RPO WK-P: 100 tys. zł).

W roku sprawozdawczym, wyłonieni w przetargach wykonawcy rozpoczęli prace przy projektach dotyczących rewitalizacji i zagospodarowania zieleni, na które miasto pozyskało dofinansowanie ze środków unijnych poprzez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

- 1) rewitalizacja Parku Tysiąclecia wraz z odbudową układu wodnego fosy przy ul. Podgórskiej (dofinansowanie - ok. 5 mln zł, planowane zakończenie - grudzień 2020 r.)
- 2) zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne terenów na tzw. osiedlu JAR (dofinansowanie - 3 mln zł, planowane zakończenie - grudzień 2020 r.)
- 3) zagospodarowanie terenów zieleni w Parku Glazja przy ul. Waryńskiego (dofinansowanie - 2,1 mln zł, zakończono – kwiecień 2020 r.)

Drzewostan w mieście wymaga systematycznej przebudowy i odnawiania. Stuletnie drzewa sadzone w bliskim sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych, ze względu na postępujący proces urbanizacji i antropopresję, ulegają naturalnemu procesowi wypadania, stąd też istnieje konieczność stosowania kompensacji przyrodniczej. W roku 2019 na terenach zieleni nasadzono 444 duże drzewa (nasadzenia wiosenne - 57 szt., w Parku Miejskim - 113 szt., ul. Bydgoska i ul. Szosa Bydgoska - 94 szt., w rejonie pl. Rapackiego - 80 szt., aplikacja „Zielony Toruń” - 100 szt.) oraz łącznie 2.391 m² krzewów. Oprócz nasadzeń wykonano nowe zagospodarowanie dwóch rond, tj. im. Zbigniewa Herberta (ul. Mickiewicza/ul. Tujakowskiego) - wprowadzono krzewy i byliny; im. Tadeusza Ładniaka (ul. Traktorowa/Polna/ul. Forteczna) - nasadzenia krzewów.

Ponadto, w ramach budżetu obywatelskiego 2019 wykonano zagospodarowanie skwerów przy ul. Św. Józefa, przy ul. Świętopełka, przy ul. Drzymały, na osiedlu Rudak (5 mini-skwerów w pasach drogowych), nasadzono drzewa, krzewy, byliny i trawy ozdobne, ustawiono elementy małej architektury (ławki, kosze).

XIII. Kultura, ochrona dziedzictwa kulturowego i turystyka

Kultura

Działając na podstawie przepisów art. 7 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym miasto Toruń podejmuje szereg działań w celu zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie kultury. Podstawowe zadania realizowane w 2019 roku były przez 9 instytucji kultury, dla których organizatorem jest Gmina Miasta Toruń.

We wrześniu 2019 r. Rada Miasta Torunia podjęła uchwałę nr 196/19 w sprawie podania do publicznej wiadomości informacji o zamiarze połączenia samorządowych instytucji kultury: Centrum Kultury Dwór Artusa oraz Dom Muz w Toruniu w jedną instytucję kultury Centrum Kultury Dwór Artusa. Głównym celem połączenia dwóch odrębnych samorządowych instytucji kultury było efektywne wykonywanie zadań Gminy Miasta Toruń zmierzających do zaspokajania potrzeb wspólnoty lokalnej w zakresie kultury, a także optymalizacja struktur zarządzania w zakresie organizowania działalności kulturalnej. 19 grudnia 2019 r. RMT przyjęła uchwałę nr 311/19 w sprawie połączenia samorządowych instytucji kultury: Centrum Kultury „Dwór Artusa” w Toruniu oraz Dom Muz w Toruniu w jedną instytucję kultury o nazwie

Centrum Kultury „Dwór Artusa” w Toruniu oraz nadania jej statutu, z terminem wejścia w życie od 1 stycznia 2020 r.

Miasto jest organizatorem w stosunku do dwóch placówek edukacyjnych, tj. Młodzieżowego Domu Kultury i Ogniska Pracy Pozaszkolnej „Dom Harcerza”.

Ponadto działalność galeryjną w Toruniu prowadziły w roku 2019: Galeria Sztuki Wozownia, Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka (instytucje samorządu województwa kujawsko-pomorskiego) oraz Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” (współprowadzone przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, samorząd województwa kujawsko-pomorskiego oraz samorząd miasta Toruń).

W Toruniu działają domy, ogródki i kluby kultury, stowarzyszenia kulturalne, związki twórcze i fundacje kultury.

Muzeum Okręgowe w Toruniu

W 2019 r. w 6 obiektach Muzeum prezentowało 18 wystaw stałych, kontynuowano prezentację 7 wystaw czasowych oraz otwarto 27 nowych wystaw. Ważnym aspektem działalności wystawienniczej Muzeum Okręgowego były również wystawy plenerowe organizowane na dziedzińcu Ratusza Staromiejskiego, w tym m.in. *Biało-czarne – Toruń w cieniu swastyki czy Drogi do wolnej Polski*. Ponadto w dniach: 27 kwietnia, 18 maja, 22 czerwca oraz 7 września odbyły się Toruńskie Noce Muzealne. Poza siedzibą Muzeum zorganizowano 14 wystaw, m.in. w Radomiu, Ciechanowie, Warszawie, Wrocławiu. Wydano drukiem 15 pozycji oraz przeprowadzono łącznie 2.477 działań edukacyjnych, w tym 318 lekcji muzealnych, 2.088 warsztatów wypieku piernika, 11 biesiad, 11 imprez urodzinowych, 14 warsztatów edukacyjnych, itd.

W roku 2019 sprzedano ponad 121 tys. biletów normalnych, ponad 81.700 biletów ulgowych oraz wydano prawie 83 tys. biletów bezpłatnych. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyło 6.657 osób, w wernisażach wystaw i spotkaniach udział wzięło ok. 29,5 tys. osób. Łącznie liczba zwiedzających oscylowała w granicach 400 tys. osób.

W roku 2019 trwały intensywne prace budowlane oraz związane z przygotowaniem ekspozycji w nowo powstającym Muzeum Twierdzy Toruń, którego otwarcie zaplanowane zostało w drugiej połowie 2020 roku.

Teatr Baj Pomorski

W 2019 r. teatr przygotował 4 premiery teatralne. Łącznie wystawiono 503 widowiska dla prawie 70 tys. widzów. Realizowane były działania edukacyjne i popularyzatorskie (warsztaty, spotkania, zajęcia teatralne), konferencje dla nauczycieli, działania okolicznościowe. Teatr zorganizował 2 festiwale: 26. Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek SPOTKANIA i 34. edycję Toruńskich Spotkań Teatrów Jednego Aktora. Ponadto, realizując zadanie w ramach budżetu obywatelskiego zatytułowane *Mamo, Tato, idziemy do Teatru – niedzielne poranki teatralne na Wrzosach* w sali widowiskowej Zespołu Szkół Muzycznych teatr zaprezentował łącznie 8 spektakli dla najmłodszych mieszkańców naszego miasta.

Toruńska Orkiestra Symfoniczna

We wrześniu 2019 roku – TOS rozpoczął 41. sezon artystyczny. W roku sprawozdawczym zrealizowano 100 wydarzeń dla 38.225 słuchaczy. Kontynuowano cykle koncertowe, np. koncerty wielopokoleniowe „Czas dla nas”, Symfonia Familijna. Prowadzona była współpraca z organizatorami Festiwalu Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich PROBALTICA. Aktywnie realizowano programy edukacyjne dla dzieci ze szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli oraz dla młodzieży licealnej, których efektem były 544 audycje muzyczne dla prawie 76 tys. uczniów. Podczas, organizowanej w dniach 28 czerwca - 7 września 2019 r., 23. edycji Międzynarodowego Festiwalu „Nova Muzyka i Architektura” odbyło się łącznie 18 wydarzeń, w tym 12 koncertów. Ponadto TOS włączył się w kolejną edycję Kulturalnego Lata. W ramach obchodów 200. rocznicy urodzin Stanisława Moniuszki (*Dni Moniuszkowskie*) orkiestra zrealizowała łącznie 34 wydarzenia w. Najważniejszą imprezą w 2019 r. dla instytucji był, zorganizowany w dniach 1 - 13 października, V Międzynarodowy Festiwal i Konkurs Skrzypcowy im. Karola Lipińskiego. Wzięło w nim udział 24 uczestników z 13 krajów.

Centrum Sztuki Współczesnej

W roku 2019 zaprezentowano 10 wystaw, w których wzięły udział łącznie prawie 64.400 osób. Zorganizowane zostały trzy festiwale: 11 CoCart Music Festival, 10 PLASTER - Międzynarodowy Festiwal Grafiki Projektowej oraz IV Międzynarodowy Festiwal Sztuk Performatywnych i Przestrzennych TERYTORIA, które zgromadziły łącznie ponad 16.600 osób. W działającym w CSW Centrum Sztuki Filmowej odbywały się seanse i tematyczne przeglądy filmów, spotkania (w łącznej liczbie 1.025, gromadząc ok. 24.700 widzów). Ponadto, zrealizowano 432 wydarzenia edukacyjne, w których wzięło udział prawie 10.500 uczestników. W Centrum Literatury odbyło się 88 wydarzeń (poza działaniami edukacyjnymi), w których wzięły udział prawie 4 tys. osób.

Z najważniejszych wydarzeń wystawienniczych w 2019 r. instytucja zorganizowała:

- finał unikalnej na skalę europejską wystawy *Malarstwo wciąż żywe ... w poszukiwaniu nowoczesności* prezentującej ok. 200 prac z kolekcji Michaela Haasa,
- przekrojową wystawę poświęconą twórczości Mariny Abramovic *Do czysta / The Cleaner*, której otwarcia dokonała sama artystka (obejmowała 120 jej prac),
- wystawę *Artuum Mobile Świat Saskii Boddeke & Petera Greenawaya*, zbudowaną wokół twórczości tego wybitnego reżysera, malarza i artysty sztuk wizualnych.

Łącznie wszystkie działania przygotowane przez Centrum Sztuki Współczesnej zgromadziły ponad 125.400 odbiorców.

Centrum Kultury Dwór Artusa

W 2019 roku instytucja zrealizowała łącznie 494 imprezy własne i z udziałem innych organizatorów, w których uczestniczyło łącznie prawie 73 tys. widzów, w tym: 88 koncertów, spektakli, występów kabaretowych; 62 inne imprezy (tj. spotkania z twórcami czy wykłady); 11 wystaw; 101 imprez zewnętrznych organizatorów (z udziałem ponad 20.400 osób); 82 imprezy kinowe (z udziałem ponad 3.400 osób); ponadto działania edukacyjne: 229 lekcji z historii sztuki oraz warsztaty.

Instytucja zorganizowała m.in.: 25. edycję Toruńskiego Festiwalu Książki (ogółem 37 wydarzeń spotkań, paneli, warsztatów), cykliczny Festiwal pod Gwiazdami, 33. Ogólnopolski Konkurs Poetycki „O liść konwalii” im. Z. Herberta (na który nadesłano łącznie 1.600 utworów poetyckich), Festiwal Improwizacji JO (zaprezentowano 24 spektakle teatralne i 20 warsztatów improwizacji), Artus Festival (z udziałem Basi Trzetrzelewskiej).

Dom Muz

Wypełniając działalność statutową Dom Muz (w lokalizacjach: przy ul. Podmurnej oraz przy ul. Poznańskiej i ul. Okólnej) w 2019 r. organizował imprezy artystyczne, popularyzował i prezentował dokonania amatorskiego ruchu artystycznego. W roku sprawozdawczym zorganizowano 85 imprez własnych - koncertów i wystaw oraz 147 imprez edukacyjnych. Z oferty Domu Muz skorzystało łącznie ponad 12.100 osób. Na działalność instytucji składały się także: próby zespołów muzycznych, otwarte zajęcia, wystawy m.in. malarstwa i grafiki, koncerty, imprezy cykliczne, kluby zainteresowań. W filii przy ul. Okólnej czynna była świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży. Instytucja zorganizowała także XIX. edycję Międzynarodowego Festiwalu Harmonijki Ustnej w Toruniu, w ramach którego odbyło się 9 koncertów, a także warsztaty gry na harmonijce ustnej i konkurs harmonijkowy.

Centrum Kultury Zamek Krzyżacki

W 2019 roku instytucja realizowała imprezy plenerowe, popularyzujące miejsce i jego historię, m.in. wykłady, „żywe lekcje historii”, animowane zwiedzanie zamku, średniowieczny turniej rycerski, festyny i spektakle historyczne, festyny rodzinne, pokazy walk rycerskich, warsztaty mediewistyczne, konkursy, pokazy filmowe w ramach Kina Letniego, 3-dniową Majówkę Rycerską, spektakle w ramach Teatru Historycznego, Zamkowe Spotkania z Poezją, a także kolejną edycję festynu średniowiecznego Toruńskie Mediewalia (w imprezach łącznie wzięło udział ponad 79 tys. osób). Zamek zwiedziło ponad 62 tys. osób: sprzedano prawie 18.600 biletów normalnych i 10.200 ulgowych oraz bilety grupowe, rodzinne i bezpłatne.

Toruńska Agenda Kulturalna

W roku 2019 Agenda współorganizowała i koordynowała realizację takich wydarzeń, jak m.in. Kulturalna Majówka, Święto Muzyki, Święto Miasta, Kulturalne Lato - Scena Letnia i Wigilia Miejska.

TAK w roku sprawozdawczym zorganizował z imprez cyklicznych: dla dzieci (po raz drugi) Toruński Festiwal Dla Dzieci Archipelag Zabawy na terenie Auli UMK oraz na terenach przyległych; 5. edycję Festiwalu Teatrów Ulicznych (12 zróżnicowanych spektakli i widowisk ulicznych), 11. Edycję międzynarodowego festiwalu światła Bella SkywayFestival z tematem przewodnim *Różnorodność miejsca* (zaprezentowanych zostało 20 instalacji), 7. Edycję Festiwalu Sztuka Faktu (do Toruńskiej Agendy Kulturalnej wpłynęło 65 reportaży).

Ponadto, z nowych przedsięwzięć zrealizowanych przez TAK w 2019 r. należy wymienić: Pieśni Solidarności - koncert z okazji pierwszych wolnych wyborów w Polsce (31 maja 2019 r.), cykl plenerowych koncertów *Muzyka poważna na leżakach* oraz cykl kreatywnych spotkań

z artystami zatytułowany *Superbohaterowie*. Ogółem w działaniach kulturalnych zrealizowanych przez TAK w 2019 r. uczestniczyło ponad 520 tys. osób.

W ramach prowadzonego przez instytucję programu Mikrowsparcie wpłynęło łącznie 48 wniosków. Wsparcie uzyskało 21 projektów, z których zrealizowano 19.

Centrum Nowoczesności „Młyn wiedzy”

W 2019 roku instytucja zrealizowała prawie 2.500 wydarzeń (w tym prawie 2.400 – biletowanych oraz 109 innych wydarzeń na terenie centrum oraz wyjazdowych). W roku sprawozdawczym (6 grudnia 2019 r.) otwarta została wystawa dla nastolatków „Ścieżki dorastania”, którą udostępniiono w obiekcie zrewitalizowanym w ramach projektu pn. Centra Innowacyjnej Edukacji tzw. Minikoperniki (podprojekt „Adaptacja budynków zlokalizowanych przy ulicy Wł. Łokietka w Toruniu na potrzeby Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy, instytucji kultury prowadzącej innowacyjną edukację w regionie kujawsko-pomorskim”). W skład wystawy wchodzi 31 eksponatów podzielonych na 3 ścieżki edukacyjne: ścieżkę społeczno – kulturową, ścieżkę emocji i ścieżkę dojrzewania.

W 2019 r. w Centrum zorganizowano 43 imprezy kulturalne, a z pełnej oferty instytucji skorzystało łącznie prawie 284 tys. osób.

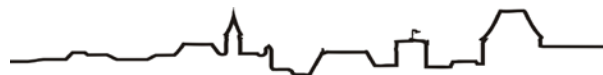
Wydarzenia kulturalne w Toruniu w 2019 r.

Rok 2019 był kolejnym rokiem wdrażania, uchwalonej 13 grudnia 2012 r. przez Radę Miasta Torunia „**Strategii Rozwoju Kultury Miasta Torunia do Roku 2020**”.

W ramach inicjowania i wspierania działań artystycznych wzbogacających całoroczną ofertę kulturalną, miejskie instytucje kultury zaprosiły na łącznie ponad 2.500 wydarzeń kulturalnych, spektakli teatralnych, koncertów, wernisaży wystaw stałych, w których uczestniczyło w sumie ponad 1.600 tys. osób. Dodatkowo, same tylko instytucje kultury zrealizowały ponad 6.000 działań edukacyjnych, warsztatów plastycznych, lekcji muzealnych i audycji muzycznych.

W ramach I i II tury otwartego konkursu ofert na realizację w 2019 r. zadań publicznych Gminy w zakresie wspierania rozwoju kultury i ochrony jej dóbr oraz podtrzymywania tradycji narodowej zostały przyznane dotacje na organizację łącznie 82 zadań jednorocznych, spośród których ponad 65% odbywało się na terenie Zespołu Staromiejskiego. Do powyższej liczby należy dodać 14 projektów dofinansowanych w ramach trybu pozakonkursowego oraz 5 zadań realizowanych w ramach dotacji 3-letnich.

Wśród wydarzeń o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym, należy wymienić w szczególności: Festyn historyczny „Husyci w Toruniu”, 26. Festiwal Muzyki Krajów Bałtyckich PROBALTICA, III edycja Festiwalu Muzykofilia, III Toruński Festiwal Nowego Cyrku, 34. Świętojański Festiwal Organowy, Festiwal Kolorów w Toruniu 2019, Cello Festival w Toruniu, Zaucha u Cygana, koncert galowy pamięci Andrzeja Zauchy, Festiwal Transgresje 4. edycja, Fundacja Emic, Poniedziałkowe ImPERSje - most do historii, wykłady o sztuce, kulturze i tradycjach Torunia, Toruńskie Spacerki Fotograficzne *100 razy Toruń*, 17 Międzynarodowy Festiwal Filmowy TOFIFEST, Jubileusz XX Chóru Astrolabium, IX Festiwal LULU Mariusza Lubomskiego, Betlejemskie Światło Pokoju dla Torunia i kilkadziesiąt innych. Łącznie współpracowano z artystami z co najmniej 33 krajów.

Literaci Szczepan Twardoch i Christoph Hein zostali laureatami Nagrody Miast Partnerskich Torunia i Getyngi im. Samuela Bogumiła Lindego w 2019 roku. Nagrodę Artystyczną Miasta Torunia im. G. Ciechowskiego edycja 2019 otrzymał Ralph Kamiński.

W 2019 roku łącznie 29 osób zajmujących się działalnością artystyczną, twórców i animatorów kultury otrzymało Stypendia Miasta Torunia w dziedzinie kultury. W ramach kwoty 150.000 zł. przyznanych zostało 9 stypendiów rocznych i 20 półrocznych.

Najbardziej istotnym wydarzeniem kulturalnym minionego roku był listopadowy (9-16 listopada 2019 r.) **27. Festiwal Autorów Sztuki Zdjęć Filmowych Energa CAMERIMAGE 2019**. Festiwal odbywał się w pięciu, zlokalizowanych w centrum miasta, obiektach, tj. Centrum Kulturalno-Kongresowym JORDANKI (trzy konkursy: filmów fabularnych, filmów polskich i wideoklipów), wielosalowym kompleksie kinowym CINEMACITY (trzy konkursy: debiutów reżyserskich, debiutów operatorskich oraz pilotów seriali), Centrum Sztuki Współczesnej „ZNAKI CZASU”, Miejskim Teatrze im. Wilama Horzycy (konkursy krótko- i długometrażowych filmów dokumentalnych) oraz hali sportowej Zespołu Szkół nr X (centrum warsztatów filmowych). Zostało zaprezentowanych 220 filmów sklasyfikowanych w ramach 9 konkursów i innych przeglądów, pokazów i prezentacji. Tylko w pokazach konkursowych było to m. in.: 98 filmów fabularnych, 28 dokumentalnych, 34 etiudy studenckie, 18 teledysków i 10 pilotów seriali. Filmy były oceniane przez 10 składów jurorskich, w których łącznie zasiadło 43 twórców. W pokazach uczestniczyło ponad 4.500 akredytowanych gości, w tym ponad 800 autorów zdjęć, 900 studentów szkół filmowych i artystycznych oraz ponad 1.200 przedstawicieli branży filmowej z ponad 75 krajów. Na pojedyncze seanse w CKK Jordanki, Teatrze Horzycy, Kinie Centrum w CSW oraz w Cinema City wydano blisko 20.000 biletów.

Ranga Festiwalu oraz istotne znaczenie dla promocji miasta były jedną z przyczyn podjęcia przez Radę Miasta Torunia w dniu 10 października 2019 r. uchwały nr 242/19 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie, pomiędzy Gminą Miasta Toruń i Skarbem Państwa – Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako organizatorami oraz Fundacją „Tumult”, jako podmiotem współtworzącym i partnerem, umowy o wspólnym utworzeniu i współprowadzeniu państwowej instytucji kultury pod nazwą **Europejskie Centrum Filmowe CAMERIMAGE**. Uchwałą tą Rada Miasta wyraziła także zgodę na dokonanie na rzecz tej instytucji darowizny nieruchomości gruntowej stanowiącej własność GMT, położonej przy ul. Aleja Solidarności (Jordanki), o powierzchni 1,8476 ha, z przeznaczeniem na budowę docelowej jej siedziby.

Umowa została podpisana przez strony w dniu 29 września 2019 r. i weszła w życie po podjęciu przez Radę Miasta ww. uchwały oraz po 7 dniach od dnia bezskutecznego upływu terminu na stwierdzenie przez organ nadzoru jej nieważności, tj. 16 listopada 2019 r. W dniu 31 grudnia 2019 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wydał zarządzenie w sprawie nadania instytucji statutu, a w dniu 2 stycznia 2020 r. dokonał wpisu Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE (ECFC) do prowadzonego przez siebie Rejestru Instytucji Kultury pod nr RIK 118/2020.

Ochrona dziedzictwa kulturowego

W roku 2019 kontynuowano projekt „Toruńska Starówka – ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO – etap II”. Program ten, zapoczątkowany przez miasto

w 2007 r. w partnerstwie z zarządcami obiektów zabytkowych, przyniósł do tej pory Toruniowi ponad 70 mln zł z funduszy unijnych pozyskanych w konkursach finansowanych z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Przyznane w ramach drugiego etapu projektu przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wsparcie (w wysokości 54,3 mln zł), wraz z wkładem własnym uczestników projektu, pozwoliło na zrealizowanie w Toruniu, w krótkim czasie, ogromnego zakresu prac konserwatorskich w najcenniejszych budowlach.

W roku sprawozdawczym, w ramach realizowanego drugiego etapu projektu: zakończono prace konserwatorsko-budowlane przy kościele ewangelicko - augsburskim pw. św. Szczepana; uzupełniono wyposażenie i wykonano prace w otoczeniu katedry św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty; przeprowadzono roboty konserwatorskie przy elewacjach Dworu Mieszczańskiego oraz remont oficyny Pałacu Meissnera. Ponadto, kontynuowano prace konserwatorskie i budowlane w dawnym Pałacu Dąbskich oraz rozległe prace w kościołach pw.: św. Jakuba Apostoła i Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, a także roboty remontowo-adaptacyjne w niegdysiejszym zborze ewangelickim na Rynku Nowomiejskim.

Turystyka

W 2019 r. po raz piętnasty przeprowadzono monitoring ruchu turystycznego w Toruniu. Łączna liczba turystów, którzy odwiedzili nasze miasto w 2019 r. wyniosła prawie 2,5 mln. Badania wykazały, że gościmy przede wszystkim Polaków (ok. 80%), a wśród turystów zagranicznych dominują goście z Niemiec. Należy dodać, że rośnie liczba turystów odwiedzających nasze miasto z takich krajów jak: Wielka Brytania, Hiszpania, Francja oraz Czechy i Ukraina. Co roku do Torunia przybywają także dziesiątki dziennikarzy oraz przedstawiciele biur podróży, którzy przygotowują materiał promocyjny dotyczący atrakcji turystycznych miasta oraz budują ofertę przyjazdową skierowaną zarówno do grup, jak i turyści indywidualnego. Tego rodzaju działania są finansowane w przeważającej części przez samorząd Torunia.

Nadal obserwujemy w naszym mieście dynamiczny rozwój bazy noclegowej. Obok funkcjonujących oraz powstających hoteli bardzo intensywnie powiększa się baza apartamentów, czyli mieszkań udostępnianych do wynajmu krótkoterminowego. Do tego należy dodać potencjał bazy dla caravaningu (camping Tramp), który jest doskonale przygotowany dla tej formy wypoczynku. Toruń od lat jest bardzo dobrze ocenianym miastem turystycznym, co pokazują m.in. deklaracje turystów dotyczące chęci jego powtórnego odwiedzenia oraz polecenia jako atrakcyjnego miejsca swojej rodzinie lub znajomym.

Pełna treść 15. edycji Monitoring Ruchu Turystycznego „Turystyczny Toruń 2019” podlega publikacji na miejskiej stronie internetowej oraz stronie Ośrodka Informacji Turystycznej www.visittorun.com.

Realizacja **„Strategii rozwoju turystyki dla Miasta Torunia do 2020”**, w roku sprawozdawczym odbywała się poprzez działania w ramach wyznaczonych priorytetów:
- TORUŃ PRZYJAZNY: organizacja przyjazdów dziennikarzy/blogerów i touroperatorów m.in. z Izraela, Rosji, Czech, Francji, USA, instalacja planów miasta na przystankach komunikacji miejskiej oraz w najczęściej odwiedzanych przez turystów punktach miasta, promocja miasta na targach turystycznych m.in. w Gdańsku, Warszawie i Katowicach,

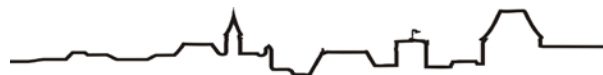
- TORUŃ HISTORYCZNY: systematyczne odnawianie kolejnych staromiejskich obiektów zabytkowych, a w dalszej kolejności podwórek i piwnic, udzielanie dotacji na prace konserwatorskie i remontowe, tygodniowa promocja Torunia w Sopocie, kontynuacja prac adaptacyjnych Koszarów Bramy Chełmińskiej na Muzeum Twierdzy Toruń,
- TORUŃ AKTYWNY: animacje i zabawy rekreacyjne na Placu Podominikańskim i plaży miejskiej, Kulturalne Lato, Archipelag Zabawy, wystawa Mariny Abramovic „Do czysta”, Festiwal Autorów Sztuki Zdjęć Filmowych Energa CAMERIMAGE 2019 Energa Camerimage Festival, imprezy plenerowe: Festiwal Wisły, Bella SkywayFestival, Festiwal Teatrów Ulicznych, imprezy sportowe: Copernicus Cup, Speedway Grand Prix of Toruń, Sztafety Wolności, Festiwal Biegów św. Mikołajów oraz kampanie promujące wydarzenia w radiu, prasie i Internecie,
- TORUŃ EDUKACYJNY: gra planszowa „Edukacyjny Toruń”, kontynuacja projektu „Edukacyjny Toruń”, otwarcie „Centrum Innowacyjnej Edukacji”, uczestnictwo toruńskich szkół w 24 projektach wymiany międzynarodowej Erasmus +,
- TORUŃ BIZNESOWY: projekt MICE CITY – TORUŃ 2019, znak „Made in Toruń”, XXVI Welcomomy Forum in Torun, „DroneTech World Meeting 2019”, I Forum ekonomiczne CaminoPolaco.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji „Strategii rozwoju turystyki dla Miasta Torunia do 2020” - odrębna informacja przedkładana Radzie Miasta Torunia zgodnie z procedurą.

Wydarzenia miejskie i działania promujące Toruń w 2019 r.

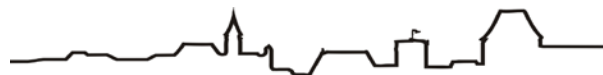
Najważniejsze działania związane z organizacją świąt miejskich i państwowych, w tym przygotowania do 100. Rocznicy powrotu Torunia do wolnej Polski:

- odsłonięcie w dniu 18 stycznia 2019 r. na budynku UMT zegara odliczającego czas do 100-lecia powrotu Torunia do wolnej Polski,
- podjęcie na wniosek Prezydenta Miasta Torunia przez Radę Miasta Torunia Stanowiska nr 1/19 z dnia 7 lutego 2019 r. w sprawie przygotowania cyklu wydarzeń pod wspólnym tytułem „Rok 2020 rokiem stulecia powrotu Torunia do wolnej Polski” oraz rozpoczęcie prac komitetu organizacyjnego obchodów 100. rocznicy powrotu Torunia do wolnej Polski,
- organizacja, wspólnie z Fundacją Muzeum Historyczno-Wojskowe, inscenizacji historyczno-edukacyjnej pn. „Bohaterska obrona toruńskich mostów 1939” z okazji 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej,
- organizacja "Studniówki 100-lecia", podczas której ulicami Starego Miasta przeszedł korowód Poloneza. Tego dnia uruchomiono również "Tramwaj niepodległości" oraz ogłoszono plebiscyt na "Współczesnego torunianina 100-lecia",
- organizacja obchodów 80. rocznicy pierwszych straceń na Barbarce,
- kalendarze przygotowane przez UMT na rok 2020 – projekty ściśle związane z obchodami 100. rocznicy powrotu Torunia do wolnej Polski.

Najważniejsze działania/wydarzenia promocyjne w 2019 r.:

- we wrześniu 2019 r. Toruń, jako jeden z pięciu laureatów, otrzymał tytuł „Polskiej Marki Turystycznej” w pierwszej edycji programu Ministerstwa Sportu i Turystyki i Polskiej Organizacji Turystycznej,
- promocja Torunia w związku z organizacją 27. Festiwalu Autorów Sztuki Zdjęć Filmowych Energa CAMERIMAGE 2019 - ekwiwalent reklamowy o wartości 26 mln zł (źródło: Raport medialny przygotowany na zlecenie organizatora przez Press Service), dzięki m.in. obecności w Toruniu gwiazd światowego kina jak: Quentin Tarantino, Danny de Vito, Richard Gere czy Edward Norton oraz realizacja czterech 1-minutowych filmów prezentujących pozytywne wypowiedzi o Toruniu znanych operatorów filmowych,
- promocja Torunia przy okazji Telewizyjnej Gali Piosenek Świątecznych ChristmasPresentz udziałem Robbiego Williamsa, zorganizowanej w CKK Jordanki 8 grudnia 2019 r., której premiera telewizyjna odbyła się w primetime 25 grudnia 2019 r. w TVP2 i powtarzana była kilkakrotnie,
- wsparcie logistyczno-organizacyjne udzielone producentom:
 - 13-sto odcinkowego programu „Flavor of Poland” realizowanego dla Amerykańskiej Telewizji Publicznej (APT) typu culinarytravel,
 - filmu hinduskiego kina (tzw. Bollywood) pt. „Kotigobba”,
- toruńska plansza na wystawie z cyklu „Polska NAJ”, prezentowanej w maju 2019 r. na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie,
- 9. edycja Toruńskiego Festiwalu Smaków, który odbył się w dniach 13-14 kwietnia 2019 r. pod hasłem „Kuchnia Rzeczpospolitej wielu narodów”,
- „Toruń za pół ceny” – edycja wiosenna (5 - 7 kwietnia 2019 r.), edycja jesienna (11 - 13 października 2019 r.). Średnio w każdej edycji udział wzięło 198 Partnerów, a z ofert w każdej z akcji skorzystało średnio po 44 tys. osób,
- Świąteczny Konwój Radia ZET na Rynku Nowomiejskim (14 - 15 grudnia 2019 r.),
- promocja Torunia (wspólnie z Bydgoszczą i Województwem Kujawsko-Pomorskim) za pośrednictwem międzynarodowych linii lotniczych Ryanair,
- miasteczko promocyjne Torunia w Sopocie (21 - 28 lipca 2019 r.),
- koncert na Motoarenie w dniu 14 lipca 2019 r. w ramach letniej trasy TVP 2 „Lato, muzyka, zabawa”. Koncert transmitowany „na żywo” (2 x 55 minut). Promocja koncertu odbywała się we wszystkich kanałach TVP. W koncercie wzięło udział ponad 15 tys. torunian i przyjezdnych,
- współpraca z Polską Organizacją Turystyczną w przyjęciu pary kanadyjskich youtuberów, którzy przez 3 dni gościli w Toruniu. Efektem ich wizyty jest film na ich kanale pn. EileenAldis,
- promocja Torunia oraz Bella SkywayFestival na kanałach grupy NationalGeographic,
- promocja wydarzeń na miejskich nośnikach promocyjnych typu billboard ustawionych w pasach drogowych ulic: Bydgoskiej, Gniewkowskiej, Grudziądzkiej, Olsztyńskiej i Szosy Lubickiej - Łącznie dokonano osiem zmian ekspozycji,
- ekspozycja planów miasta Torunia na wybranych punktach.

Współpraca z miastami partnerskimi

Toruń współpracuje z dwunastoma miastami partnerskimi: Philadelphia (USA), Göttingen (Niemcy), Hämeenlinna (Finlandia), Leiden (Holandia), Kaliningrad (Rosja), Cadca (Słowacja), Swindon (Anglia), Łuck (Ukraina), Nove mesto (Słowenia), Gulin (Chiny), Angers (Francja), Kowno (Litwa).

Początek roku 2019 otworzył udział delegacji toruńskiej w wydarzeniu na Litwie z okazji rocznicy 100-lecia Kowna jako tymczasowej stolicy kraju. Kowno jest najmłodszym miastem partnerskim Torunia, ale wspólne inicjatywy realizowane były już od 2016 roku.

Także z okazji jubileuszowych wydarzeń, 934-rocznicy założenia Łucka i 590-rocznicy Zjazdu Monarchów Europejskich w Łucku, Toruń prezentował się z pokazem wypieku pierników, stoiskiem promocyjno – informacyjnym, a występ zespołu „Młody Toruń” uświetnił organizowane przez partnerów uroczystości.

W Toruniu z kolei organizowaliśmy jubileusze 30-lecia partnerstwa z Hämeenlinną i 10-lecia partnerstwa z Novem mestem. W dniu 21 września 2019 r. w toruńskim Dworze Artusa odbył się uroczysty wieczór jubileuszowy. Gośćmi honorowymi jubileuszu byli JE Ambasador Finlandii w Polsce oraz Zastępca Ambasadora Słowenii. Wydarzeniu towarzyszyły koncert Tuomasa Nikkanena – pianisty z Hämeenlinny oraz prelekcja „Tradycje kulinarne Finlandii” i degustacja kuchni fińskiej oraz win słoweńskich.

XIV. Sport i rekreacja

W 2019 roku Toruń nosił miano Europejskiego Miasta Sportu. Tytuł ten nadała nam European Capitals and Cities of Sport Federation (ACES Europe) z siedzibą w Brukseli, która od 2001 r. honoruje w ten sposób miasta wyróżniające się wysokim poziomem kultury fizycznej, propagujące zasady fair-play, zdrowy tryb życia i aktywność fizyczną oraz budujące poczucie wspólnoty poprzez sport. Do zdobycia tytułu niezbędne było także: wysoki poziom infrastruktury sportowej, aktywność sportowa mieszkańców, duża liczba organizowanych i planowanych imprez sportowych oraz dobrze działające kluby i stowarzyszenia sportowe.

Dzięki nowoczesnym obiektom sportowym Toruń był gospodarzem wielu prestiżowych imprez sportowych o zasięgu międzynarodowym i krajowym. Rokrocznie w Toruniu organizowanych jest ponad 180 różnego rodzaju imprez sportowych, których organizatorami są: Gmina Miasta Toruń oraz – wspierane przez Gminę – polskie związki sportowe oraz toruńskie stowarzyszenia kultury fizycznej.

Miejska baza sportowa

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji zarządzał obiektami sportowo-rekreacyjnymi: lodowiskiem TOR-TOR i lodowiskami sezonowymi; stadionem żużlowym Motoarena; mini Aquaparkiem i basenami letnimi; halą sportową OLIMPIJCZYK; halami tenisowymi; piłkarsko-lekkoatletycznym Stadionem Miejskim; ogólnodostępnymi, wielofunkcyjnymi boiskami sportowymi; 9 kompleksami Orlik; siłowniami zewnętrznymi oraz Przystanią Toruń.

W roku 2019 zmodernizowano obiekty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji: stadion miejski, Lodowisko Tor-Tor, dostosowano urządzenia stadionu miejskiego do wymogów II ligi PZPN (zamontowano oświetlenie i zmodernizowano trybuny) oraz kontynuowano największą inwestycję - modernizację Krytej Pływalni przy ul. Bażyńskich, która w grudniu 2020 r. zostanie oddana do użytku, jako niewątpliwie jeden z najnowocześniejszych obiektów pływackich w Polsce.

Toruńska Infrastruktura Sportowa Sp. z o. o. jest administratorem wielofunkcyjnej hali sportowo-widowiskowej „Arena Toruń” oraz Międzynarodowego Centrum Spotkań Młodzieży. Od stycznia do grudnia 2019 roku w Arenie odbyło się 125 wydarzeń, w tym: 96 imprez sportowych i 29 widowiskowo - społecznych. Łącznie w roku sprawozdawczym Arenę Toruń w czasie wszystkich wydarzeń odwiedziło ok. 216 tys. widzów.

Na co dzień hala jest miejscem treningów lokalnych drużyn sportowych i sportowców lekkoatletycznych. Stałymi rezydentami są: Polski Cukier Toruń, Miejski Klub Lekkoatletyczny Toruń, FC Toruń, Energa Manekin, TALK, Klub Karate Kumade, MMA Toruń, Lider Fit, Klub Wysokogórski i liczne osoby prywatne korzystające głównie z sali bocznej.

Najważniejsze wydarzenia sportowe w 2019 roku, które odbyły się w Arenie Toruń to: Mistrzostwa Świata LA Masters, Mistrzostwa Świata w Siermierce Juniorów i Kadetów, Copernicus Cup - Meeting Lekkoatletyczny, Halowe Mistrzostwa Polski LA Juniorów i Seniorów, Mecze Vice Mistrza Polski w koszykówce - drużyny Polskiego Cukru Toruń.

Rok 2019 to kolejny rok rozbudowy toruńskiej bazy sportowo-rekreacyjnej. Wybudowano kolejne parki rekreacji z wielofunkcyjnymi boiskami sportowymi ze sztuczną nawierzchnią, siłownie zewnętrzne oraz ścieżki zdrowia. W ramach przygotowywania nowych zadań inwestycyjnych, związanych z dalszym rozwojem infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie miasta, zlecono opracowanie dokumentacji projektowej dotyczącej budowy basenów letnich na terenie Campingu Tramp, zagospodarowania sportowego terenu na osiedlu JAR oraz przygotowano koncepcję zagospodarowania terenu wokół hali tenisowej przy ul. Szosa Chełmińska.

Rozwój sportu

Podstawową formą wspierania sportu jest otwarty konkurs ofert na wykonanie zadań Gminy w zakresie rozwoju sportu. W 2019 r. konkursem objęte zostały zadania z zakresu:

- rozwoju sportu dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo – dotacja dla 59 klubów sportowych na realizację 60 projektów,
- rozwoju sportu na najwyższym poziomie w kategorii senior – dotacja dla 25 klubów sportowych na realizację 26 projektów,

- organizacji krajowych letnich obozów sportowych dla uzdolnionych zawodników w kategorii młodzieżowej – dotacja dla 41 klubów sportowych na organizację 41 projektów,
- organizacji i udziału zawodników w międzynarodowych, ogólnopolskich wydarzeniach sportowych kreujących sportowy wizerunek miasta Torunia – dotacja dla 78 klubów sportowych na realizację 78 projektów.

W Toruniu zorganizowano wiele prestiżowych imprez sportowych o zasięgu międzynarodowym i krajowym, w tym m.in.: Międzynarodowe Zawody w Łyżwiarstwie Figurowym Mentor Cup 2019, Halowy Europejski Mityng Lekkoatletyczny Copernicus Cup Toruń 2019 w randze IAAF World Indoor Tour, Halowe Mistrzostwa Świata w lekkiej Atletyce Masters, Mistrzostwa Świata Kadetów i Juniorów w szermierce, Mistrzostwa Polski Seniorów w LA, Mistrzostwa Polski w Siatkówce Piłkowej Kobiet i Mężczyzn, Mistrzostwa Europy w Akrobacji Samolotowej ADVANCED Toruń 2019, Speedway Grand Prix, Międzynarodowy Turniej w boksie im. Zygmunta Krygiera; Międzynarodowy Turniej Tenisowy Kobiet „Bella CUP”, Międzynarodowy Turniej Floretowy WUTEH CUP, Memoriał im. Grzegorza Duneckiego, Memoriał Wojtka Michniewicza w koszykówce, Maraton Wioślarski "Run&Row", Mistrzostwa i Puchar Polski we wspinaczce sportowej.

W 2019 r. Miasto świętowało 10-lecie Motoareny Toruń im. Mariana Rosego. W ramach obchodów zorganizowano: memoriał Mariana Rosego wraz z otwarciem Alei Gwiazd Sportu Żużlowego, Derby Pomorza i Kujaw pn. Sztafeta Pokoleń”, jeden z turniejów finałowych Speedway European Championship (SEC) i zawody cyklu Speedway Grand Prix 2019.

Upowszechnianie kultury fizycznej i rekreacji

Realizacja zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i rekreacji odbywa się w formie otwartego konkursu ofert na wykonanie zadań publicznych Gminy. W 2019 r., w tym trybie Gmina dotowała 41 projektów realizowanych przez 28 stowarzyszeń kultury fizycznej. Cel strategiczny przedsięwzięć to rozwój masowej rekreacji, tworzenie warunków do aktywnego wypoczynku, wspieranie aktywności ruchowej – od dzieci, osób niepełnosprawnych, po osoby w starszym wieku.

Ważniejsze wydarzenia z zakresu kultury fizycznej i rekreacji, które odbyły się w roku sprawozdawczym w Toruniu: Długodystansowe Regaty na Wiśle, Aktywność fizyczna przez całe życie "Masz wybór", 3 Toruński Bieg Kolorów - bieg na dystansie 5 km, Europejski Dzień Sportu (Zima-Lato'19), Sportowe Lato – Toruń na rowery 2019, Ósma Toruńska Olimpiada Osób Niepełnosprawnych, Sportowe Węgry 2019, Wielka koszykarska Feta - zawody w streetballu, Mistrzostwa Polski Oldboyów 40+ w koszykówce, Halowe Mistrzostwa Polski w Lekkiej Atletyce Masters, Wiosna z łukiem - II Toruński Turniej Łucznictwa 3D. Ponadto, zorganizowano cykliczne i popularne imprezy biegowe, jak: Festiwal Biegów św. Mikołajów, Run Toruń – Zwiedzaj ze Zdrowiem czy Nocna Dycha Kopernika. Po raz drugi został rozegrany cykl Toruńskie Biegi Wolności. Trzy sztafety przeprowadzono w roku 2019, natomiast finał odbył się 18 stycznia 2020 r., czyli w dzień setnej rocznicy powrotu Torunia do wolnej Polski.

W Toruniu jest już blisko 100 plenerowych miejsc służących aktywnemu wypoczynkowi mieszkańców: siłownie zewnętrzne, ścieżki rekreacyjne, ścieżki zdrowia, urządzenia do streetworkout i kompleksy New Age Fit. W roku 2019 kontynuowana była współpraca

z animatorami, którzy organizowali i nadzorowali zajęcia na toruńskich orlikach i programy aktywności fizycznej mieszkańców przez cały rok.

Stypendia i nagrody sportowe

W roku 2019 sportowcy reprezentowali Toruń na krajowych i międzynarodowych arenach, odnosząc wiele spektakularnych sukcesów. Największym z nich były zdobyte kwalifikacje olimpijskie do Tokio 2020 przez: Katarzynę Zillmann, Mirosława Ziętarskiego w wioślarstwie oraz Jolantę Ogar w żeglarstwie. Jednocześnie toruńscy sportowcy zdobywali złote, srebrne i brązowe medale we współzawodnictwie krajowym i międzynarodowym w dyscyplinach indywidualnych i drużynowych.

Za osiągnięcia sportowe uzyskane w roku poprzedzającym, przyznano w roku sprawozdawczym stypendia sportowe 232 osobom z 29 klubów sportowych w 24 dyscyplinach: w sportach zespołowych na najwyższym poziomie rozgrywek stypendia przyznano 96 osobom z 7 klubów sportowych oraz w sportach indywidualnych i drużynowych stypendia otrzymało 136 osób z 22 klubów sportowych.

Nagrody finansowe przyznano: 3 zespołom z klubów sportowych, uczestniczących w rozgrywkach ligowych na najwyższym poziomie, które w sezonie 2018/2019 zdobyły medale Mistrzostw Polski, brały udział w pucharach lub awansowały do wyższej klasy rozgrywek oraz 244 zawodnikom (75 seniorom, 134 młodzieżowcom, 14 masterom), 15 trenerom oraz 6 działaczom sportowym zrzeszonym w toruńskich klubach sportowych, którzy osiągnęli wysokie wyniki we współzawodnictwie międzynarodowym i krajowym w roku poprzednim.

Sport szkolny

W 2019 r. uczniowie toruńskich szkół brali udział w ok. 530 zawodach sportowych: indywidualnych, zespołowych, ligach i olimpiadach. Łącznie w szkolnych imprezach sportowych udział wzięło ponad 15 tys. uczniów i przedszkolaków.

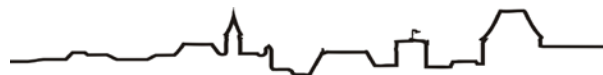
Przedszkola rywalizowały w dwóch olimpiadach (zimowej i letniej), szkoły podstawowe (igrzyska dzieci) uczestniczyły łącznie w 26 zawodach/konkurencjach/ligach, objętych współzawodnictwem sportowym, ponadto szkoły podstawowe (igrzyska młodzieży szkolnej) rywalizowały w 27 zawodach/konkurencjach, a szkoły ponadpodstawowe w 24 różnorodnych formach rywalizacji.

XV. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura drogowa

Układ drogowy miasta tworzy ponad 488,66 km dróg, w tym zdecydowana większość (ponad 346 km) to drogi gminne, a w dalszej kolejności powiatowe, krajowe i wojewódzkie.

Infrastruktura drogowa na koniec 2019 r. wynosiła: powyżej 40 km dróg krajowych, prawie 26 km dróg wojewódzkich, prawie 76 km dróg powiatowych, prawie 347 km dróg gminnych (w tym drogi utwardzone – ponad 270 km, co stanowi prawie 77%) oraz ok. 130 km dróg rowerowych.

Oświetlenie dróg i sygnalizacja świetlna (wg stanu na koniec 2019 r.): 23.365 kompletów oświetlenia ulicznego oraz 127 sygnalizacji świetlnych.

W 2019 roku m.in.:

- w ramach powiatowych inwestycji drogowych: rozpoczęto roboty budowlane dla przebudowy dróg dojazdowych ul. Przybyszewskiego i ul. Zagrodowej i rozbudowy DK91 w ciągu ul. Grudziądzkiej od ul. Polnej do Trasy Wschodniej wraz z przebudową skrzyżowania z ul. Celniczą, zakończono roboty budowlane na ul. Łódzkiej (na odcinku od ul. Lipnowskiej do ul. Zdrojowej) oraz na Pl. Bp. J. Chrapka, ul. Turystycznej (na odcinku od ul. Ligi Polskiej do granic administracyjnych miasta wraz z budową ronda na skrzyżowaniu ul. Turystycznej/Ligi Polskiej/Księżycowej);

- w ramach „**Programu Budowy Dróg Lokalnych**” prowadzono roboty budowlane na drogach i odcinkach dróg o łącznej długości ok. 5,4 km oraz wybudowano trzy komplety sygnalizacji świetlnych,

- w ramach zadań:

- „Modernizacja dróg lokalnych i wewnętrznych” - wybudowano dwa lewoskręty w ciągu ul. Szosa Chełmińska wraz z drogą manewrową na odcinku od ul. św. Józefa do ul. Bartkiewiczówny (zadanie zrealizowano przy partycypacji Lidl Polska),
- „Budowa parkingów, zatok autobusowych, chodników, tablic informacyjnych” - wybudowano 729 miejsc parkingowych, ułożono ponad 1 km chodników,
- „Budowa oświetlenia ulic” - ustawiono 79 lamp oświetlenia ulicznego,
- „Plan rozwoju komunikacji rowerowej na terenie miasta Torunia” - wybudowano ok. 5 km dróg rowerowych, zamontowanych zostało 100 tabliczek informacyjnych dla rowerzystów i ustawiono 110 szt. stojaków rowerowych,
- „Budowa ul. Płaskiej II etap” oraz pn. „Przebudowa ul. Długiej” - rozpoczęto roboty budowlane,
- „Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Grębocin Nad Strugą” - zakończono realizację zadania.

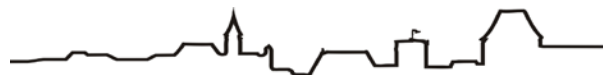
Z roku na rok zwiększa się **ilość pojazdów poruszających się po toruńskich drogach.**

Oprócz korzystających z naszej infrastruktury przyjezdnych, w Toruniu na koniec 2019 r. zarejestrowanych było prawie 140 tys. pojazdów (ponad 112 tys. osobowych, ponad 17 tys. ciężarowych oraz ponad 6 tys. motocykli).

Gospodarka odpadami

W roku 2019 za odbiór i za zagospodarowanie odpadów oraz utrzymanie czystości odpowiadała spółka Miejskim Przedsiębiorstwem Oczyszczania Sp. z o.o. Odpady pochodzące z terenu gminy zagospodarowywane były przez MPO przy ul. Kociewskiej 37-53 (w oparciu o umowę wykonawczą o świadczenie usług publicznych), jak również przekazywane były do bydgoskiej spalarni, czyli Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych. W 2019 r. odebrano 64.312,4 Mg odpadów (w tym 39.074,1 Mg odpadów niesegregowanych).

W roku sprawozdawczym GMT zintensyfikowała działania zmierzające do dostosowania systemu segregacji odpadów do nowych wymogów ogólnopolskich. Po pełnym wdrożeniu dla domów jednorodzinnych zmodyfikowanego systemu workowej segregacji odpadów,

kontynuowano wzmożoną, sukcesywną wymianę pojemników na odpady dla bloków wielorodzinnych. Do użytku mieszkańców trafiło dodatkowe prawie 500 pojemników do segregacji (kolejne 800 sztuk - w I kwartale 2020 roku).

W 2019 r. na terenie gminy skorzystać można było z usług dwóch punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), zlokalizowanych przy ul. Kociewskiej 35 oraz ul. Dwernickiego 15-15A.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Zadanie utrzymania i eksploatacji miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, zaopatrzenia mieszkańców Gminy w wodę oraz usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych realizowane było w 2019 r. przez spółkę miejską Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o. W roku sprawozdawczym Spółka kontynuowała realizację projektu, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej pn. „Gospodarka wodno-ściekowa na terenie aglomeracji Toruń - III etap”. Miejska infrastruktura sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (wg stanu na koniec 2019 r.) obejmowała: 624,34 km wodociągu, 110,22 km przyłączy wodociągowych, 663,59 km kanalizacji sanitarnej, 325,59 km kanalizacji deszczowej, 128 km kanalizacji ogólnospławnej.

Transport publiczny

Organizatorem publicznego transportu zbiorowego na terenie Torunia jest Gmina Miasta Toruń, natomiast obsługa przewozowa mieszkańców realizowana jest przez Miejski Zakład Komunikacji w Toruniu Sp. z o.o., której właścicielem jest miasto.

Sieć połączeń publicznego transportu zbiorowego tworzą: linie tramwajowe dzienne i nocne oraz linie autobusowe dzienne i nocne. Rocznie korzysta z nich ponad 53 miliony osób.

Stan taboru na koniec 2019 r. wynosił 152 autobusy oraz 62 wagony tramwajowe. Część pojazdów wyposażona była w dodatkowe urządzenia, ułatwiające podróż pasażerom, np. biletomaty, ładowarki USB, klimatyzację. Podróżni mogli także zakupić bilet przez telefon komórkowy oraz skorzystać z sieci WiFi.

W 2019 r. kontynuowano realizację, uchwalonego w 2013 r., „**Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Torunia na lata 2013-2035**”.

Zgodnie z założeniami ww. planu transportowego, realizowano m.in:

- zwiększenie liczby kursów wykonywanych pojazdami niskopodłogowymi,
- wprowadzenie szeregu zmian w kursowaniu linii autobusowych wdrażając „częstotliwości modułowe” dla poszczególnych pór dnia (poza szczytem) i typów dni (dni nauki szkolnej, ferie, soboty, niedziele i święta),
- wprowadzenie zmiany w trasach przejazdu linii autobusowych na terenie miasta zwiększające dostępność komunikacyjną dla mieszkańców miasta oraz w kursowaniu linii podmiejskich z gmin, z którymi podpisane zostały porozumienia,
- inwestycje infrastrukturalne:

1) rozpoczęto budowę nowego torowiska tramwajowego i węzła przesiadkowego w al. Solidarności w ramach projektu „Przebudowa układu torowo-drogowego w ul. Wały gen. Sikorskiego i al. św. Jana Pawła II wraz z budową pasa tramwajowo – autobusowego w Toruniu BiT-City II” (zakończenie projektu w 2020 r.),

2) wdrażano projekt pn. „Poprawa infrastruktury przystanków autobusowych w Toruniu poprzez budowę systemu informacji pasażerskiej w czasie rzeczywistym oraz modernizację przystanków” w ramach którego wybudowane zostaną tablice informacji pasażerskiej na przystankach autobusowych (zakończenie projektu w 2021 r.) oraz „Poprawa funkcjonowania komunikacji miejskiej w Toruniu BiT-City II”.

XVI. Rewitalizacja i rozwój miasta

We wrześniu 2018 r. Rada Miasta Torunia uchwaliła „**Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023**” (GPR), w którym ujęto przedsięwzięcia i projekty mające na celu wyprowadzenie z kryzysu terenu którego stan, na tle pozostałych części miasta, znacznie odbiega od norm, wykazując zdegradowanie. Określony dla Torunia obszar rewitalizacji podzielony jest na trzy podobszary: Bydgoskie Przedmieście, Podgórz i Stare Miasto. Negatywne zjawiska na tym obszarze rozpoznano zarówno w sferze społecznej, jak i infrastrukturalnej, dlatego działania rewitalizacyjne skupiają się wokół niwelowania problemów związanych z zaawansowaniem procesu starzenia się społeczeństwa, niedostateczną samowystarczalnością ekonomiczną ludności, wysoką liczbą bezrobotnych kobiet, niskim standardem budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych.

Środki na realizację zadań wpisanych do GPR pochodzą z Unii Europejskiej w ramach ZIT Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Dla Torunia przewidziano alokację w wysokości ok. 28 mln zł. Kwota ta może być przeznaczona na działania infrastrukturalne, których efektem końcowym będzie zniwelowanie zidentyfikowanych problemów społecznych. Realizatorami poszczególnych projektów są: gmina, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnia mieszkaniowa, organizacje pozarządowe, jednostki podległe gminie (m.in. szkoły, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Ogród Zoobotaniczny).

W 2019 r. dla 6 projektów społecznych (spośród 33 wpisanych do programu) złożono wnioski aplikacyjne, a dla 2 (dla których w 2018 r. złożono wnioski o dofinansowanie) podpisano umowy dotacyjne. Siedem inicjatyw rozpoczęło się w 2019 r. lub przez ten rok kontynuowano. W roku sprawozdawczym złożono 8 wniosków aplikacyjnych dla projektów infrastrukturalnych, dla 1 z nich podpisano umowę o dofinansowanie.

Rozpoczęto także realizację infrastrukturalnych projektów rewitalizacyjnych: „Reanimacja Bydgoskiej 52 – adaptacja zabytkowej kamienicy na cele społeczne”, „Adaptacja budynku przy ul. Kopernika 22 wraz z podwórzem na cele społeczne”, „Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 146, 148, 150 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji”.

W związku ze zmianami, które zaszły podczas realizacji programu, konieczne było przyjęcie dokumentów wprowadzających modyfikacje uwzględniające stan faktyczny. Pierwszym z nich była uchwała Rady Miasta Torunia nr 36/19 z dnia 10.01.2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wyznaczenia radnych do udziału w Komitecie Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń, a w ślad za uchwałą - Zarządzenie nr 26 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 21 stycznia 2019 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta

Toruń w latach 2018-2021. Krokiem inicjującym zmianę samego programu było przyjęcie przez Radę Miasta Torunia uchwały nr 280/19 z dnia 21.11.2019 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji pn. *Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023*.

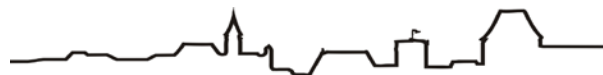
Gmina zobowiązana jest co kwartał przekazywać do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego *Sprawozdanie z realizacji przedsięwzięć dofinansowanych ze środków RPO WK-P 2014-2020 i innych, ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023*. W roku 2019 przesłano 4 takie sprawozdania.

Główne założenia i kierunki rozwoju miasta Torunia określa nadrzędny dokument strategiczny pt. „**Strategia Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy rozwoju do 2028 r.**”, przyjęty przez Radę Miasta Torunia w 2018 roku, która nakreśla m.in. wizję i misję rozwoju miasta, a także cele strategiczne operacyjne oraz zadania na czas i perspektywę określone w tytule.

Powyższe cele zostały uszczegółowione do 27 celów operacyjnych, którym z kolei przypisano 235 zadań realizacyjnych.

W 2019 roku w ramach *Strategii* realizowano w Toruniu wiele zadań społecznych oraz inwestycyjnych, takich jak m. in.:

- wsparcie finansowe GTM dla organizacji pozarządowych,
- programy społeczne, w tym dotyczące przeciwdziałaniu bezdomności, uzależnieniom, reintegracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych,
- programy wsparcia skierowane do osób seniorów i osób niepełnosprawnych,
- budowa mieszkań komunalnych i socjalnych,
- modernizacja miejskich obiektów sportowych, w tym rozpoczęcie przebudowy krytej pływalni przy ul. Bażyńskich,
- wsparcie finansowe zadań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i rekreacji, organizacja i wspieranie licznych imprez rekreacyjnych i sportowych,
- przebudowa i rozbudowa dróg, m.in. ulic: Łódzkiej, Olsztyńskiej, Turystycznej, pl. Bp. J. Chrapka,
- budowa i modernizacja torowisk i linii tramwajowych,
- budowa parkingów typu „Park & Ride”,
- zakup nowoczesnego, niskoemisyjnego taboru komunikacji publicznej,
- przygotowywanie i uzbrajanie nowych terenów inwestycyjnych, m. in. „Grębocin nad Strugą”,
- realizacja projektów promujących potencjał gospodarczy, m.in. „Invest in BiT CITY 2”,
- wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości,
- przedsięwzięcia z zakresu zagospodarowania i odnowy terenów zieleni i parków miejskich,
- rozbudowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Toruniu,
- organizacja i wdrażanie systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie miasta,
- modernizacji i rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz ciepłowniczej,

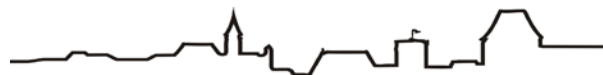

- wsparcie finansowe dla likwidacji źródeł niskiej emisji oraz poprawy jakości powietrza, m. in. zakup nowych urządzeń do pomiaru poziomu zanieczyszczeń powietrza,
- termomodernizacja i instalacja odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej w tym, m.in. termomodernizacja Specjalistycznego Szpitala Miejskiego, przedszkoli i szkół publicznych, ośrodków pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz budynków administracji publicznej,
- rozbudowa Specjalistycznego Szpitala Miejskiego o nowy budynek szpitalny,
- rozbudowa Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego,
- programy profilaktyczne z zakresu ochrony zdrowia,
- programy stypendialne dla uczniów, w tym motywacyjne dla uczniów szczególnie uzdolnionych,
- zakup pomocy dydaktycznych dla toruńskich szkół,
- rozbudowa Teatru Baj Pomorski,
- prace remontowe w Dworze Artusa,
- realizacja projektu: „Toruńska Starówka - ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO etap II”,
- realizacja projektu: „Kultura w zasięgu 2.0”,
- organizacja, współorganizacja oraz wsparcie finansowe dla imprez i wydarzeń kulturalnych,
- dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

XVII. Działania w obszarze centrum miasta (TCM)

W 2019 r. kontynuowano „**Program działań społeczno-gospodarczych dla zespołu staromiejskiego w Toruniu**” (przyjęty Zarządzeniem Prezydenta Miasta Torunia nr 24/2018 z dnia 24.01.2018 r., zaktualizowany Zarządzeniem 18/2019 z dnia 15.01.2019 r.) poprzez realizację 59 zadań w 11 działach tematycznych. Wdrażające Program działania społeczno-gospodarcze na rzecz zespołu staromiejskiego koncentrowały się w 2019 r. wokół dwóch celów: 1) estetyka i wizerunek obszaru Toruńskiego Centrum Miasta (ład przestrzenny):

- prowadzono kontrole w zakresie wytycznych obowiązujących na terenie dróg wewnętrznych zespołu staromiejskiego z częstotliwością min. 3 razy w tygodniu, (dotyczy wjazdu i postoju pojazdów oraz użycia nagłośnienia),
- prowadzono lustracje przestrzeni zespołu staromiejskiego z częstotliwością min. 1 raz w miesiącu, z udziałem przedstawicieli służb miejskich (bieżący nadzór nad stanem technicznym nawierzchni, elementów małej architektury, szyldów, nośników reklamowych oraz czystości przestrzeni),
- odnowiono we współpracy z mieszkańcami 13 podwórek (w ramach projektu „Moje Podwórko”),

- postawiono 6 sezonowych parkletów wraz z zielonymi ścianami bluszczu, 2 ławki solarne z panelem słonecznym i funkcją ładowania urządzeń mobilnych oraz zestaw mebli miejskich w kształcie liter tworzących promocyjny napis TRN,
- w ramach współpracy z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika, Centrum Sztuki Współczesnej i siecią Żabka w witrynach sklepu Żabka przy ul. Szerokiej/ul. Mostowej raz w miesiącu prezentowano wydruki prac z kolekcji CSW oraz cytaty znanych osób o Toruniu w aranżacji graficznej studentów Wydziału Sztuk Pięknych UMK,
- w dwóch tymczasowo niewynajętych witrynach udostępniono wydruki historycznych zdjęć Torunia,
- w ramach programu konserwacji starych szyldów i napisów reklamowych na fasadach staromiejskich kamienic dokończono renowację zegara słonecznego przy ul. Łaziennej 2 oraz odnowiono napis na kamienicy przy ul. Strumykowej 19,
- współpracowano z osobami odpracowującymi zaległości czynszowe wobec Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej poprzez wykonywanie drobnych prac porządkowych na terenie starówki;

2) aktywizacja obszaru społeczno – gospodarczego w ramach Toruńskiego Centrum Miasta:

- kontynuowano i rozwijano Program lojalnościowy „Moja starówk@” – zawarto 89 umów z punktami partnerskimi na starówce oferującymi rabaty dla posiadaczy kart,
- wprowadzono nową funkcjonalność karty lojalnościowej poprzez możliwość dodania karty do elektronicznego portfela w aplikacji Stocard (w pierwszych trzech miesiącach do aplikacji karty dodało 973 użytkowników),
- na drogach wewnętrznych zespołu staromiejskiego zawarto: 96 umów na umieszczenie nośników reklamowych, 39 umów na udostępnienie terenu w celu zorganizowania ogródka letniego/zimowego, 12 umów na udostępnienie terenu w celu zorganizowania stoisk handlowych z pamiątkami,
- wydano 91 pozwoleń na wydarzenia plenerowe,
- zorganizowano „Imieniny profesora Filutka” oraz 8 wakacyjnych, plenerowych animacji dla dzieci, mających na celu aktywizację i integrację lokalnej społeczności,
- zorganizowano „Toruński Jarmark Bożonarodzeniowy” na Rynku Staromiejskim,
- w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych zorganizowano: pchle targi, jarmarki śniadaniowe, Wigilię dla mieszkańców, warsztaty cyrkowe, zawody BMX oraz całoroczny program funkcjonowania świetlicy prowadzonej przez Fundację Pomocy Samotnym Matkom,
- kontynuowano współpracę w zakresie bezpieczeństwa na terenie zespołu staromiejskiego (wspólnie z Komendą Miejską Policji w Toruniu oraz właścicielami i managerami 30 lokali użytkowych z obszaru toruńskiej starówki),
- prowadzono konsultacje z użytkownikami zespołu staromiejskiego, za pośrednictwem grupy „Moja starówk@” w serwisie Facebook oraz podczas 12 spotkań bezpośrednich, a także nawiązano współpracę z menedżerami centrów miast (Bydgoszcz, Gdańsk, Łódź, Lublin, Leszno) w celu wymiany doświadczeń oraz dzielenia się dobrymi praktykami.

XVIII. Realizacja uchwał

Zgodnie z art. 28 aa. ustawy o samorządzie gminnym Raport o stanie Gminy za dany rok zawiera podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w tym w szczególności m.in. realizację uchwał rady gminy

W 2019 roku Rada Miasta Torunia na **11 sesjach** podjęła **303 uchwały**, z czego **242 powierzyła do wykonania Prezydentowi Miasta Torunia** (w tym 67 uchwał podlegających publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego).

BUDŻET I PLANOWANIE FINANSOWE

- realizacja budżetu miasta na rok 2019 na podstawie uchwał nr: **47/19** w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2019-2044 oraz 48/19 w sprawie budżetu miasta Torunia na rok 2019. Zmiany na przestrzeni roku budżetowego wprowadzono na podstawie uchwał Rady Miasta Torunia: w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej i zmieniających uchwałę w sprawie budżetu miasta nr: **62/19 i 63/19, 114/19 i 115/19, 152/19** (na lata 2019-2047) i **153/19, 181/19 i 182/19, 243/19 i 244/19, 315/19 i 316/19**. Ponadto, planowane wielkości budżetu zmieniano w trakcie roku zarządzeniami Prezydenta Miasta nr: **65, 112, 120, 163, 213, 253, 291, 305, 347, 365, 402**.

- dotacje dla zakładów budżetowych przekazano zgodnie z uchwałą nr **88/19** – w sprawie ustalenia stawek dotacji przedmiotowych udzielanych z budżetu miasta zakładom budżetowym w 2019 r.

- na podstawie uchwały nr **317/19** w sprawie ustalenia wykazu i planu finansowego wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego 2019, w 2020 r. przewidzianych do realizacji zostało 56 zadań, zgodnie z wykazem rzeczowym zawartym w uchwale oraz terminami wykonania. Sprawozdanie w tym zakresie zostanie złożone Radzie Miasta Torunia do 17.07.2020 r.

Wdrożenie postanowień powyższych uchwał znajduje odzwierciedlenie w sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok 2019, przedłożonym Radzie Miasta w dniu 31.03.2020 r.

Budżet 2020 – został przyjęty w 2019 r. uchwałami: **320/19** (WPF na lata 2020-250) i **321/19**. Realizacja - od 01.01.2020 r.

Inne: uchwała nr **113/19** – w sprawie zaciągnięcia kredytu długoterminowego w Europejskim Banku Inwestycyjnym na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu miasta Torunia. Umowa została podpisana 27.06.2019 r. Wyplata transz - do 2022 r. Bieżąca obsługa kredytu - do 2047 r.

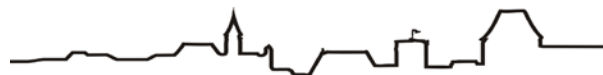
PODATKI

Na podstawie uchwał: nr **145/19** – dotyczącej wysokości stawek podatku od nieruchomości oraz nr **246/19** – dotyczącej wysokości stawek podatku od środków transportowych, od 01.01.2020 r. wdrożone zostały zmienione stawki ww. podatków.

NADZÓR WŁAŚCICIELSKI

Podwyższenie kapitału zakładowego spółek wdrożono na podstawie uchwał nr:

- **71/19** – w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania sp. z o.o. w Toruniu,
- **112/19, 314/19** – w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Toruńskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego sp. z o.o.,

Uchwałą nr **72/19** - w sprawie wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Toruńskich Wodociągów Sp. z o.o. w Toruniu. (zmieniająca) przyjęto do realizacji w ramach działań inwestycyjnych, zgodnie z uchwalonym planem.

Informacje dotyczące realizacji powyższej uchwały – w dziale „Infrastruktura techniczna” (strona 46 niniejszego Raportu).

GREMIA GMINNE

1) na podstawie uchwał nr:

- **104/19** - nastąpiła rezygnacja z członkostwa w Stowarzyszeniu Miast Autostrady Bursztynowej,
- **105/19** - Gmina przystąpiła do Stowarzyszenia „Droga Ekspresowa S10”,
- **283/19** - Gmina przystąpiła do Izby Gospodarczej Komunikacji Miejskiej;

2) w organizacji Rady Działalności Pożytku Publicznego Miasta Torunia wdrożono działania na podstawie uchwał:

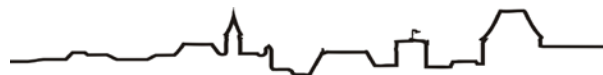
- **53/19** - w sprawie desygnowania przedstawicieli Rady Miasta Torunia do udziału w pracach Rady Działalności Pożytku Publicznego Miasta Torunia, kadencji 2017-2019,
- **194/19** - w sprawie powoływania członków oraz organizacji i trybu działania Rady Działalności Pożytku Publicznego Miasta Torunia,
- **306/19** - w sprawie desygnowania przedstawicieli Rady Miasta Torunia do udziału w pracach Rady Działalności Pożytku Publicznego Miasta Torunia.

3) powołano gremia:

- uchwałą **103/19** - Radę Seniorów Miasta Torunia na lata 2019-2023,
- uchwałą **310/19** - Komisję Konkursową w celu przeprowadzenia postępowania konkursowego na stanowisko dyrektora Specjalistycznego Szpitala Miejskiego im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.

4) wdrożono uchwały dotyczące składów osobowych gremiów:

- Rada Miasta zdecydowała o delegatach Miasta Torunia na VIII kadencję Rady Miasta Torunia uchwałami: nr **44/19** - do Związku Miast Nadwiślańskich oraz nr **59/19** - do Stowarzyszenia Miast, Gmin i Powiatów Dorzecza Drwęcy z siedzibą w Brodnicy.
- na podstawie uchwały nr **36/19** w sprawie wskazania radnych do udziału w Komitecie Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń (zmieniająca),
- na podstawie uchwały nr **37/19** - delegowania radnego Rady Miasta Torunia do wspólnej dla gminy Miasta Toruń i Powiatu Toruńskiego Komisji Bezpieczeństwa i Porządku,
- na podstawie uchwały nr **55/19** - w sprawie desygnowania osób do składu Komisji Mieszkaniowej,
- na podstawie uchwały nr **56/19** - w sprawie desygnowania przedstawiciela Rady Miasta Torunia do składu Komisji do spraw Realizacji Programu Absolwent,
- na podstawie uchwały **176/19** zmiany w składzie Rady Społecznej działającej przy Miejskiej Przychodni Specjalistycznej w Toruniu.

SPRAWY ADMINISTRACYJNE

Na podstawie uchwały nr **309/19** - w sprawie przyjęcia przez Gminę Miasta Toruń niektórych zadań z zakresu administracji rządowej, związanych z przeprowadzeniem kwalifikacji wojskowej w mieście Toruniu w 2020 roku - realizacja działań w 2020 r.

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I INFORMACJA

Plan konsultacji społecznych na 2019 r. został przyjęty uchwałą nr **39/19** (zmiana - uchwałą nr **305/19**).

Uchwałą nr **52/19** Rada Miasta przyjęła zasady dotyczące procedur budżetu obywatelskiego w Toruniu.

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w dziale „Partycypacja społeczna i budżet obywatelski” (strony: 8-10 niniejszego Raportu).

Uchwałą nr **241/19** przyjęty został, realizowany obecnie, Program Współpracy Gminy Miasta Toruń z organizacjami pozarządowymi w 2020 r.

ZDROWIE I POLITYKA SPOŁECZNA

Polityki i programy uchwalone lub zmieniane w 2019 roku:

- **30/19** - program polityki zdrowotnej pn. „Qźnia zdrowia – program wczesnego wykrywania nadwagi i otyłości wśród osób w wieku produkcyjnym po 40 r.ż. w Toruniu” na lata 2019-2022,
- **83/19** - „Program Działań Miasta Torunia Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020” (zmieniająca), kontynuacja – uchwała nr **277/19** w sprawie „Programu Działań Miasta Torunia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością na lata 2014-2023. Aktualizacja”,
- **177/19** - „Polityka zdrowotna dla miasta Torunia na lata 2019-2025”,
- **180/19** - „Program Gminy Miasta Toruń na rzecz wspierania rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2019-2021”,
- **276/19** - „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień na rok 2020”.

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w działach: „Polityka społeczna, działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych” oraz „Ochrona zdrowia” (strony: 17-25 niniejszego Raportu).

W 2019 r. wdrożono procedury na podstawie uchwały nr **85/19** w sprawie określenia zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, na realizację których przeznaczają się środki PFRON. Zmiany uchwały: uchwały nr **178/19, 249/19, 278/19, 303/19**.

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w dziale „Polityka społeczna, działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych” (strony: 18-19 niniejszego Raportu).

Realizowano działania w zakresie organizacji wykonywania prac społecznie użytecznych – na podstawie przyjętych przez RMT planów potrzeb w tym zakresie (uchwałą nr **34/19** oraz zmieniającą – nr **179/19**).

Sprawy finansowe

Zatwierdzone przez RMT sprawozdania finansowe za 2018 rok placówek opieki zdrowotnej: uchwałami nr: **117/19** - dotyczącą Miejskiej Przychodni Specjalistycznej, nr **118/19** - dotyczącą Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego, nr **119/19** - dotyczącą Specjalistycznego Szpitala Miejskiego (włącznie z pokryciem straty netto), przekazano dyrektorom przedmiotowych placówek.

Wdrożono także programy naprawcze placówek opieki zdrowotnej na podstawie uchwał: nr **31/19** - pn.: „Program naprawczy Miejskiej Przychodni Specjalistycznej w Toruniu na lata 2018-2020” oraz nr **300/19** - na lata 2019-2021; nr **32/19** - „Program naprawczy Zakładu Pielęgnacyjno - Opiekuńczego im. Księdza Jerzego Popiełuszki w Toruniu”; nr **33/19** oraz nr **301/19** - „Program naprawczy dla Specjalistycznego Szpitala Miejskiego im. M. Kopernika w Toruniu”.

Dotacje

- dla CISTOR w 2019 r. – przekazano na podstawie uchwały nr **84/19**. Uchwała nr **248/19** – ustaliła wysokość dotacji na rok 2020,
- dla niepublicznych podmiotów prowadzących żłobki na obszarze gminy Miasta Toruń, wysokość dotacji ustalona na rok 2020 – uchwała nr **250/19**.

Wdrożono opłaty za pobyt na podstawie uchwał nr:

- **247/19** - w Izbie Wytrzeźwień,
- **279/19** - za pobyt dziecka w żłobku utworzonym przez Gminę Miasta Toruń.

Sprawy organizacyjne

Na podstawie uchwał RMT wprowadzono zmiany statutów:

- **102/19, 174/19** - Toruńskiego Centrum Świadczeń Rodzinie,
- **171/19** – Żłobka Miejskiego Nr 1,
- **172/19** – Żłobka Miejskiego Nr 2,
- **173/19** – Żłobka Miejskiego Nr 3.

Uchwała **302/19** pozwoliła na utworzenie Żłobka Miejskiego Nr 4 w Toruniu przy ul. Andersa 21, ustalając jego statut. Rozpoczęcie działalności placówki planowane jest w połowie 2020 r.

Wdrożono rozwiązania w odniesieniu do świadczeń socjalnych, na podstawie uchwał:

- nr **101/19** - w sprawie przyznawania świadczenia pieniężnego dla rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością, zamieszkujących na terenie GMT (zmieniona uchwałą nr 195/19),
- nr **116/19** - w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz określenia zasad zwrotu wydatków na świadczenia udzielane w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych osobom objętym wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Wdrożono, w ramach działań Toruńskiego Centrum Świadczeń Rodzinie rozwiązania organizacyjne na podstawie uchwał:

- nr **120/19** - określającej wzór wniosku o wypłatę dodatku energetycznego,
- nr **175/19** - dotyczącej upoważnienia do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej.

EDUKACJA

Rok 2019 to **przekształcenia szkół**:

- zespołów szkół, w których skład wchodziły trzyletnie licea ogólnokształcące z klasami dotychczasowego gimnazjum w czteroletnie na podstawie uchwał nr: **130/19** – z ZS Nr 1 w VI LO, **131/19** – z ZS Nr 10 w X LO, **132/19** – z ZSO Nr 2 w II LO, **133/19** – z ZSO Nr 4 w IV LO,

- trzyletnich liceów ogólnokształcących w czteroletnie na podstawie uchwał: **197/19** – I LO, **198/19** – III LO, **199/19** – V LO, **200/19** – VII LO, **201/19** – IX LO, **202/19** – VIII LO, **203/19** – XIII LO, **204/19** – LO dla Dorosłych.

- czteroletnich techników w pięcioletnie uchwałami nr: **205/19** – Technikum Nr 1, **206/19** – Nr 3, **207/19** – Nr 4, **208/19** – Nr 5, **209/19** – Nr 7, **210/19** – Nr 8, **211/19** – Nr 9, **212/19** – Nr 13.

- uchwałą **213/19** przekształcone zostało Centrum Kształcenia Praktycznego w Centrum Kształcenia Zawodowego.

Uchwałą nr **134/19** nastąpiła zmiana nazwy dotychczasowej Szkoły Policealnej dla Dorosłych na Szkoła Policealna w Toruniu.

Uchwałą **216/19** – zmieniono uchwałę w sprawie założenia Toruńskiego Ośrodka Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli wchodzącego w skład Centrum Kształcenia Ustawicznego.

Wdrożono **sieć szkół** na podstawie uchwał nr:

- **129/19** – w zakresie publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Miasta Toruń, a także granic obwodów publicznych szkół podstawowych, od 1 września 2019 r.,

- **168/19** – w zakresie planu sieci publicznych szkół ponadpodstawowych oraz szkół specjalnych mających siedzibę na obszarze GMT.

Zawarto **umowy najmu** na podstawie zgód Rady Miasta Torunia, wyrażonych w uchwałach jn., dotyczących:

- **60/19** - połąci dachowej na nieruchomości przy ul. Osikowej 15 w Toruniu, będącej w trwałym zarządzie Zespołu Szkół Gastronomiczno – Hotelarskich,

- **61/19** - pomieszczeń w budynku przy ul. Grunwaldzkiej 25b,

- **87/19** - lokalu w budynku przy ul. Ignacego Paderewskiego 5/11 w Toruniu,

- **170/19** - połąci dachowej na nieruchomości przy ul. Rzepakowej 7/9, będącej w trwałym zarządzie SP Nr 9 w Toruniu.

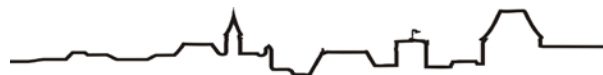
Przystąpiono do międzynarodowego projektu edukacyjnego w ramach Programu Edukacja Komponent III i IV (na podstawie uchwał nr: **214/19** i **215/19**). Pozyskano partnerów do projektów, podpisano listy intencyjne. Przygotowano i złożono wnioski o dofinansowanie u operatora projektów. Realizację zaplanowano: od 01.03.2020 r. do 28.02.2021 r.

Wsparcie dla uczniów i studentów, wynagrodzenia nauczycieli na podstawie uchwał:

- **106/19** (która zastąpiła uchwałę nr 309/12 Rady Miasta Torunia z dnia 12.05.2012 r. w sprawie utworzenia Lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych uczniów zamieszkałych w Toruniu) - w sprawie utworzenia Lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych uczniów uczęszczających do szkół w Toruniu wprowadzono trzy rodzaje stypendiów Prezydenta Miasta Torunia dla uczniów: Toruński Omnibus, Toruński Fachowiec, Toruński Maestro,

- **107/19** - w sprawie szczegółowych warunków udzielania świadczeń pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym uczniom uczęszczającym do szkół w Toruniu, form i zakresu tych świadczeń oraz trybu postępowania w tych sprawach

- **218/19** - w sprawie Miejskiego Programu Stypendialnego dla studentów toruńskich uczelni wyższych,

- **169/19** - w sprawie regulaminu określającego wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania niektórych składników wynagrodzenia nauczycielom zatrudnionym w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez GMT.

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w działach: „Lokalny rynek pracy, współpraca z uczelniami wyższymi (strony 16-17 niniejszego Raportu) oraz „Oświata i wychowanie” (strony: 26-27 niniejszego Raportu).

Sprawy organizacyjne - wdrożono procedury na podstawie uchwał nr:

- **108/19** - w sprawie określenia w postępowaniu rekrutacyjnym kryteriów rekrutacji do internatów zorganizowanych w szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez Gminę Miasta Toruń, liczby punktów za te kryteria oraz dokumentów niezbędnych do potwierdzenia tych kryteriów,

- **217/19** - w sprawie źródeł dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku i ich przeznaczenia oraz sposobu i trybu sporządzania planów finansowych dla wydzielonych rachunków dochodów oświatowych jednostek budżetowych GMT,

- **304/19** - w sprawie ustalenia średniej ceny paliwa w Gminie Miasta Toruń na rok szkolny 2019/2020.

OCHRONA LUDNOŚCI

- uchwała nr **38/19** – w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku dla Gminy miasta Toruń i Powiatu Toruńskiego za 2018r.

MIESZKALNICTWO

Wdrożono zapisy uchwał, dotyczące procedur najmu, wynikające z uchwał nr:

- **54/19** - w sprawie „Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Toruń (zmieniająca),

- **148/19** - w sprawie zasad przeprowadzania naboru wniosków o zawarcie umów najmu lokali mieszkalnych w ramach pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania,

- **281/19** - w sprawie zasad wynajmowania lokali użytkowych, garaży, powierzchni pod reklamę oraz nieruchomości lub ich części stanowiących własność Gminy Miasta Toruń, którymi gospodaruje Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu (zmieniająca).

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w dziale „Mieszkalnictwo” (strony: 28-29 niniejszego Raportu).

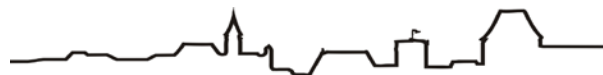
ŚRODOWISKO I EKOLOGIA

Uchwała nr **285/19** – przyjęto Plan Adaptacji Miasta Torunia do zmian klimatu do roku 2030.

Informacje dotyczące realizacji powyższej uchwały – w dziale „Ochrona środowiska naturalnego” (strona 31 niniejszego Raportu).

KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA

W 2019 roku nastąpiło połączenie samorządowych instytucji kultury: CK „Dwór Artusa” oraz Dom Muz w jedną instytucję kultury Miejskie Centrum Kultury „Dwór Artusa” na podstawie uchwał nr: **196/19** – w sprawie ogłoszenia zamiaru połączenia oraz **311/19** w sprawie połączenia oraz nadania jej statutu.

Ponadto, Rada Miasta Torunia wyraziła zgodę, uchwałą nr **242/19**, na wspólne utworzenie instytucji kultury pod nazwa Europejskie Centrum Filmowe CAMERIMAGE oraz wyposażenia jej w majątek.

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w dziale „Kultura, ochrona dziedzictwa kulturowego i turystyka” (strony: 34-35 oraz 37 niniejszego Raportu).

Dotacje konserwatorskie

Uchwała nr **241/19** określiła zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującej w gminnej ewidencji zabytków na Terenia Gminy Miasta Toruń, które zostały wdrożone w listopadzie 2019r. w procedurze naboru wniosków o dotacje na rok 2020.

Na podstawie uchwały nr **100/19** – w sprawie przyznania w roku 2019 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującej się w gminnej ewidencji zabytków na terenie Gminy Miasta Toruń, zawarto umowy o dotacje.

W 2019 r. przyznano 39 dotacji na kwotę ogólną 1.769.350 zł.

PROMOCJA I TURYSTYKA

Wdrożono procedury na podstawie uchwały nr **35/19** w sprawie określenia trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej.

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w dziale „Partycypacja społeczna i budżet obywatelski” (strona 12 niniejszego Raportu).

SPORT

Wdrożono zasady, określone uchwałami:

- nr **307/19** - szczegółowe zasady, tryb przyznawania i pozbawiania oraz rodzajów i wysokości stypendiów sportowych dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe,
- nr **308/19** - szczegółowe zasady przyznawania rodzaje i wysokości nagród za osiągnięte wyniki sportowe dla zawodników i trenerów oraz wyróżnień dla zawodników, trenerów i innych osób wyróżniający się osiągnięciami w działalności sportowej.

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w dziale „Sport i rekreacja” (strona 44 niniejszego Raportu).

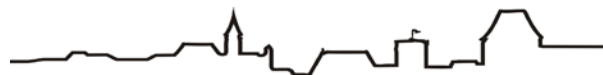
GOSPODARKA KOMUNALNA

Wdrożono działania na podstawie uchwały nr **86/19** w sprawie Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Toruniu na rok 2019.

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w dziale „Ochrona środowiska naturalnego” (stron 31 niniejszego Raportu).

Przyjęto do realizacji uchwałę nr **135/19** w sprawie zmiany „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Miasta Toruń na lata 2015-2020”.

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w dziale „Ochrona środowiska naturalnego” (strona 30 niniejszego Raportu).

Drogi

Uchwałą nr **24/19** wprowadzone zostały zmiany do programu gospodarczego pn. „Program Budowy Dróg Lokalnych na lata 2017-2019”, a uchwałą nr **282/19** ustalony został program gospodarczy pn. "Program Budowy Dróg Lokalnych na lata 2020-2023".

Informacje dotyczące realizacji powyższych uchwał – w dziale „Infrastruktura techniczna” (strona 45 niniejszego Raportu).

Na podstawie uchwał w sprawie nadania nazwy:

- **157/19** - ulicom: Głogowska, Obrowska, Czernikowska, Kikolska,
- **159/19** - placu prof. Jana Czochralskiego,
- **223/19** - rondu – Wiślane

oznakowano tabliczkami w terenie, naniesiono nazwy na mapy i do ewidencji gruntów, wprowadzono do bazy komputerowej i kartoteki adresowej.

Wdrożono zmiany w podstrefach w SPP na podstawie uchwały nr **73/19** w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania, opłat za postój pojazdów samochodowych na drogach publicznych w strefie płatnego parkowania w mieście Toruniu (zmieniająca).

Wdrożono na podstawie uchwały **74/19** procedurę pozbawienia kategorii drogi gminnej poprzez wyłączenie z użytkowania jako drogi publicznej wskazanych ulic w Toruniu.

Uchwałą **284/19** ustalone zostały wysokości opłat za usuwanie pojazdów z dróg i przechowywanie pojazdów usuniętych z dróg na parkingach strzeżonych oraz kosztów powstałych w wyniku wydania dyspozycji usunięcia, a następnie odstąpienia od usunięcia pojazdów, obowiązujących w 2020 r.

Na podstawie uchwały nr **161/19** - w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Toruńskiemu na realizację zadania inwestycyjnego pn. "Poprawa bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców oraz wsparcie niskoemisyjnego transportu drogowego poprzez wybudowanie dróg dla rowerów Toruń - Przysiek - Rozgarty - Górsk z odgałęzieniem do Barbarki", zawarta została umowa w grudniu 2019 r., z zapisami dotyczącymi udzielenia przez GMT dotacji po wystąpieniu o nią przez Powiat Toruński. Umowa zakłada wykorzystanie dotacji do k. 2020 r.

Komunikacja miejska

Na podstawie uchwał nr: 23/19, 147/19, 251/19 w sprawie ustanowienia okolicznościowych uprawnień do bezpłatnych przejazdów środkami komunikacji miejskiej w Toruniu w 2019 r., przejazdy na wskazanych zasadach były możliwe w związku z wydarzeniami:

- 1) XXXVI Ogólnopolski Rajd Kopernikański (23 -24 lutego 2019 r.),
- 2) 8. Halowe Mistrzostwa Świata w Lekkiej Atletyce Masters (23 - 30 marca 2019 r.),
- 3) Mistrzostwa Świata Juniorów i Kadetów w Sermierce (6 - 14 kwietnia 2019 r.),
- 4) Obóz formacyjny fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” (18 - 30 lipca 2019 r.),
- 5) VIII edycja RUN TORUŃ (w dniu imprezy biegowej w godzinach od 6:00 do 16:00),
- 6) XXXVII edycja Toruń Maraton (za okazaniem identyfikatora / numeru startowego – do wykorzystania w dniu imprezy biegowej w godzinach od 6:00 do 16:00),
- 7) Festiwal Świętych Mikołajów (w dniu imprezy biegowej w godzinach od 6:00 do 16:00),
- 8) „Lato, muzyka, zabawa” (w dniu 14 lipca 2019 r. w godzinach od 18:00 do 23:30),
- 9) Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych EnergaCAMERIMAGE (w dniach 9 -16 listopada 2019 r.).

W 2019 r., od marca do września, na podstawie uchwały RMT nr **51/19** uruchomiono pilotażowy program „Systemu biletu elektronicznego w komunikacji miejskiej w Toruniu”. Od 01.09.2019 r. na podstawie uchwały nr **160/19** w sprawie ustalenia cen urzędowych za usługi przewozowe w publicznym transporcie zbiorowym i sposobu ustalania opłat dodatkowych, zaktualizowano sposób naliczania opłaty dodatkowej oraz wprowadzono uprawnienia do ulgowych przejazdów na podstawie biletów okresowych dla rencistów.

Odpady

Uwzględniono zmiany wprowadzone uchwałami: nr **312/19** w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Toruń (zmieniająca) oraz nr **313/19** - określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Miasta Toruń i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (zmieniająca) - w systemie odbioru odpadów.

Wdrożono zmiany w **Regulaminach** na podstawie uchwał nr:

- **137/19** - dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Miasta Toruń,
- **312/19** - utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Toruń.

GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI

Bonifikaty

1) wdrożono zasady dotyczące udzielanych bonifikat na podstawie uchwały nr **40/19** w sprawie bonifikat od opłat jednorazowych za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności gruntów stanowiących własność Gminy Miasta Toruń, zmienionej uchwałą nr **92/19**.

Do 31.12.2019 r. wpłynęło 3.300 wniosków o bonifikatę, z czego 3.060 wnioskodawców uiściło opłatę jednorazową.

2) udzielono bonifikat od cen sprzedaży przez Gminę Miasta Toruń na rzecz najemców lokali mieszkalnych na podstawie uchwał: **25/19** - nr 13 przy ul. Krętej 76; **94/19** - nr 5 przy ul. Hurynowicz 14 , nr 6 przy ul. Hurynowicz 18, nr 4 przy ul. Hurynowicz 10, nr 13 przy ul. Hurynowicz 20 oraz nr 10 przy ul. Hurynowicz 2; **95/19** - nr 23 znajdującego się w budynku położonym przy ul. Krasińskiego; **273/19** - nr 7 przy ul. Hurynowicz 2, nr 2 przy ul. Hurynowicz 18, nr 2 przy ul. Hurynowicz 14, nr 22 przy ul. Krasińskiego 114.

3) na podstawie uchwały nr **294/19** udzielono 99% bonifikaty od ceny sprzedaży nieruchomości położonej przy ul. Św. Faustyny 12 w Toruniu.

4) ponadto, uchwałą nr **187/19** wdrożone zostały zmiany w zasadach udzielania bonifikat od ceny sprzedaży lokali mieszkalnych na rzecz najemców oraz od ceny nieruchomości gruntowych stanowiących własność GMT.

Procedury sprzedażowe podjęto wobec nieruchomości, stanowiących własność Gminy Miasta Toruń, położonych w Toruniu, na podstawie uchwał dotyczących nieruchomości:

- **26/19** – gruntowej przy ul. Kłopot,
- **75/19** – przy ul. Olsztyńskiej 115 (nieruchomość sprzedana),
- **76/19** – przy ul. Szosa Bydgoska 7 (nieruchomość sprzedana),
- **96/19** – gruntowej przy ul. Szosa Okrężna 74-80C oraz udziałów w nieruchomości gruntowej przy ul. Szosa Okrężna (nieruchomość sprzedana),

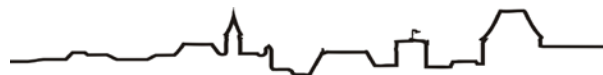
-
- **125/19** – gruntowej przy ul. Jasia i Małgosi 10 (nieruchomość sprzedana),
 - **126/19** – gruntowych przy ul. Rypińskiej 8, Podgórskiej 25-29 i Podgórskiej 40 (nieruchomości sprzedane),
 - **127/19** – przy ul. ks. Jerzego Popiełuszki 6/Rybaki 7 (nieruchomość sprzedana),
 - **128/19** – przy ul. Rybaki 35a (nieruchomość sprzedana),
 - **162/19** – przy ul. Henryka Strobanda 4-6 i ul. Konrada Grasera 2 (nieruchomość sprzedana),
 - **163/19** – gruntowej przy ul. Poznańskiej 26,
 - **165/19** – przy ul. Równinnej 33-41 i ul. Kociewskiej 34 (11 nieruchomości sprzedanych),
 - **166/19** - gruntowych przy ul. Gen. Władysława Andersa 18, 20 / Okólnej 103 (nieruchomość sprzedana),
 - **167/19** - przy ul. Jana Rybińskiego 5, ul. Łukasza Watzenrodego 33, 32-34 i ul. Jana Heweliusza 4-6 (4 nieruchomości sprzedane),
 - **191/19** - gruntowych przy ul. Mazurskiej 2-2Ai Dworcowej 25A,
 - **267/19** - przy ul. Poznańskiej 87.

Realizowana jest procedura, na podstawie uchwały nr **150/19** - w sprawie **zwolnienia z obowiązku zbycia w drodze przetargu** nieruchomości położonej w Toruniu przy ul. Klonowej 14.

Wszczęto **procedury sprzedażowe lokali stanowiących własność Gminy Miasta Toruń**, w nieruchomościach położonych w Toruniu- na podstawie uchwał nr:

1) mieszkalne:

- **27/19** – lokalu nr 1, wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Poznańskiej 81 (lokal sprzedany),
- **28/19** – lokalu nr 17, wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Mickiewicza 62 A (lokal sprzedany),
- **29/19** – lokalu nr 2, wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy Rynku Nowomiejskim 23,
- **78/19** – czterech lokali mieszkalnych wraz z pomieszczeniami przynależnymi, wchodzących w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Szewskiej 8 (lokale sprzedane),
- **79/19** – lokalu nr 4 wraz z pomieszczeniami przynależnymi wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Batorego 7 (lokal sprzedany),
- **97/19** – lokalu nr 10 A, wraz z pomieszczeniem przynależnym wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Mostowej 22 / ul. Podmurnej 21 w Toruniu (lokal sprzedany),
- **98/19** – lokalu nr 1 wraz z pomieszczeniami przynależnymi, wchodzących w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Akacyjowej 19,
- **99/19** – lokalu nr 9 wraz z pomieszczeniami przynależnymi, wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy Przedzamcze 20/Wielkie Garbary 23 (lokal sprzedany),
- **151/19** – lokalu nr 4a wraz z pomieszczeniami przynależnymi, wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Ślusarskiej 5 (lokal sprzedany),
- **164/19** - dwóch lokali mieszkalnych wraz z pomieszczeniami przynależnymi, wchodzących w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Królowej Jadwigi 26/ Strumykowej 2 (1 lokal sprzedany),

- **189/19** – lokalu nr 12 położonego przy ul. Słowackiego 61 (zmieniająca),
- **192/19** – lokalu nr 9 wraz z pomieszczeniami przynależnymi, wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Konopnickiej 27 (lokal sprzedany),
- **193/19** – lokalu nr 11 wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Mickiewicza 93,
- **268/19** – lokalu nr 5a wraz z pomieszczeniami przynależnymi, wchodzącego w skład budynku przy ul. Szewskiej 6 (lokal sprzedany),
- **269/19** – lokalu nr 5 wraz z pomieszczeniem przynależnym, wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Bydgoskiej 92,
- **270/19** – lokalu nr 9, wchodzącego w skład budynku przy ul. Poznańskiej 81.
- **296/19** – lokalu nr 1, wchodzącego w skład budynku przy ul. Prostej 28,
- **297/19** – lokalu nr 9 wraz z pomieszczeniem przynależnym, wchodzącego w skład budynku przy ul. Ducha Świętego 19.

2) *niemieszkalne:*

- **81/19** – lokalu nr 11, wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Klonowica 30 (lokal sprzedany).

3) *użytkowe:*

- **80/19** – lokali użytkowych o funkcji magazynowej, wchodzących w skład nieruchomości budynkowej przy ul. Mickiewicza 62-62A (lokale sprzedane).

Wdrożono zapisy uchwały nr **77/19** zmieniającej niektóre uchwały w sprawie sprzedaży lokali stanowiących własność Gminy Miasta Toruń.

Ogółem w 2019 r. sprzedano 89 lokali mieszkalnych na rzecz ich najemców, 28 nieruchomości niezabudowanych i zabudowanych oraz 19 lokali mieszkalnych i użytkowych.

Wszczęto procedury dotyczące **nieodpłatnego przekazania Gminie**, na podstawie uchwał nr:

- **272/19** - nieruchomości położonej w Toruniu, stanowiącej dojazd do ul. Stefana Batorego, będącej własnością osoby prawnej (procedura trwa),
- **190/19** - lokalu mieszkalnego nr 16, stanowiącego własność osób fizycznych, wchodzącego w skład nieruchomości budynkowej położonej w Toruniu przy ul. Bydgoskiej 26A (zrealizowano).

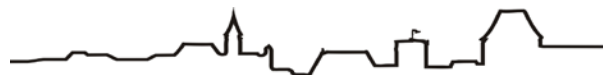
Nabycia nieruchomości przez Gminę Miasta Toruń:

1) nieruchomości nabyte na podstawie uchwał: nr **295/19** – udział w nieruchomości położonej przy ul. Św. Faustyny 12 w Toruniu (odpłatnie) oraz nr **82/19** - nieruchomość gruntowa, położona w Toruniu przy ul. Tarnowskiej.

2) procedury w trakcie realizacji – na podstawie uchwał nr:

- **299/19** - od spółki Polskie Koleje Państwowe S.A. prawa własności nieruchomości zabudowanej położonej w Toruniu przy ul. Kujawskiej 9 (nieodpłatnie),
- **149/19** - prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego w Toruniu przy ul. Szosa Chełmińska 178A, wraz z prawem własności budynku i budowli oraz ustanowienia nieodpłatnej służebności gruntowej (nieodpłatnie),
- **271/19** - prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego przy drodze dojazdowej do ul. Nieszawskiej od spółki PKP S.A. (nieodpłatnie – zmieniająca).

Wszczęto procedury **wydzierżawienia nieruchomości** na podstawie uchwał nr:

- **93/19** - nieruchomości zabudowanej położonej w Toruniu przy ul. Przysieckiej, stanowiącej własność Gminy Miasta Toruń (nieruchomość wydzierżawiona),
- **274/19** - nieruchomości, położonej w Toruniu przy ul. Batorego 16, 14, 12, stanowiącej własność Gminy Miasta Toruń,
- **275/19** - w sprawie wyrażenia zgody na wydzierżawienie i odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy nieruchomości położonej w Toruniu przy ul. Działowskiego (nieruchomość wydzierżawiona).

Wszczęto procedury **zamiany nieruchomości** na podstawie uchwał nr:

- **188/19** - nieruchomości położonych w Toruniu pomiędzy GMT a osobą prawną (zrealizowano),
- **298/19** - zamiany nieruchomości położonych w Toruniu przy ul. Szosa Bydgoska i Wł. Broniewskiego 90 pomiędzy Gminą Miasta Toruń a Skarbem Państwa (w trakcie realizacji).

PLANOWANIE PRZESTRZENNE

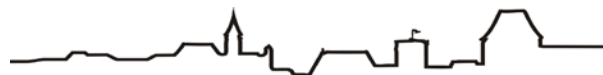
W realizacji **polityki planistycznej** przystąpiono do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie 16 podjętych w 2019 r. uchwał nr:

- **19/19** - dla części obszaru Miasteczka Uniwersyteckiego UMK w rejonie ulicy Karola Olszewskiego,
- **20/19** - dla terenu położonego w rejonie ulic: Szosa Chełmińska i Dekerta,
- **21/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Strzałowej i Okólnej,
- **22/19** - dla terenów położonych w rejonie ulic: Batorego, Dworcowej i Kościuszki,
- **49/19** - „Park Handlowy Zieleniec” dla obszaru położonego pomiędzy ulicą Broniewskiego i ulicą Szosa Bydgoska,
- **70/19** - dla terenów położonych przy ul. Okólnej, ul. Łódzkiej i ul. Zimowej,
- **90/19** - dla terenów położonych przy ul. Poznańskiej i gen. Józefa Hallera,
- **121/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Lubicka i Szosa Lubicka,
- **143/19** - „Mokre Przedmieście - Olbrachta” dla obszaru położonego w rejonie ulic: Chrobrego, Batorego i Kościuszki,
- **144/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Dybowskiej, Kujawskiej, Podgórskiej, Poznańskiej oraz Placu Armii Krajowej,
- **185/19** - dla terenu położonego w rejonie ulic: Stara Droga, Łódzka i Stawki Południowe,
- **236/19** - dla obszaru położonego u zbiegu ulic: Myśliwskiej i Jeleniej,
- **266/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Inżynierskiej, Rolniczej i Traktorowej,
- **293/19** - dla obszaru położonego rejonie ulic: Szosa Chełmińska, Hurynowicz i św. Józefa.

Miejska Pracownia Urbanistyczna, w związku z powyższymi decyzjami Rady Miasta Torunia, wdrożyła i prowadzi procedury formalno-prawne i prace merytoryczne, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz z zachowaniem terminów ustawowych oraz wynikających z planu pracy jednostki.

Na podstawie 16 uchwał dotyczących zatwierdzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, tj. uchwał nr:

- **50/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Odległa, Przelot i Ostra,
- **91/19** - dla obszaru położonego w rejonie Urzędu Celnego i Toruńskiej Giełdy przy ul. Towarowej,

- **122/19** - dla obszaru położonego przy ul. Okólnej,
- **123/19** - dla obszaru położonego w rejonie ul: Polnej, Batorego, Pod Dębową Górą, Wielki Rów i Kraińskiej,
- **124/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Konstytucji 3 Maja i Przy Skarpie,
- **145/19** - dla terenów położonych w rejonie ulic: Olsztyńskiej i Niesiołowskiego,
- **146/19** - dla obszaru położonego w rejonie Placu Skarbka, ul. Sobieskiego i linii kolejowej,
- **186/19** - dla terenu położonego w rejonie ulic: Fantazyjnej, Międzyrzecze i rzeki Drwęcy,
- **237/19** - dla obszaru położonego przy ul. Bukowej i Strudze Toruńskiej,
- **238/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Legionów, św. Faustyny, Lotników, Grudziądzkiej oraz „trasy średnicowej”,
- **239/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Odległa, Przelot i Ostra,
- **264/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Grudziądzkiej, Stalowej, Batorego i Polnej,
- **265/19** - „Bema-Gałczyńskiego”,
- **292/19** - dla obszaru położonego w rejonie ulic: Strzałowej i Okólnej,

Miejska Pracownia Urbanistyczna przekazała w/w rozstrzygnięcia planistyczne do właściwych działów Urzędu Miasta Torunia i jednostek organizacyjnych Gminy – do stosowania. Na podstawie uchwalonych planów Wydział Architektury i Budownictwa tut. Urzędu wydaje wypisy i wyrisy na wniosek inwestora oraz stosuje przy wydawaniu decyzji o pozwoleniu na budowę z upoważnienia Prezydenta Miasta – w bieżącej pracy wydziału.

W wyniku realizacji polityki planistycznej w Toruniu - według stanu na koniec 2019 r. - tereny objęte planami zajmują obszar 6.590 ha, co stanowi 57% powierzchni miasta.

Ponadto, na podstawie uchwały nr **235/19** wniesiono skargę na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Kujawsko - Pomorskiego.

REWITALIZACJA

Na podstawie uchwały nr **280/19** podjęto działania zmierzające do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023.

W 2019 r. zakończono opracowanie zmian w GPR i przeprowadzono konsultacje społeczne programu (trwały do stycznia 2020 r.).

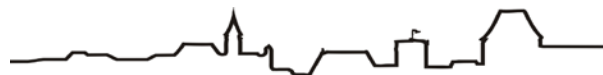
PROGRAMOWANIE EUROPEJSKIE

W ramach realizacji zapisów uchwały nr **58/19** w sprawie wyrażenia zgody na partnerstwo w ramach projektu CulturVation oraz zabezpieczenia środków finansowych, GMT podpisała umowę partnerską w celu realizacji projektu w programie HORYZONT 2020. Wniosek aplikacyjny został złożony przez lidera projektu Trinity College w Dublinie. Projekt nie otrzymał finansowania unijnego.

**XIX. Wykaz dokumentów strategicznych, planów i programów
obowiązujących w Gminie Miasta Toruń - wg kolejności w przedmiotowym
dokumencie**

Lp.	Nazwa dokumentu	Strona
1.	Plan konsultacji społecznych na 2019r.	8
2.	Program współpracy Gminy Miasta Toruń z organizacjami pozarządowymi w 2019r.	10
3.	Program wspierania przedsiębiorczości w Toruniu na lata 2014-2020.	13
4.	Miejski Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy do 2020 r.	15
5.	Miejski program stypendialny dla studentów pierwszego roku toruńskich uczelni wyższych	17
	Miejski program stypendialny dla studentów kontynuujących naukę w toruńskich uczelniach wyższych	
	Miejski Program Stypendialny dla studentów toruńskich uczelni wyższych	
6.	Program „Mieszkanie dla Absolwenta”	17
7.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Torunia na lata 2014-2020	17
8.	Program Działań Miasta Torunia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020	17
9.	Program Rodzina Razem – Toruń dla Pokoleń	19, 21
10.	Program Gminy Miasta Toruń na rzecz wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019 – 2021	22
11.	Polityka zdrowotna dla miasta Torunia na lata 2019 – 2025	23
12.	Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla Miasta Torunia na lata 2015-2020.	23
13.	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narkomanii oraz Innych Uzależnień na 2019 rok	24
14.	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Toruniu na lata 2017-2020	25
15.	Strategia Rozwoju Edukacji dla Miasta Torunia na lata 2016-2023.	27
16.	Program poprawy bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych i przejazdach dla rowerzystów.	28

17.	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Toruń na lata 2015-2019.	28
18.	Program ochrony środowiska dla miasta Torunia do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.	29
19.	Program usuwania azbestu z terenu miasta Torunia	30
20.	Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Torunia na lata 2018-2022	30
21.	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2015-2020	30
22.	Plan adaptacji Miasta Torunia do zmian klimatu do roku 2030	31
23.	Program Gospodarowania Wodami Opadowymi dla Miasta Torunia	31
24.	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Toruniu na rok 2019	31
25.	Strategia Rozwoju Kultury Miasta Torunia do roku 2020.	36
26.	Strategia Rozwoju Turystyki dla Miasta Torunia na lata 2013-2020.	38
27.	Program budowy dróg lokalnych na lata 2017-2019.	45
28.	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Torunia na lata 2013-2035.	46
29.	Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023	47
30.	Strategia Rozwoju Miasta Torunia do 2020 roku z uwzględnieniem perspektywy rozwoju do 2028 r.	48
31.	Program działań społeczno-gospodarczych dla zespołu staromiejskiego w Toruniu	49